

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra slavistiky

Překlad dětské literatury

Andrej Usačov – Dobrodružství ježčí rodiny

Translation of Children's Literature

***Andrey Usachev – The Adventures of Hedgehog
Family***

VYPRACOVALA: Bc. Hana Tinková

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

2020

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny a literaturu.

V Olomouci, dne 14. 12. 2020

.....

podpis

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala vedoucí diplomové práce paní Mgr. Martině Pálušové, Ph.D., za trpělivost, ochotu, konzultace, cenné rady a připomínky, které mi při vedení práce poskytla.

.....

podpis

Obsah

ÚVOD.....	6
1. DĚTSKÁ LITERATURA	8
1.1 DEFINICE A DĚLENÍ DĚTSKÉ LITERATURY	8
1.2 ŽÁNRY DĚTSKÉ LITERATURY	9
1.2.1 Pohádka.....	9
1.3 VÝVOJ DĚTSKÉ LITERATURY	13
1.4 SPECIFIKA DĚTSKÉ LITERATURY	14
1.5 ROLE DĚTSKÉ LITERATURY VE VÝUCE RUŠTINY	15
JAKO CIZÍHO JAZYKA	15
2 PŘEKLADY V DĚTSKÉ LITERATUŘE	16
2.1 SPECIFIKA PŘEKLADU DĚTSKÉ LITERATURY.....	17
3 ANALÝZA VÝCHOZÍHO TEXTU	19
3.1 ANDREJ USAČOV	19
3.2 KNIHA ŽILI-BYLI JOŽIKI	21
4 PŘEKLAD	24
5 KOMENTÁŘ K PŘEKLADU	59
5.1 LEXIKÁLNÍ ROVINA PŘEKLADU	59
5.1.1 Výběr slov	59
5.1.2 Překlad názvu díla.....	61
5.1.3 Překlad vlastních jmen a názvů	62
5.1.4 Překlad termínů.....	64
5.1.5 Překlad reálií	65
5.1.6 Hra se slovy	67
5.2 SYNTAKTICKÁ ROVINA PŘEKLADU	68
5.2.1 Slovosled v českém a ruském jazyce.....	68
5.2.2 Překlad přechodníků	70
ZÁVĚR	72
PE3IOME.....	74
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	82
KNIŽNÍ ZDROJE.....	82
INTERNETOVÉ ZDROJE.....	84
ZDROJE OBRÁZKŮ	86

PŘÍLOHY	88
PŘÍLOHA Č. 1: ORIGINALNÍ TEXT PŘEKLÁDANÉ KNIHY	88
PŘÍLOHA Č. 2: ILUSTRACE Z KNIHY	125
ANOTACE	133

ÚVOD

„Slib mi, že si vždy budeš pamatovat, že jsi odvážnější, než věříš, silnější, než se zdáš a chytřejší, než si myslíš.“(1)

(Alan Milne, Medvídek Pú)

Tento citát není jen úvodním slovem dané diplomové práce, může nám skvěle ukázat, jak důležitou roli hrají knížky v životě dítěte. Nemusí to být právě tato světem proslulá kniha, která se stala vaší nejoblíbenější, ani žádný konkrétní citát, ale věříme, že jednu takovou, na kterou se vzpomíná celý život, každý z nás má.

Dostáváme se k hlavnímu tématu překládaní diplomové práce, kterým je dětská literatura a její překlad. Dobová situace technologických vymožeností měla podstatně velký vliv na snížený počet přečtených dětských knih, ale i přesto zájem dětí o literaturu, i když v menší míře, trvá. K dispozici se nabízí obrovské množství domácích, ale i zahraničních titulů. Při hledání informačních zdrojů k naší diplomové práci nás velmi zaujaly výsledky dotazníku o pohledu na čtenářství desetiletých respondentů. Paradoxní byl stoprocentní souhlas s otázkou, že je důležité číst, protože čtení například rozšiřuje slovní zásobu nebo rozvíjí fantazii. Stejně pozitivní procento se objevilo také u otázek, zda četba rozvíjí fantazii, zda, když člověk víc čte, víc ví, nebo zda četba rozšiřuje obzory. O to víc šokující byly již ne tak pozitivní odpovědi na otázku, zda je moderní být čtenářem. Zde odpovědělo již zmiňovaných sto procent, že není (Homolová, 2013,7-19). Své obavy o stav dětské literatury zmiňuje i Miroslava Genčiová (1984, 38): „Dříve než se každodennímu shonu podaří umrtvit v dítěti snivost, fantazii a důvěru v laskavost a dobrotu světa, vyzbrojují je pohádkáři silou imaginace a tvořivé fantazie, bez nichž by život a svět ztratil svou krásu.“

A aby náš svět zmiňovanou krásu neztrácel, rozhodli jsme se zaměřit právě na dětskou literaturu a pomocí překladu, který je předmětem této diplomové práce, rozšířit výběr dětských knih a motivovat mladé čtenáře k četbě. Dalším podstatným důvodem bylo zjištění od samotných redaktorů nakladatelství dětské literatury, že z ruštiny do češtiny se dětské knihy (především pro předškolní a mladší školní věk) téměř nepřekládají nebo minimálně. Motivací a zároveň cílem práce bylo vytvořit novou, původně ruskou, knížku. Následně jsme započali naše hledání a průzkum toho, jakou knihu pro překlad zvolit. Konzultovali jsme náš dotaz s rodilými mluvčími a prohledali

jsme několik žebříčků nejprodávanějších knih. Když se v několika případech obě hlediska střetla, byl výběr autora již zřejmý. Nelehkým úkolem bylo také vybrat konkrétní dílo Andreja Usačova, protože jich má na svém seznamu hned několik. Zvolili jsme knihu autorských pohádek, zvířecích příběhů, kterou jsme nazvali *Dobrodružství ježčí rodiny*. Kniha nás po přečtení zaujala svým vtipným a zároveň naučným podáním a také svým žánrem. Knihy Andreja Usačova jsou překládány do mnoha světových jazyků, do češtiny však dle našich aktuálních informací nebyla oficiálně přeložena ještě žádná.

Danou diplomovou prací rozdělíme na dvě části. První bude část teoretická, kde se zaměříme na dětskou literaturu, uvedeme její definici a dělení. Poté specifikujeme žánry dětské literatury a podrobněji se zaměříme na téma a žánr pohádky. Zaměříme se na to, jaké existují klasifikace pohádek, a definujeme podstatu několika z nich. Následně se budeme zabývat vývojem dětské literatury. Následující podkapitolou budou specifiky dětské literatury. V další podkapitole otevřeme téma, které je spjato s naším druhotným cílem dané práce. Domníváme se, že by se námi překládané dílo mohlo stát potencionální součástí sbírky zrcadlových cizojazyčných knih. Není nezvyklé, že mezi těmito knihami se na trhu objevují právě pohádky, jak v angličtině a v dalších jazycích, tak i například Puškinovy pohádky v ruštině. Tím, jak právě dětská literatura napomáhá při výuce cizího jazyka, se budeme zabývat v samotné podkapitole. Další kapitola bude věnována překladům dětské literatury a jejím specifikům. V poslední kapitole teoretické části zmíníme život a tvorbu Andreja Usačova a zanalyzujeme výchozí překládaný text.

Do druhé praktické části zařadíme samotný předmět práce – překlad textu a následný komentář k překladu. V komentáři budeme řešit problematiku výběru slov, překladu názvu díla, vlastních jmen a názvů, termínů, reálií, dále hru se slovy, slovosled v českém a ruském jazyce a překlad přechodníků. Do další kapitoly zařadíme resumé v ruštině a v závěru práce uvedeme všechny použité zdroje. Součástí přílohy diplomové práce bude i originál překládaného textu a ilustrace.

1. DĚTSKÁ LITERATURA

V této kapitole budeme definovat pojem dětská literatura a blíže se seznámíme s její klasifikací. Uvedeme žánry dětské literatury a podrobněji zmíníme i téma pohádek. Budeme se zabírat i vývojem dětské literatury a seznámíme se i s jejími specifiky. Na závěr zmíníme roli dětské literatury ve výuce ruského jazyka.

1.1 DEFINICE A DĚLENÍ DĚTSKÉ LITERATURY

Dětská literatura neboli nazývaná literatura pro děti a mládež je součástí umělecké literatury a je soustředěna na čtenáře v rozmezí od tří až do patnácti let. Jelikož je čtenářem dané literatury dítě, má dětská literatura specifické funkce, aby pro něj byla esteticky, didakticky i eticky aktuální. Jak uvádí básník a literární teoretik Josef Peterka ve *Slovníku literární teorie*, důležitou podstatou dětské literatury je probouzet aktivní vztah k jazyku, který je základním prostředkem zespolečňování. Mladý čtenář se tak utvrdí ve výslovnosti hlásek, začne vnímat rytmické organizace pohybu, vztahové organizace skutečnosti a lépe si osvojí významy slov i významovou mnohotvárnost. Další podstatou je podněcování dětské fantazie a přirozenosti, vyvolání podnětů k poznávání nových reálií, a také vytváření kritérií estetického a mravního hodnocení (Peterka, 1984, 208).

Dětskou literaturu můžeme rozdělit na základě několika hledisek. Uvedeme to v praxi nejpoužívanější, jedná se o tzv. ontogenetické dělení podle vývojových stupňů dítěte na tři skupiny:

- a) **předškolní věk**, do 6 let
- b) **mladší školní věk**, od 6 do 11 let
- c) **starší školní věk**, od 11 do 14 let.

Musíme však podotknout, že uvedené dělení je třeba posuzovat s rozvahou a citem pro děti i literaturu. Některé knihy bude podle daného hlediska obtížné zařadit. Hranice mezi jednotlivými skupinami nejsou jednoznačné, u některých jedinců můžeme zaznamenat velké subjektivní výkyvy (Gebhartová, 1989,19).

1.2 ŽÁNRY DĚTSKÉ LITERATURY

V literatuře existují žánry určené jen pro dětskou literaturu. Mezi ně patří různá říkadla, rozpočítadla, škádlivky, ukolébavky, dětské popěvky a jiné. Dále se k žánrům výhradně dětské literatury řadí žánry, které dříve zastávaly své místo v literatuře pro dospělé, v ústní lidové slovesnosti a s postupem času a dalším vývojem už jsou součástí především dětské literatury. Jedná se o pohádku, baladu, z části bajku a další. Třetí skupinou žánrů dětské literatury jsou ty, které jsou typické jak pro literaturu dětskou, tak pro literaturu pro dospělé. V literatuře pro dospělé však hrají jen okrajovou roli, zatímco v literatuře pro děti a mládež jsou v určitém věku dítěte velmi podstatné. Sem můžeme zařadit žánry dobrodružné a vědeckofantastické prózy nebo uměleckonaučnou literaturu. V poslední řadě do žánrů dětské literatury Genčiová zařazuje ty, které jsou společné pro literaturu pro mládež i literaturu pro dospělé a mají v obou případech stejné zastoupení. Příkladem jsou novela, povídka, či román ze života (Genčiová, 1984,14-16).

Každá věková skupina má svůj dominující žánr. U skupiny předškolního věku to jsou leporela, omalovánky, jednoduché příběhy ze života, povídky se zvířecím hrdinou, hádanky a říkadla. Pro mladší školní věk jsou nejvíce charakteristické pohádky, rytmičné verše, krátké povídky ze života dětí, pověsti, povídky z historie, přírody i ze současnosti. Mladí čtenáři této skupiny vyhledávají i komiksy a fantastickou literaturu. Skupina staršího školního věku je orientovaná na dobrodružnou literaturu, četbu s dívčí hrdinkou, na naučnou beletrii a také, jako předešlá skupina, na literaturu fantastickou (Peterka, 1984,208).

V této podkapitole se budeme věnovat především žánru předškolní literatury a literatury pro mladší školní věk, který je překládanému textu v této práci nejbližší.

1.2.1 Pohádka

Pohádka je ve *Slovníku literární teorie* definována jako: „prozaický žánr lidové slovesnosti, jehož vyprávění podává objektivní realitu jako nadpřirozenou s naivní samozřejmostí, jako by vše bylo skutečné. Přes svoji fiktivnost tak zpravidla postihuje některé základní lidské touhy, etické normy a obecné životní pravdy. Poetický výmysl

se v pohádce netýká žádné konkrétní historické události, takže čas, místo děje, charaktery a sociální prostředí se v pohádce určují jen rámcově, stereotypně (...) a sémantické těžiště je v napětí ze sledu konkrétně daných problémů, v nichž se hrdina ocitá a které zdařile řeší.“ (Peterka, 1984, 281).

Pohádka má už několik set letou tradici a každý člověk si pod tímto pojmem představí úplně jiný příběh. Literární teoretici uvádí celou řadu klasifikací daného žánru. Úkolem naší práce však není jejich zkoumání, vzpomeneme jen několik z nich, zejména ty základní, které nám později pomůžou lépe zanalyzovat text v praktické části diplomové práce.

1.2.1.1 Klasifikace pohádek

Existují pohádky známé stovky let, ale i novodobé, které lépe korespondují se současnou situací a jsou více přizpůsobeny potřebám čtenáře. Pohádky z dávné historie jsou nám dostupné díky sběratelství a písemným záznamům folklorních podkladů. Můžeme dohledat několik dělení pohádek, dle různých hledisek, ale na tom, že téměř každá pohádka vychází z původních folklorních základů, se shodne většina teoretiků. Proto jako první můžeme zmínit klasifikaci na základě **historického přístupu**, kdy je zkoumán vztah k původním folklorním pramenům. Podle uvedeného přístupu můžeme pohádky rozdělit do tří skupin (Malenová, 2009, 5-9):

a) *lidová pohádka*, dále nazývaná *folklorní, tradiční, či klasická*

b) *literární pohádka*, dále nazývaná *adaptovaná*

c) *autorská pohádka*, dále nazývaná *moderní*.

Na základě podobného přístupu vytvořila svoji klasifikaci i literární teoretička Miroslava Genčiová, která však zastává názor, že s tradičním přesně zapsaným folklorním textem pohádky se dnes už běžně nesetkáme, protože je vždy modifikován do literární oblasti. Proto Genčiová řadí folklorní pohádku do skupiny literární a vyděluje tak tři kategorie rozdělené dle míry individuálního přístupu autora. V první kategorii uvádí *převyprávění lidové pohádky*, kdy autor rekonstruuje optimální variantu, udává vhodnější literární formu a zbavuje se přebytečného. Do druhé kategorie řadí *zpracování*

lidové pohádky podle folklorních motivů, kde autor poukazuje na návaznost lidové tradice, nedodrží však přesnou osnovu textu a s motivy pracuje volně. Třetí kategorie se už výrazněji liší od předchozích dvou, protože zde Genčiová řadí *autorské pohádky*, které přestože se opírají o základní rysy žánru, nenavazují na lidovou tradici. Jedná se o umělé pohádky, ve kterých autor odráží svoji osobnost již ve větší míře. Autor používá i klasické lidové postupy jako animizaci postav, hyperbolizaci, či kouzelné proměny, ale pracuje s nimi volně a vnáší do pohádky netradiční a současné motivy i postavy (Genčiová, 1984, 25-27).

Další klasifikace vychází z **typologického přístupu**. Vznikají různé variace pohádek, které můžeme dělit podle děje, typů hlavních hrdinů, témat, či podle stylu pohádek. Pro příklad můžeme uvést několik skupin (Malenová, 2009, 10):

a) *zvířecí pohádky*

b) *kouzelné pohádky*

c) *pohádky novelistické, nazývané legendární, a další.*

Zvířecí pohádky byly zřejmě první, které opustily oblast literatury pro dospělé a zcela se začlenily do dětské literatury a jsou také považovány za nejstarší. Genčiová se domnívá, že animistické pojetí světa v těchto pohádkách, kde zvířata, člověk, stromy i kameny mají duši a jsou myslícími bytostmi, odpovídá primitivnímu myšlení člověka závislého na přírodě, stejně tak jako myšlení malého dítěte. Existují tři typy zvířecích pohádek, které zcela odpovídají četbě pro nejmladší děti, předškoláky, či školáky raného věku. Jedná se o *vlastní zvířecí pohádky*, ve kterých mají zvířata stejné schopnosti jako v reálném životě, jen mají schopnost i mluvit. Tyto pohádky budí u dětí zájem, protože jim je zvířecí svět sympatický. V pohádkách se často objevují i oživené věci, které děti poznávají ve svém okolí. Dalším typem jsou *pohádky, v nichž zvířata vystupují jako pomocníci lidí*. Zvířatům je dána jak schopnost mluvit, tak schopnost dělat různá kouzla. Posledním typem jsou *pohádky, kde jsou zvířata alegoricky znázorňující lidské vlastnosti, vztahy i jednání*. Tento typ pohádek pomáhá dětem si lépe představit svět lidí a je velmi blízký bajce (Genčiová, 1984, 24-25).

V *kouzelných pohádkách* se objevují prvky magičnosti a kouzelnosti ve vztahu k realitě. Kořeny těchto pohádek bychom mohli hledat v magických kultovních

obřadech, mýtech a kouzlech. Pohádky jsou příznačné tajuplnými silami zvířat, magickými slovy i čísly (např. princip trojnásobnosti) (Urbanová, 1998, 43).

Literární teoretička a historička Svatava Urbanová uvádí (1998, 43), že kouzelné i novelistické pohádky byly původně určeny dospělým, *novelistické pohádky* byly proto zařazeny do četby pro děti později a jsou vhodné spíše pro starší děti školního věku, protože předpokládají určité životní zkušenosti. V novelistických pohádkách je často zobrazován život lidí a větší kritičnost k nepřátelským sociálním silám. Jejich čtivost spočívá v anekdotických nebo žertovných příbězích, které se vysmívají lidské hlouposti a pošetilosti. V českém prostředí se můžeme s touto skupinou setkat například v pohádkách o hloupém Honzovi a v ruském prostředí v pohádkách o Pošechoncích (Genčiová, 1984, 25).

Pohádky lze rozdělit i dle podobnosti k dalším žánrům. Jsou to například: *pohádky-novely*, *pohádky-povídky*, *pohádky-podobenství*, *pohádky vědecko-fantastické*, *pohádky-divadelní hry*, *pohádky-parodie* a další (Malenová, 2009, 10).

Jelikož v klasifikaci pohádek dochází často k nesrovnalostem, uvádí teoretici (mezi nimi i L. Ovčinniková) kombinaci různých metod (historicko-typologická, historicko-funkční a strukturně-genetická) (Malenová, 2009, 11).

Ve své publikaci se klasifikaci pohádek věnoval i ruský lingvista a průkopník strukturalistického zkoumání lidových pohádek Vladimir Propp, který jako nejčastější dělení pohádek uvádí: *pohádky s nadpřirozeným obsahem*, *pohádky ze života a pohádky o zvířatech*. S touto teorií se však úplně neztotožňuje, argumentuje tím, že pohádka může obsahovat více příznačných rysů než jen z jedné skupiny. Například pohádka o zvířatech může někdy ve značné míře obsahovat nadpřirozené prvky (2008,13-15).

Nesourodostí klasifikací pohádek se zabývala i Genčiová, která vydělila další typy pohádek (1984, 29-39):

a) *Naučné pohádky*, které navazují na zvířecí lidové pohádky a je v nich popisován původ věcí, svět rostlin a zvířat i technika.

b) *Antipohádky*, ve kterých autor ruší pohádkovou iluzi.

c) *Cesta dítěte do pohádky*. V těchto pohádkách se nejedná o svět nadpřirozených sil, ve který lidé v lidových pohádkách věřili a netoužili se stát jeho součástí, ale o svět

pohádkových bytostí, o nichž čtenáři ví, že reálně neexistují, ale v jejichž existenci rádi na malou chvíli uvěří, vstoupí do ní a prožijí v ní velké pohádkové dobrodružství na základě iluze a jejich fantazie.

d) *Fantastická vyprávění*, jejichž hlavními hrdiny jsou zaprvé oživená zvířata, která vypovídají o lidském životě. Zadruhé oživé hračky, které zobrazují vlastnosti, záliby, myšlení a dovádění dětí a představují tak alegorický obraz dětského světa. Zatřetí se jedná o seriálové pohádky, které jsou ovlivněny kresleným filmem a obsahují mnoho na sebe navazujících dobrodružných momentů.

e) *Imaginativní pohádky*, nazývané *nonsense*, které jsou opakem logicky uspořádaného světa zobrazovaného pomocí fantastických obrazů.

f) *Alegorické pohádky* dopomáhají dětskému čtenáři se vyznat v chaosu vjemů, kterými je současný přetechnizovaný svět přehlcen.

Ukázali jsme si několik hledisek, dle kterých je možné pohádky rozlišovat. Jelikož se v současné době objevují stále nové autorské pohádky, které nás překvapují originalitou a osobitým stylem autora, více kopírují požadavky mladých čtenářů, mění se nejen v nových podžánrech, ale i ve struktuře (propracovanější hra s jazykem, jazykové experimenty), není podle nás na místě striktně zařazovat pohádku jen na základě jednoho hlediska, ale je podstatné se na ni dívat jako na celek a zhodnotit ji podle vícera kritérií.

1.3 VÝVOJ DĚTSKÉ LITERATURY

Vývoj dětské literatury se prudce odráží jak od dobových poměrů, tak politické situace, náboženských představ, či skutečného postavení dítěte v dobové společnosti. Postupný vývoj také souvisí s tendencemi ve vývoji literatury pro dospělé čtenáře.

Pokud se ohlédneme do historie, od antiky až po středověk byl v dětské literatuře udělován velký význam bajce. Renesanční období bylo reprezentováno didaktickými díly J. A. Komenského. Pro romantismus byly charakteristické folklórní žánry, proto můžeme do dětské literatury zařazovat říkadla, pověsti a pohádky, ať už lidové, či umělé (*K. J. Erben, B. Němcová, bratři Grimmové, H. Ch. Andersen*). V době průmyslových revolucí se objevila dobrodružná a fantastická literatura (*D. Defoe, K. May, J. Verne*). V realismu

do dětské literatury vstoupila realistická povídka a román s dětským hrdinou (*M. Twain*). V daném období vzrůstal i význam uměleckonaučné literatury, která využívala fantastické a dobrodružné postupy. V době, kdy literatuře vévodil socialistický realismus, bylo dítě zobrazováno v čínorodém vztahu k světu a v družném vztahu k ostatním (*V. Katajev, B. Říha, F. Hrubín, J. Kainar*) (Peterka, 1984,208).

Současné směřování dětské literatury potvrzuje tendence prolínání žánrů v textech. Vznikají například detektivní historické romány nebo historické komiksy a další. Uvedené žánry odpovídají požadavkům současných dětských čtenářů. Důležitým faktorem směřování literatury pro předškolní skupinu je i silné působení na rodiče a na zvyšování jejich ambicí, aby dítě všestranně rozvíjeli. Produkuje se mnoho titulů, které nemají za cíl vytvořit estetickou rovinu díla, ale rozvíjet poznání v různých oblastech vědění. Častěji se v dětské literatuře objevují autorská díla, která jsou v celých sériích a snaží se vyvolat čtenářův zájem o pokračování (Navrátilová, 2018, 9-10).

Současná umělá pohádková tvorba se snaží maximálně přiblížit dětské psychice a také dětskému chápání světa, podporuje dětskou představivost a rozvíjí cesty pro fantazii a imaginaci. Velmi často bývají hlavními hrdiny vymyšlené pohádkové postavičky, které svojí naivitou a hravostí zosobňují samy děti na základě humorných příběhů a zážitků (Genčiová, 1984, 38).

1.4 SPECIFIKA DĚTSKÉ LITERATURY

Jak uvádí V. Gebhartová (1989, 17-18), zvláštnost dětské literatury spočívá především ve zvláštnosti jejího adresáta. Je záměrně přizpůsobována psychickým možnostem i estetickým nárokům dítěte. Nejedná se však o snížení požadavků na uměleckou hodnotu ani o větší dávku primitivnosti, či zjednodušení. Autor věnující se dětské literatuře musí mít talent a předpoklady porozumět dítěti. Pomocí literárních prostředků se musí vcítit do reality dětského světa a vytvořit estetický tvar, který zaujme i mladého vnímatele.

K tomu aby bylo dítě schopné využívat estetické působení a aby si osvojilo jazyk, je důležitá interakce s dospělým. Ovládnutí jazyka totiž nepatří k samozřejmým a automatickým procesům a není ani spojeno s jeho samovolným dozráváním psychiky.

Proto je kladen požadavek na dospělého, aby na dítě působil v rozvíjení jazykového systému a neustále mu ukazoval nové cesty jazykového ztvárnění světa (Nezkusil, 1979, 59-62). Uvádí se, že dětská literatura má dvojího adresáta (Danielová, 2010, 12).

Specifika literatury pro děti se týkají obsahu i formy díla. Nárok na specifické prostředky vyjádření je tím větší, čím je adresát mladší. Tato specifika platí v plné míře jen pro dětskou literaturu **intencionální**. Jedná se o literaturu, jež byla přímo zaměřena na děti. Tvoří jednu ze složek dětské literatury, avšak tu nejdůležitější. Druhou skupinou z hlediska záměru cílové skupiny je literatura **neintencionální**, která byla původně zaměřena na dospělého čtenáře, ale postupem času dostala svého využití především u čtenáře dětského. Neintencionální literatura zahrnuje především lidovou slovesnost a díla klasiků (Navrátilová, 2018, 7; Gebhartová, 1989, 17-19).

Se specifikem literatury pro děti a mládež se setkávají i literární teoretici a kritici. Literární kritik, který posuzuje dílo určené dětem, musí mít vždy na zřeteli dětského příjemce, jeho zvláštnosti i věkové a recepční předpoklady. Tento zřetel přináší do jeho hodnocení sociologickou, psychologickou i pedagogickou intenci. Mezi zásadní determinanty jeho práce patří dominantní estetická kvalita slovesného díla a také jeho humanizující apel (Toman, 2000, 25-29).

Se specifiky dětské literatury se ve velké míře potýkají i překladatelé knih pro děti. Na danou problematiku se zaměříme později v kapitole dětské literatury a překladu.

1.5 ROLE DĚTSKÉ LITERATURY VE VÝUCE RUŠTINY JAKO CIZÍHO JAZYKA

Knihy nás doprovází po celý život. První seznámení člověka s knihou zpravidla probíhá v raném věku dítěte v rodinném kruhu. V předešlých kapitolách jsme si uvedli, že dětská literatura má dvojího adresáta, protože první velmi důležitou roli ve vztahu dítěte ke knihám má právě rodič. Tuto roli později doplňuje učitel ve škole. Právě učitel je ten, kdo žákům nebo studentům přibližuje jazyk, kulturu a učí je hledat vzájemnou spojitost. Především v této době multikulturalizmu je důležité se orientovat ve vzájemném působení, či ovlivňování různých kultur. Proto je nutné, aby se vyučující dobře orientoval v nabídce knižních zdrojů cizího jazyka a aby zvolil dobrou variantu,

která bude odpovídat věku, úrovni, stylu nebo motivaci studenta. Knihy v cizím, originálním jazyce nám přináší pohled právě nositele jazyka, což nám dopomáhá k vytvoření představy o cizí kultuře, lidech a tradicích. Mnozí pedagogové i metodikové se však v současné době potýkají s velkými změnami posledních let. Jako velmi zlomový moment v četbě můžeme zmínit přechod tištěných knih k elektronickým, proto se musí pedagogové více zabývat formou i metodami učení, tak aby byly studentům bližší.

Jelena Vasiljeva tvrdí, že je velmi důležité přiblížit začátečníkům ruštiny kulturu a už na elementární úrovni jazyka je seznámit s autentickými texty. Velký výběr podle ní nabízí dětská literatura, kde jsou k dispozici jednodušší texty. Nebrání se práci s výše uvedenými texty ani na úrovni A1. Další opodstatnění shrnuje v několika bodech (2019, 13-15):

- Jedná se o názorné, výstižné texty, které nejsou psány složitě a jsou lehce pochopitelné i pro začátečníky cizího jazyka. Texty dětské literatury mohou sloužit jako učební materiály jak při lekci, tak při domácí přípravě.
- Již výše zmiňované texty nabízí didaktické materiály, které jsou krátké a výstižné a dopomáhají studentům ke zdokonalení konverzace.
- V poetických textech můžeme najít obrovský potenciál pro výuku zvukové stránky jazyka.
- Při výuce je důležité poukázat na samotné dílo jako na kulturní fenomén, který vypovídá o různých odvětvích umění.
- Stejně didaktický potenciál jako texty dětské literatury nabízí i animované filmy a filmy. Nedopomáhají jen ke zlepšení úrovně konverzačních technik, ale i k formování především sociokulturních znalostí.

2 PŘEKLADY V DĚTSKÉ LITERATUŘE

Další významnou součástí dětské literatury je světová literatura v překladech. Může doplňovat nabídku původní současné a klasické literatury. Překlady pomáhají dětským čtenářům rozvíjet internacionální cítění.

V. Gebhartová uvádí, že literatura pro nejmenší čtenáře není v centru překladatelského zájmu, na rozdíl od dobrodružné literatury nebo sborníků pohádek.

Postupem času však počet překladů literatury pro nejmenší přibývá, někdy bývají tituly doprovázeny i původními ilustracemi (Gebhartová, 1989, 86).

Podle Xeniové existuje pět základních aspektů, které jsou v překladech dětské literatury nepostradatelné. Jedná se o aspekt psychologický, vzdělávací, kulturní, kognitivní a akademický. Psychologický aspekt dopomáhá dětským čtenářům ztotožňovat se s hrdiny cizích zemí, které mají stejné potřeby, jako například potřebu překonat úzkost, strach, či starosti. Vzdělávací aspekt nespočívá jen v rozšiřování obzorů zvyků, etiky a podstaty věcí, ale také ve zvýšení gramotnosti dětí. Přeložené knihy mohou stimulovat ke čtení i méně ochotné čtenáře, protože jim dopomáhají rozšiřovat jejich textové i vizuální slovníky, což vede ke zlepšení jejich čtení a vědomostí obecně. Literatura je silným nositelem kultury a také silným médiem pro porozumění světu. Umožňuje dětem porozumět dalšímu mezikulturnímu rozvoji. Mildred L. Batchelder říká: „Děti z jedné země, které poznávají knihy a příběhy mnoha zemí, učinili krok k mezinárodnímu porozumění.“ Děti, které zajímá čtení přeložené knihy z jiné kultury, se snaží podrobně pochopit text a vcítit se do něho, čímž aktivují své kognitivní dovednosti, jako je analýza, porovnávání nebo myšlení (Xeni, 5-9).

2.1 SPECIFIKA PŘEKLADU DĚTSKÉ LITERATURY

Jak už jsme zmínili výše, specifika dětské literatury se ve značné míře promítají i v překladech a právě touto problematikou se budeme zabývat v této podkapitole.

Při jakémkoliv překladu uměleckého textu se překladatel setkává s prolínáním dvou různých kultur a literárních tradic, proto nemůžeme říci, že překladatel dětské literatury řeší odlišné problémy než překladatel literatury pro dospělé. Nejdůležitější při výběru překladatelských strategií je funkce, kterou má překlad v cílovém jazyce plnit, a také cílový čtenář. Právě to můžeme považovat za nejdůležitější specifikum překladů dětské literatury. Jak už bylo apelováno v předešlé kapitole, podstatnou složkou je v dětské literatuře čtenář, proto je pro překladatele někdy obtížnější vybírat překladatelské strategie, především při překladu reálií. Ty jsou například v pohádkových textech podstatnou složkou. Dětský čtenář nemá zdaleka tolik znalostí cizích reálií jako dospělý čtenář a jeho systém myšlení je rozdílný. Nerozlišuje, zda se jedná o knihu přeloženou nebo o originál. Důležité je nastavit hranici, kdy je cizost textu pro děti

přínosem, a kdy už od čtení odrazuje. Je třeba podporovat dětskou zvědavost a schopnost chápat vše nové, protože jednou z funkcí dětské literatury je funkce vzdělávací. Ať už překladatel překládá z podobných nebo zcela odlišných kultur, vždy se objeví menší nebo větší rozdíly v kulturně specifických reáliích (Danielová, 2010, 20-21; Kufnerová, 1994, 145-149).

Kulturně specifické reálie švédský translatolog Göte Klingberg rozdělil na jména a názvy, výrazy z přírody, instituce a budovy, míry, zvyky a obyčeje, jídlo a potraviny, hry, jazykové zvláštnosti, mytologie a folklór, literární reálie a historické reálie. Uvedl i následující překladové strategie: doplňující vysvětlení, přeformulování nebo opis, vysvětlující překlad, vysvětlení mimo text, použití ekvivalentní skutečnosti z cílové kultury, použití podobné skutečnosti z cílové kultury, zjednodušení, výpustka a lokalizace (Danielová, 2010, 21-23).

Záleží na každém překladateli, jaké strategie zvolí. Není vhodné použít vždy libovolnou strategii na jakýkoli text, proto je důležité, jak už jsme uvedli, znát funkci textu a cílového čtenáře. Pro překlady dětské literatury není, dle našeho posouzení, na místě používat vysvětlení mimo text. Pokud chceme dodržovat originalitu textu, měli bychom se držet doplňujícího vysvětlení, přeformulování nebo vysvětlujícího překladu. V případě, že nechceme přenášet tolik kulturních specifik a jsou-li předmětem jiné podstaty, můžeme kulturně specifické reálie více přizpůsobit cílové kultuře. Například můžeme použít ekvivalentní nebo podobnou skutečnost z cílové kultury, zjednodušit reálii, vypustit nebo lokalizovat.

Na to, zda překlady více přibližovat cílové kultuře nebo naopak zachovávat originalitu, existuje mnoho odlišných názorů. Španělská specialistka na překlad dětské literatury Isabel Pascua zastává ten názor, že hlavním úkolem překladatele je čtenáře seznámit s něčím cizím a jiným. Překladatel by měl v textu ponechat exotičnost a v překladu pro děti by měl mít na paměti, že dětská literatura má vyplňovat funkci interkulturního vzdělávání, i přesto by měl však autor zachovat čtivost textu. Podle ní je překlad vnímán spíše jako převod mezi kulturami než mezi jazyky a v současné době překladatelé čelí novým výzvám překládat multikulturní literaturu pro děti. Podobného názoru je i překladatelka a literární vědkyně Zlata Kufnerová, která uvádí, že závisí více na tom, jestli se překládá mezi příbuznými nebo nepříbuznými kulturními systémy než na

překladu mezi příbuznými nebo vzdálenými jazyky (Pascua, 2003; Kufnerová, 1994, 145).

Odlíšného názoru byl překladatel, literární vědec a kritik Georgij Margvelašvili, který prohlásil, že pokud překladatel neustále, slepě a přesně následuje originál, může to vést pouze k narušení čtivosti a k depoetizaci textu (www.socialtranslation.ru (8)).

Jak už jsme uvedli výše, literatura pro děti by měla být čtivá. Je třeba, aby byl text lingvisticky kreativní, aby obsahoval zajímavé jazykové prostředky (např. neologizmy, zvířecí zvuky) a hry se slovy. Další jeho podstatnou charakteristikou je srozumitelnost a melodičnost (Рєбко, 2017,1-5; www.alltranslations.ru (9)).

Nyní můžeme uvést citát běloruské básnířky Edzi Agňacvětové, který shrnuje celou výše uvedenou problematiku. Prohlásila totiž, že všichni dobře ví, jak je třeba psát pro děti. Je však třeba to přenést i na překlad, protože je důležité překládat pro děti stejně dobře jako pro dospělé, jen ještě lépe. Pod slovem lépe myslí ještě promyšleněji, vynalézavěji, barvitě a přitom jednoduše (www.socialtranslation.ru (8)).

3 ANALÝZA VÝCHOZÍHO TEXTU

V následující kapitole se zaměříme na analýzu výchozího textu knihy *Žili-byli jožiki*. Ještě předtím se však zmíníme i autorovi daného textu.

3.1 ANDREJ USAČOV

Autorem výchozího textu, který se stal předmětem překládané diplomové práce, je Andrej Usačov. Tento spisovatel patří k nejpopulárnějším ruským autorům dětské literatury. Andrej Usačov není jen spisovatel pro děti, ale také básník, dramatik, scénárista a moderátor v rádiu. Jeho knihy jsou překládány do mnoha jazyků – jako jsou angličtina, francouzština, němčina, holandština, čínština, korejština, hebrejština, vietnamština, thajština, moldavština, srbština, polština či ukrajinština (www.poemsonalltimes.ru (2)).

Narodil se 5. července 1958 v Moskvě v učitelské rodině. Studoval na Moskevském institutu elektroniky a později přestoupil na Filozofickou fakultu Tverské státní univerzity. Než se stal spisovatelem, pracoval jako domovník, strážný, muzikant či redaktor časopisu (www.litres.ru (3)).

Své básně začal publikovat v roce 1985. První publikace se objevila v časopise *Murzilka*. Uznání se mu dostavilo hned záhy poté. V roce 1990 se umístil se svým sborníkem *Jesli brosit' kameň vyjerch* na prvním místě v ruské soutěži mladých spisovatelů pro děti. Následně vydal svoji první knihu a v roce 1991 se také stal členem Svazu spisovatelů (www.24smi.org (4)).

Mnohokrát zastával čestná místa v literárních soutěžích a již několikrát získal národní cenu. Podle jeho scénářů byly natočeny desítky animovaných filmů (*Umnaja sabačka Sonja* (1991), *Priključenija v Izumrudnom gorodje* (1999), *Rycarskij roman* (2003), *Kukarača* (2013), *Priključenija Kotoboja* (2013), ...) a také seriál pro děti *Drakoša i kampanija*. Pět jeho knih bylo doporučeno Ministerstvem školství Ruské federace jako učebnice pro děti (www.litres.ru (5)).

K textům jeho básní složili hudbu významní skladatelé jako Maksim Dunajevskij, Teodor Jefimov, Pavel Ovsjannikov a některé složil dokonce sám (www.poemsonalltimes.ru (2)).

Mezi jeho neznámější díla patří následující tituly: *Umnaja sabačka Sonja* (1996), *Malusja i Rogoped* (2003), *Žili-byli jožiki* (2007), *Škola sněgovikov* (2008), *Čuděsa v Dědmorozovke* (2010), *Olimpijskaja Děrevňa Dědmorozovka* (2014) (www.litres.ru (3)).

V posledních letech se vrátil ke své proslulé knize *Umnaja sabačka Sonja* a napsal pokračování *Znamenitaja sabačka Sonja* (2017) a ke svým šedesátým narozeninám věnoval čtenářům další díl ve formě deníku, a to *Dněvnik umnoj sabački Sonji* (2018). Jeho zatím poslední vydanou knihou je *Ljeto v Dědmorozovke* (2019) (www.24smi.org (4)).

Sám situaci v dětské literatuře nevidí nijak pesimisticky. Podle jeho názoru se neděje nic zvláštního a neregistruje žádné výrazné vzestupy ani pády, ale běžný vývoj. Starší spisovatelé, podle jeho slov, odcházejí, ale přicházejí na scénu noví a stejně talentovaní, jako například Anastasija Orlova, Julija Simbirskaja nebo Galina Djadina.

Myslí si, že situace prózy je horší než situace poezie, ale na druhou stranu se objevují skvělí spisovatelé fantastických knih, které jsou u dětí velmi oblíbené (www.poemsonalltimes.ru (6)).

3.2 KNIHA ŽILI-BYLI JOŽIKI

Kniha *Žili – byli jožiki* byla vydána v roce 2007 a autor za tento titul získal hlavní cenu na mezinárodním literárním festivalu *Větř peremen* (www.24smi.org (4)). V Rusku patří k velmi populárním a oblíbeným knihám dětské literatury a je dostupná už i v audio verzi (www.knigavuhe.org (10)).

Knihu doprovázejí pestré ilustrace, jejichž autorkou je původem arménská výtvarnice působící v Moskvě Anait Gardjan (www.booksplim.ru (11)). Zmiňované ilustrace můžete najít v příloze této diplomové práce. Ilustrace skvěle doplňují text. Jak uvádí Perry Nodelman, kombinace verbálního textu a vizuálních obrázků je pro malé děti mnohem lákavější. Tvůrci knih mohou takovým způsobem dosáhnout toho, že je text pro mladé čtenáře srozumitelnější, protože obrázky, které doprovází text, působí přirozeněji a efektivněji než jen napsaná slova (2004, 154-155).

Jedná se o sbírku příběhů ježků – Vovky, Veroniky, pana Ježka a paní Ježkové. Stejně jako všechny malé děti i ježci zažívají různé vtipné, dojemné a poučné příběhy. Mají mnoho zálib, chodí sbírat houby, maliny, hrají fotbal, učí se plavat a přitom všem poznávají okolní svět. Postupně se seznamují se svými sousedy, kterými jsou zajíci, veverky, bobři, či křečci. Ježci začínají poznávat, co je přátelství a jak je třeba se chovat v různých situacích.

Již zmiňovanou sbírku ježčích příběhů můžeme nazvat také autorskou či moderní pohádkou. Autor se inspiroval základními rysy pohádky, ale na lidovou tradici už nenavázal. Použil i klasický postup animizace, do textu však více vkládal svoji osobitost a současné motivy a postavy jako např. fotbalovou hru nebo postavu motorkáře. Na základě typologického přístupu můžeme dílo rozhodně zařadit mezi zvířecí pohádky. Pokud bychom chtěli text klasifikovat podrobněji, zařadili bychom dílo do zvířecích pohádek, kde zvířata alegoricky znázorňují lidské vlastnosti, vztahy i jednání, proto můžeme říci, že dílo je také velmi blízké bajce. Díky příběhům, kde především ježci

Vovka a Veronika vyvádí různé neplechy, můžeme říci, že je pohádka i naučná. Ve značné míře jsou příběhy i fantastickým vyprávěním, jelikož oživená zvířata vyprávějí o lidském životě a o dětských vlastnostech, zálibách, myšlení i hrách, čímž tvoří alegorický obraz dětského světa.

Dané dílo má poučný a zábavný charakter a děti mohou sami na chybách knižních hrdinů poznávat, co je dobré a co naopak špatné. Kniha je napsána vtipně a čtivě. Můžeme ji zařadit do intencionální literatury, protože byla napsaná přímo pro děti.

Kniha je dle oficiálních zdrojů doporučena čtenářům předškolního věku a čtenářům mladšího školního věku (www.labirint.ru (7)).

Literární postava má především pro dětské čtenáře velký význam. Je spjata jak s dějem, tak i s ideovým záměrem autora textu. Skrze literární postavu může čtenář vstoupit do prostoru vyprávění a poté si může osvojit různá myšlenková a mravní poselství. V daném překládaném díle je literární postavou zvířecí hrdina, který je již začleněn do složitějších syžetových vztahů, od kterých se obvykle odráží elementární poměry mezi lidmi. Dětský čtenář je od zvířecího hrdiny ochoten přijímat věcná i etická ponaučení. V překládaném textu se odehrává několik příběhů, na základě kterých si čtenář osvojuje různá životní rozhodnutí, či situace a poznává, co je správné, a co už je naopak za hranicí. V daných příbězích čtenář také lépe poznává životní podmínky a povahy určitých zvířecích druhů. V textu se čtenář seznámí s prostředím ježků, veverek, jezevců, žab, mývalů, či křečků a dalších zvířat. V příbězích hrdinů jsou zachyceny i základní otázky vztahu člověka a přírody, které mohou vytvořit pozitivní vztah dítěte k přírodnímu prostředí. (Nezkusil, 1979, 82-83). Konkrétně lze v překládaném díle zachytit různá roční období, čas kdy dozrávají různé druhy rostlin, či plodů, kvetou stromy nebo rostou houby. Čtenář se zde setkává i s cyklem života různých zvířecích druhů. Například, které zvířecí druhy se chystají k zimnímu spánku, a které naopak zimu přečkají.

Text je z převážné části psán přímou řečí formou dialogů, což napomáhá jeho čtivosti. Příběhy jsou vnímány prostřednictvím zvířecího hrdiny – ježka Vovky. Autor proto zvolil styl jazyka, který odpovídá Vovkově osobnosti a věku. Důkladně se věnoval hře se slovy, která ozvláštňuje text a dělá ho zajímavějším a čtivějším. Také do textu zařadil nápaditá slova a zvířecí zvuky. Dále se snaží charakterizovat jednotlivé druhy zvířat a přiřazuje jim vždy charakteristická jména. Příběhy jsou doplněny dětskými

básněmi, které mají jak zábavnou, tak naučnou funkci. Verše jsou zvukomalebné a melodické. Na překlad se podrobněji zaměříme v praktické části této práce, v kapitole věnované komentáři k překladu.

4 PŘEKLAD

Dobrodružství ježčí rodiny

BYL JEDNOU JEDEN NEPŘÍLIŠ TEMNÝ LES

Byl jednou jeden nepřiliš temný les a v něm žila ježčí rodina: pan Ježek, paní Ježková a jejich děti Vovka a Veronika.

Pan Ježek byl doktor. Nemocným dával injekce, obvazy, sbíral léčivé byliny a kořínky, ze kterých dělal různé léky, léčivé masti a likéry.

Paní Ježková byla švadlena. Šila kalhotky pro zajíce, šaty pro veverky a obleky pro mývaly. Ve volném čase pletla šály, rukavice, koberečky a záclonky.

Vovka už měl tři roky a dokončil první třídu lesní školy. Jeho sestřička Veronika byla ještě docela malá, ale pěkná uličnice. Neustále byla bratrovi v patách, všude strkala svůj černý nosík, a když nebylo po jejím, tak pištěla.

Kvůli sestře musel Vovka často zůstat doma.

„Jsi starší,“ říkala maminka, když šla něco vyřizovat. „Dohlédni, aby Veronika nelezla na skříň, nehoupala se na lustru a nebrala tatínkovi léky.“

„Dobře,“ povzdechl si vždycky Vovka, a při tom myslel na to, že je venku krásně, a že zajíci teď hrají fotbal a veverky na schovávanou. „Proč si maminka musela pořídit ještě toho upištěnce?“

Jednou, když rodiče nebyli doma, Veronika vlezla do velké sklenice s léčivou marmeládou a všechnu vylízala až do dna. Jak se to do ní vešlo, nikdo nechápal. Nazpět se už ale nemohla dostat a tak začala šíleně ječet.

Vovka zkusil sestru ze sklenice vytáhnout, ale nepodařilo se mu to. „Tak a sed' tam, dokud rodiče nepřijdou,“ řekl škodolibě Vovka. „Ted' už se určitě nikde neztratíš. A já se půjdu projít.“

Vtom se Veronika dala do takového křiku, až si Vovka zacpal uši.

„Nu dobrá,“ řekl. „Neječ. Vezmu tě s sebou.“

Vovka kutálel z domu sklenici se sestrou a přemýšlel, kam by se mohli vypravit.

Ježčí nora se rozprostírala na sklonku kopečku. Ať už to bylo větrem nebo se Veronika rozhodla vydat sama, sklenice se zakývala a skutálela se dolů.

„Ááá, zachraňte mě!“, křičela Veronika. Vovka se jí snažil dohonit, ale

sklenice se kutálela čím dál rychleji ... dokud nenarazila na velký kámen.

Bác!

Když se Vovka skulil dolů, stála Veronika mezi rozsypanými střepy spokojená a klidná.

„Prohrál jsi,“ řekla. „Byla jsem rychlejší!“

Když se rodiče dozvěděli o tom, co se stalo, Veroniku objali a Vovkovi vynadali za rozbitou sklenici a poslali ho uklidit střepy, aby se o ně nikdo neporanil.

Vovka byl samozřejmě rád, že to dobře dopadlo, ale bylo mu to líto.

„To je nespravedlivé,“ myslel si, když sbíral střepy.

Další den o tom řekl svému dobrému kamarádovi, zajícovi Seňkovi. Seňka se podrbal tlapkou za uchem.

„Ano, mladší sestra není zrovna dáreček,“ souhlasil.

Seňka byl z početné rodiny a měl mnoho bratrů a sester.

„Ty se ještě máš,“ řekl zkušený Seňka. „Víš, co je horší než mladší sestra? Starší sestry.“

Vtom zajíc zdvihl jedno ucho a zašeptal. „Pššt! Kdyby něco, tak jsi mě neviděl!“ a zmizel ve křoví.

Na pasece se objevily Seňkovy sestry, trojčata: Zina, Zoja a Zaja.

„Neviděls Seňku?“

Vovka zavrtěl hlavou.

„Pokud ho potkáš, vyříd' mu, ať se ani nevrací domů!“ řekla jedna.

„Všechny vousy mu vyškubeme,“ pohrozila druhá.

„A uši mu utrheme,“ dodala třetí.

Když sestry odešly, vykoukl Seňka z křoví.

„Co to mělo znamenat?“ podivil se ježek.

„Dokreslil jsem jejich panenkám vousy,“ řekl Seňka. „Teď budu muset spát v rokli. A ty tvrdíš, že mladší sestra je horší!“

NOVÍ SOUSEDÉ

Na jedné straně ježčího domu žili zajíci, na druhé rodina veverek, na třetí mývalové a na čtvrté byla prázdná jezevčí nora.

Jezevec měl rád ticho a samotu. A když se do lesa nastěhovalo víc zvířat, vzdálil se do hlubokého houští, co nejdál od všech.

Jednou pan Ježek oznámil, že mají nové sousedy křečky.

Křečci se nepřestěhovali najednou. Nejprve se ukázal tatínek rodiny pan Křeček. Dlouho a puntičkářsky kontroloval jezevčí noru. A pak se pustil do oprav. Potom začali nosit věci. Měli jich tolik, že se stěhovali celý měsíc.

„Na co jim to všechno je?“ podivila se paní Ježková.

„V domácnosti se sejde všechno,“ poznamenal důležitě pan Křeček, když se díval, jak bobři přenášejí tu jakési staré zrezivělé vědro, tu zase dřevák hrnec.

Vovka měl sousedy většinou rád, ale tihle se mu moc nelíbili. Za prvé zabrali noru, kam si Vovka často chodil hrát na loupežníky.

Za druhé mu křečci připadali hrozně lakomí. Malý tlustý Křečkoun měl vždycky nějaké bonbony, ale když uviděl Vovku nebo Veroniku, hned si je schoval za zády.

A za třetí je paní Křečková nikdy nepozvala k sobě domů a ničím je nepohostila. I když Vovka hořel zvědavostí, jaké to tam uvnitř mají. Ještě nikdy neviděl, jak bydlí křečci.

Jednou jim maminka oznámila, že jsou přece jen pozvaní na kolaudaci. Vovka se musel umýt a Veronice přivázali novou mašličku.

Maminka přichystala dárek – modroučké záclony. A tatínek vzal láhev léčivého likéru z jeřabin.

Vovka se velmi podivil, když kromě nich na kolaudaci nikdo nepřišel:

„Zajíci nepřijdou? A bobři taky ne?“

„Rozhodli jsme se je nepozvat,“ řekla paní Křečková. „Je až nepříjemné, jak jsou hluční!“

Křečci neměli rádi hluk. Vovka si myslel, že budou zpívat a tančit, ale namísto toho seděli u stolu a jedli. Je fakt, že koláče měla paní Křečková výborné. Jenže když už koláče skoro došly, tak nebylo co dělat. Vovka nabídnul Křečkounovi, že si zahrají na schovku.

V jezevčí noře měli osm nebo deset místností, ale schovat se, nebylo tak jednoduché. Všechno bylo zastavěno nábytkem, pytli, balíky, taškami a kufry. Vovka hledal první a Veroniku i Křečkouna našel hned. Veronika se vždycky schovávala na stejné místo, mamince pod sukni. A když se schovával Křečkoun, tak při tom hlasitě cumlal bonbon.

Jako další hledal Křečkoun. Vovka vlezl do skříně, schoval se mezi pytle a byl potichu. Tlustý Křečkoun ho dlouho hledal, pak si běžel stěžovat tatínkovi, že nemůže Vovku najít. Nakonec už toho měl Vovka dost, vylezl a vzdal se.

„Kdes byl?“ zeptal se ho Křečkoun.

„Ve skříní,“ řekl Vovka.

„Já to věděl!“ povzdechl si pan Křeček.

„To není pravda, nic jste nevěděl,“ řekl Vovka.

„Ukaž, v jaké skříní jsi byl?“

Vovka ukázal.

„No to jsem věděl,“ znovu vzdychl pan Křeček. „Poškrábal jsi na ní lak.“

Na skříní byl opravdu malinký škrábanec.

„Bylo tam málo místa,“ řekl Vovka. Pan domácí byl ale velmi rozčilený. Několikrát se vrátil ke skříní, hlasitě vzdychal a kroutil hlavou.

„To věčné stěhování nám už způsobilo tolik škody,“ řekl. Jednou nám bobři namočili pytel se zrním. Podruhé Křečkoun ztratil formičky. A do třetice je teď poškrábaná i skříň.

Při tom se podíval na ježka, jako kdyby mu Vovka namočil pytel a ztratil křečkovi formičky.

„Nic si z toho nedělej,“ řekla Veronika Křečkounovi. „Formiček mám hodně. Dám ti svoje.“

„Takoví lakomci,“ neudržel se Vovka, když se vraceli z návštěvy.

„To se neříká,“ řekla maminka. „Jsou to naši sousedi.“

„A kdyby nebyli naši sousedi, tak se to říkat může?“ zeptala se Veronika.

„Lakomý není hezké slovo,“ vysvětlil tatínek. „Musí se říkat: spořivý nebo šetrný.“

„Tak to jsou v tom případě VELMI šetrní.“ Povzdechl si Vovka.

ŠIŠKAUTO

Jednou si vyšli ježci na procházku. Pan Ježek vzal za ruku maminku, maminka vzala za ruku Veroniku a Veronika si vzala do ruky deštník, kdyby přšelo, a na trhání smrkových šišek.

Jediný Vovka si nic nevzal a pobíhal po cestě sem a tam a nevěděl, čím se zabavit.

Vtom potkali křečky, pan Křeček byl se synkem Křečkounem na procházce. Křečkoun měl v jedné ruce červené lízátko a ve druhé nafukovací balónek.

Zatímco rodiče hovořili s panem Křečkem o dospělých věcech, Vovka si usmyslel, že Křečkounovi vezme nazdobený balónek. Už měl provázek skoro překousnutý, když v tom najednou balónek PRÁSK!

„K zemi!“ zakřičel pan Křeček v přesvědčení, že na ně střílí. Společně s Křečkounem se svalil na zem. Pan Ježek s paní Ježkovou a Veronikou se schovali do křoví. A Vovka zůstal stát na cestě s prasklým balónkem na hlavě.

Nakonec všichni pochopili, co se stalo. A už to začalo! Maminka přede všemi Vovkovi vynadala. Tatínek pomohl panu Křečkovi očistit nové manšestrové sako. Tlustý Křečkoun ronil slzy a chtěl druhý balónek.

Nejlépe se zachovala Veronika. Pomocí deštníku urvala velkou borovicovou šišku a podala ji Křečkounovi.

„Na, vezmi si to!“

„Nepotřebuju šišku,“ dupal Křečkoun. „Chci balónek!“

„To není šiška,“ řekla Veronika. „Ale Šiškauto. Můžeš k němu přivázat šňůrku a tahat ho za sebou, jak dlouho budeš chtít.“

Paní Ježková, která měla ve své kabelce věci pro všechny případy, vytáhla šňůrku a přivázala ji k Šiškauto.

Křečkoun byl nadšením bez sebe, Šiškauto jelo za ním a prášilo jako opravdové.

Vovka si z roztrhlého balónku vyrobil hračku – práskačku. Dělal z něho další malinké balónky, které praskal o bodliny.

JAK JEŽEK VOVKA HRÁL FOTBAL

Na velké sportovní pasece se hrál fotbal. Tým bobrů proti týmu zajíců. Vovku vzali jako brankáře. Protože zajíci v bráně za nic nestojí, a když na ně letí balón, tak prchají z hřiště. A Vovka se balónu nebál, dokonce naopak, vrhal se na něj i na útočníky. Najednou balón prasknul! Na tribunách začali hvízdát. Balón zalepili smůlou z borovice a zápas pokračoval. Bobři se ale opět dostali k bráně. Ježek Vovka se nebojácně vrhnul

pod nohy útočníka a prásk! Opět hlavou prasknul balón. A kromě toho popíchal útočníka.

Vtom se všichni pustili do Vovky:

„Padej pryč! Celý fotbal jsi nám pokazil!“

Ježka vyhnali a místo něho postavili do brány zajíce.

Vovka měl z takové urážky na krajíčku. Cožpak za to může, že má ostré bodliny? Chytil snad špatně?

Vovka šel, kam ho nohy táhly, co nejdál od sportovní paseky. Coural se dál a najednou uslyšel: vrrrm, vrrrm...

Ježek opatrně vykroukl z křoví a uviděl pána na motorce. Byl celý špinavý a kdoví proč kopal do motorky...

„Strýčku, co děláte?“ zeptal se Vovka ze zvědavosti.

„Nu zabloudil jsem, vjel jsem do bláta a motorka zhasla. Odplivnul si, hodil špinavou helmu na zem a otřel si z čela pot.“

„Neznáš náhodou cestu do Kohoutovic?“ zeptal se.

„Znám,“ řekl Vovka. „Musíte tudy...“

Motorkář se zaradoval a začal postrkovat motorku na suché místo. Vovka mu pomáhal ze všech sil. Příliš užitečný nebyl, ale funěl o sto šest.

Konečně ji vyvezli na cestu. Motorkář opět nakopával motorku.

Motor už toho měl očividně dost a naskočil: vrrrrm,vrrrm...

„Děkuji,“ řekl motorkář. „Hodně jsi mi pomohl. Jak ti říkají?“

„Vovka!“

„Páni,“ podivil se motorkář. „Jsem taky Vovka. Pracuji v osadě jako traktorista. Tak přijď někdy na návštěvu!“

Pak se Vovka zeptal:

„Vy jste tady nechal tu helmu napořád? Jestli ji nepotřebujete, vezmu si ji.“

„Ááá, přilba!“ vzpomněl si motorkář Vovka. „Na co ti bude?“

„Já hraju fotbal.“ řekl Vovka. „A bez přilby to vůbec nepůjde. Praskám míče.“

„Taky hraju fotbal,“ řekl motorkář Vovka. „Tak tady, na, vezmi si ji. Věnuji ti ji. Mám ještě jednu!“

A s velkým rámusem odjel. Vovka sebral přilbu a utíkal na sportovní paseku. Nový brankář byl mizerný a zajíci prohrávali 10:3.

Když bylo skóre 11:3, tak to Vovka nevydržel a začal se jim nabízet:

„Už žádný balón nepropíchnu!“ slíbil. „Mám opravdovou fotbalovou přilbu.“

Po poradě zajíci znovu postavili Vovku do brány. Ježek dokázal, že je vynikající brankář. Zběsile se vrhal po balónu a nepustil ani jeden gól. Zápas skončil 13:11 pro zajíce. Zajíci dali Vovkovi hobla. Nejprve Vovkovi, pak i Vovkovi i přilbě zvláště, protože z ní ježek vypadnul. „Opravdová fotbalová přilba“ mu byla velká.

Doma poprosil maminku, aby mu na ni přišla speciální vázání. Dokonce odmítl bez přilby večeřet. Chystal se v ní i spát. To už se však maminka rozzlobila a řekla, že jestli si ji Vovka nesundá, tak sama odnese helmu do osady a vrátí ji motorkáři Vovkovi. Vovka si povzdechl a souhlasil, protože bez přilby žádný opravdový fotbal neexistuje!

BORŮVKY

Nedaleko od ježčí nory byla menší Losí bažina. Losí proto, že v ní před několika lety utonul los. Tak to říkali dospělí. Možná to říkali proto, aby děti nechodily k bažině samy.

Vovka tam několikrát potají šel se svým kamarádem Seňkou, zaskákat si na drnech. Drny se pod nimi hýbaly, dolů – nahoru, dolů – nahoru, plác – plesk, plác – plesk ...

Srdce jim chvílemi bušilo jako o závod, chvílemi přestávalo bít úplně. Bylo to veselé a děsivé zároveň.

Seňka byl většinou odvážný zajíc. Skákal křížem krážem přes celou bažinu a jednou Vovkovi pod přísahou mlčenlivosti prozradil velké tajemství, že viděl trčet z mechu losí rohy.

Vovka kamarádovi věřil. Dokonce se mu zdálo, že je taky zahlédl, ale ukázalo se, že to byla jen obyčejná suchá palice.

V Losí bažině nebyly jen drny. Uprostřed léta tam rostly borůvky, na podzim brusinky a klikva. Ježčí rodiny sem chodily sbírat plody.

Letos byly borůvky zralé dříve, než je zvykem. Tatínek vzal ze spíže gumáky, aby si nezmáčel nohy. Maminka přichystala nádoby, tatínkovi velký kanystr, sobě sklenici na provázku a Vovkovi i Veronice hrnek.

Veronika, která s nimi šla na borůvky poprvé, celou cestu brblala, že dostala malý hrnek, a Vovka velký. Ona přitom nasbírá víc. Když ale uviděla první borůvky, na svůj hrnek zapomněla a borůvky si strkala rovnou do pusy.

Navečer měl tatínek plný kanystr, maminka sklenici, Vovka velký hrnek a Veronika měla tak plné břicho, že sotva došla domů. Tak se přejedla, až se jí čumáček zbarvil domodra a jazyk dočerna.

„Tak co, nasbírala jsi nejmíc?“ zeptal se zlomyslně Vovka.

Místo odpovědi Veronika na bratra vyplázla jazyk.

A Vovka si ji začal dobírat:

„Zapamatuj si,“ řekl. „Ten, kdo vyplazuje na druhé jazyk, se promění v Ježibabu. Jazyk mu zčerná a upadne.“

Ježibabou z lesa se někdy strašily neposlušné děti. Veronika se na sebe podívala do zrcadla a s hrůzou zaječela:

„Mami! Proměnila jsem se v Ježibabu! Upadne mi jazyk!“

K takovému křiku přiběhl tatínek i maminka. Uklidnili Veroniku a Vovkovi vynadali, aby sestru nestrašil.

Veronice se ta hra ale tuze zalíbila. Ještě několik dní, dokud se jí jazyk neumyl, vyskakovala z křoví a křičela:

„Úúúúú! Jsem Ježibaba!“

A vyplazovala na všechny jazyk.

JAK VERONIKA SLOŽILA BÁSNIČKU

Tím povídání o borůvkách neskončilo. Jednou na tatínkově psacím stole Veronika našla lahvičku s inkoustem. Pan Ježek už druhým rokem psal knihu LESNÍ LÉKÁRNA. Popisoval v ní léčivé rostliny, bylinky, kterými je možné léčit různé nemoci. Zapisoval tam užitečné rady i recepty. Byly tam kapitoly jako: *Náš pomocník jitrocel*; *Smrkové, borovicové a dubové třísky*; *Kolik vitamínů má štável kyselý?* a mnohé další.

Když Veronika uviděla na stole inkoust, myslela si, že je to borůvkový kompot a jedním hltem vypila celou lahvičku. Hned na to začala hrozně ječet.

Ten, kdo aspoň jednou inkoust ochutnal, ví, že ani zdaleka nechutná jako kompot.

Naštěstí byl tatínek doma. Okamžitě udělal Veronice výplach žaludku, naordinoval jí hromadu léků a uložil ji na gauč.

Veronika byla celý večer zamlklá a zamyšlená. Když se rodina chystala jít spát, náhle nahlas zarecitovala:

Radost to jsou borůvky,
inkoust už jen malůvky.
Kompot z něho dobrý není,
to už všichni dobře vědí!

Maminka si myslela, že Veronika začala blouznit. Tatínek byl však nadšen:
„Vždyť to jsou opravdové verše! U naší dcery se projevilo básnické střevo. Kdo by si pomyslel, že inkoust ...“

Dokonce se chystal začít s výzkumem o vlivu inkoustu na básnický talent ježků. Maminka však Vovku bránila a zakázala na něm zkoušet jakékoliv pokusy.

Od toho dne začala Veronika skládat verše a tatínek je všechny důsledně zapisoval do speciálního zápisníku. Když k nim přišla návštěva, vždycky požadoval, aby jim Veronika přednesla něco nového. Obzvlášť se mu líbily dvě básně:

V jednom lese za šera,
chodili vlci zvesela.

a

Křeček běžel jako blesk...

A plesk!

„To je opravdové mistrovské dílo!“ říkal tatínek. „Stručné a geniální.“

Křečkům se toto mistrovské dílo nelíbilo, a na nějakou dobu dokonce přestali chodit na návštěvu. I přesto, že maminka pekla vynikající koláče s bylinkami.

„Ať jsou uražení,“ řekl tatínek. „Oni zkrátka vůbec nechápu poezii!“

Po pravdě řečeno, Vovkovi se sestřiny básně zdály nesmyslné, ale všichni ostatní z nich byli nadšení, a tak si řekl, že nejspíš taky nemá pro poezii pochopení.

BROUCI

Jednou k Vovkovi přiběhl jeho kamarád zajíc Seňka:

„Máš nit?“

„Mám. Na co ji chceš? Zase sis roztrhl kalhoty?“

Seňka zakroutil hlavou:

„Tak ji podej! Teď něco uvidíš!“

Vovka vzal ze stolu mamčinino klubko s nití a vyběhl ven.

„Dívej se! Zlatohlávek!“ Seňka měl v tlapce brouka. Na slunci se třpytil jako opravdový smaragd nebo dokonce jako kousek zeleného sklíčka.

„Srazil jsem ho uchem,“ chlubil se Seňka.

Zlatohlávci se obvykle objevovali v červnu. Léтали mezi stromy jako malinká letadla a hlasitě bzučeli. Chytnout je ale nebylo tak jednoduché. Seňka měl výhodu, skákal vysoko a měl i dlouhé uši. Vovka měl ouška malá a tlapky krátké.

„Na co potřebuješ nit?“ zeptal se Vovka, zatímco se kochal zlatohlávkem.

„Abych mohl pouštět brouky,“ Seňka přivázal nit k zlatohlávkově zadní nožce a vyhodil ho vzhůru. Zlatohlávek s hlasitým bzukotem vzlétl do vzduchu a začal zmateně létat dokola.

„To je paráda!“ řekl Vovka. „Můžu taky?“

„Jasně,“ Seňka mu podal klubko. Střídali se v pouštění brouka, dokud se na pasece neobjevila Veronika.

„Já chci taky,“ ozvala se.

„Copak nevidíš? Brouk je unavený.“ řekl Vovka.

„Tak dobrá,“ zajíc máchnul rukou, „ať si to taky zkusí.“

„Jen drž nit pevně,“ varoval ji bratr.

Veronika byla šťastná. Běhala po celé pasece a nadšeně pištěla, dokud se jí nit nezamotala do lískových keřů a nepřetrhla se.

„Jako bych to neříkal,“ rozzlobil se Vovka. „Pustila ho.“

Veronika byla taky rozzlobená.

Vtom Seňku zavolali domů.

„To nevádí, zítra nachytám další,“ řekl a odešel.

Po obědě vzal Vovka igelitový sáček a zamířil do lesíka sbírat plané maliny. Sešel do menší rokliny a najednou zaslechl podivné bzučení. V prohlubni rostly bílé voňavé

keře, které Vovka neznal. Všechny ty keře obletovali zlatohlávci. Byly jich tam stovky, možná tisíce. Vovka zpočátku zůstal stát a nevěděl, co dělat. Potom si však řekl, že maliny mu nikam neutečou, ale zlatohlávci by mohli uletět. Vovka zatřepal prvním keřem a asi dvacet brouků spadlo na zem, jako zralé maliny. Než se brouci vzpamatovali, Vovka je posbíral do sáčku a zatřepal dalším keřem...

Za půl hodiny měl sáček plný brouků. Nikdy v životě nebyl tak šťastný. Představoval si, jak ukáže zlatohlávky Seňkovi a rozdělí si je napůl. A budou je po jednom, po dvou nebo po celých rojích pouštět nebo dokonce uspořádají leteckou bitvu. Vtom dostal úžasný nápad. Když přiváže nit ke všem broukům, může na nich vzlétnout... Jako první poletí on, potom nechá letět Seňku a pak Veroniku... Nicméně o Veronice bude muset ještě popřemýšlet.

Doma Vovka našel velkou krabici od dortu. Udělal v ní několik větracích otvorů, aby se brouci neudusili. Pak vystlal dno trávou, vysypal brouky ze sáčku a zavřel krabici poklopem. A pro všechny případy položil nahoru bačkory.

„Někdo ti šramotí pod postelí,“ ozvala se Veronika, když se chystali jít spát.

„To se ti zdá,“ řekl Vovka.

„Nezdá. Co když je to myška?“ Veronika si už dávno přála, aby měla domácí bílou myšku.

„Vstanu a podívám se!“

„To není myš,“ řekl Vovka. Dobře věděl, že se sestra nenechá jen tak odbýt. „Jsou to brouci v krabici. Našel jsem sto zlatohlávků, jestli ne víc.“

„Sto zlatohlávků?!“ Veronika dokonce poskočila na posteli. „Ukaž, podívám se!“

„Zítra se podíváš!“ řekl Vovka.

„Proč zítra?“

„Jestli nebudeš otravovat, tak ti zítra jednoho dám,“ zívnuv Vovka. „Zítra!“

„No dobrá,“ souhlasila Veronika.

Vovka byl za celý den tak unavený, že hned usnul. A zdál se mu báječný sen: letěl nad lesem na hejnu brouků a všichni mu mávali, tatínek, maminka i všichni ostatní...

Čím se Veronika víc převalovala, tím víc brouci šramotili. A čím hlasitěji šramotili, tím více v ní probouzeli zvědavost. Nakonec to Veronika nevydržela, přesvědčila se, že bratr spí a nakoukla do krabice. S potěšením se podívala na brouky, zavřela krabici a s klidným svědomím usnula.

Buď nedala papuče na místo, nebo nechala krabici trochu pootevřenou...

Tatínek se probudil uprostřed noci, protože mu něco lezlo po nose. Otevřel oči a uviděl brouka:

„Co to je?“ zamumlal a odehnal brouka rukou. Něco ho ale začalo šimrat tykadly na patě. To už tatínek nevydržel a rozsvítil...

Brouci lezli na polštáři, peřině, podlaze i nábytku. A jeden neúnavně útočil na lustr.

„To je odporné,“ řekla maminka, když ji brouk zůstal vězet v bodlinách a nepříjemně bzučel. Maminka začala odhánět brouky ručníkem a vymetat je koštětem za práh.

„Kde se tady vzali?! Kšáá, kšáá, pryč!“

Vovku ten křik probudil, nejprve nic nechápal, ale pak se podíval pod postel a uviděl prázdnou krabici... Skoro se rozplakal.

Desítku uprchlých brouků se mu podařilo chytit a vrátit zpátky do krabice. Další ráno všechno řekl Seňkovi. Kamarádi běželi k bílým voňavým keřům, ale brouci tam nebyli.

„To nic, nebuď smutný,“ řekl zajíc. „Vím o jednom místě u potoka. Tam je na jaře tolik vážek - ne stovky, ale tisíce. Však my ještě poletíme...“

Vovka se zamyslel a souhlasil.

Ještě několik dní na to objevovali brouky na různých místech, ať už ve skříní, v tatínkových botách, či v hrnci s kompotem...

Vovku už to ale netrápilo. Rozdával je všem známým a přemýšlel: „Kdepak brouci! Ale vážky ... ty jsou krásné, větší a létají výš!“

JAK SE V DOMĚ OBJEVIL ŽABÁK

Bylo krásné horké léto. V okolí vyschly všechny louže. Dokonce i Losí bažina. Ježci museli chodit pro vodu až k Odlehlému potoku.

A tak se maminka rozhodla, že udělá studenou polévku, okrošku. Nakrájela cibuli, okurky, kopr, petržel a další suroviny. Zalila to kvasem a položila na terasu.

„Děti, oběd!“ zavolala na ně. „Dnes máme okrošku!“

„Tu nechci!“ kňourala Veronika.

„Tu nesnáším!“ zabručel nespokojeně Vovka.

„Všichni aspoň deset lžiček,“ řekla maminka. Jako prvnímú nalila tatínkovi, který se hned začal oblizovat. Vždycky maminku podpořil. Pak nalila okrošku Vovkovi. Když už okrošky bylo jenom na dně, ozvalo se z ní najednou: KVAK!

A z hrnce vykoukla...

„Tý brďo!“ vyhrkl Vovka. „Žabka!“

„Hurá!“ zaječela Veronika. Byla šťastná, že už nemusí jíst okrošku.

„Cožpak se dělá okroška s žábami?“ přestal se olizovat tatínek.

„Já nejsem žába, ale Žabák!“ prohlásil a vyskočil z hrnce.

„Nezlobte se, ale co jste tam dělal?“ zeptala se slušně maminka.

„Schovával se před horkem.“ řekl Žabák. „A taky jsem si dal trošku kva-kvasu.“

„Mami, můžeme si ho nechat?“ zeptala se Veronika. „Bez vody umře.“

„Umíš chytat mouchy?“ zeptal se ho Vovka.

„Jasně,“ kváknul Žabák. „Jím hlavně mouchy a komáry.“ povyskočil na stole a spolknul mouchu. Pak další a další ...

„No vidíš, mami!“ řekl Vovka.

Maminka a tatínek se poradili a rozhodli se, že si Žabáka nechají, protože mít ho doma, by mohlo být k užitku. Tatínek ho někdy dával nemocným místo studeného obkladu. Maminka ho využila v kuchyni, aby nezkslo mléko nebo zelná polévka. A samozřejmě z domu hned zmizeli všechny mouchy i komáři.

Je fakt, že v domě taky začaly mizet i jiné potraviny. Přestože Žabák jedl především mouchy a komáry, byl také velmi nenasytný a jedl všechno, co mu přišlo pod jazyk.

Takže maminka musela zamykat spíž.

„No co naděláš,“ povzdychl si tatínek.

„Lednička by nás přišla ještě dráž!“

A Veronika složila pro Žabáka básničku:

Máme doma Žabáka,

který si rád zakváká.

Komáry i mouchy jí,

Žabák se jich nebojí.

NA HOUBÁCH

Ježek Vovka neměl rád houbovou polévku, ale na houby chodil rád. Jakýkoli hřib poznal podle vůně i se zavřenýma očima.

To léto kvůli suchu houby dlouho nerostly. Až jednou tatínek řekl:

„V borovém háji se objevili klouzci!“

„Kdo jsou klouzci? A jak se objevili?“ zajímala se Veronika.

„Zítřka uvidíš.“ řekl jí tatínek.

Další den měla maminka moc práce, proto šli na houby jen ve třech: tatínek, Vovka a Veronika. Cestou tatínek vyprávěl, jaké jsou druhy hub a kde rostou. Veronika ho ale téměř neposlouchala, pobíhala po trávě sem a tam. Moc chtěla najít první houbu a taky našla. Byla to muchomůrka.

„Podívejte se, jaká je velká!“ křičela.

„To je muchomůrka, ta je nejedlá!“ řekl Vovka.

„Zato je krásná,“ obořila se na něj Veronika. „Ostatně máme doma i hodně much. A náš Žabák zlenivěl.“

„Říkám ti, že je jedovatá...“

„Sám jsi jedovatý!“

S Veronikou se hádat bylo zbytečné.

„No dobrá,“ povzdychl si tatínek.

„Vezmeme ho cestou nazpátek. Jen nezkoušej ochutnávat neznámé houby, můžou být jedovaté.“

„A jaká houba je nejlepší?“ zeptala se Veronika.

„Pravák,“ řekl Vovka. „Minulý rok jsem našel paseku, na které bylo patnáct praváků.“

„Já najdu paseku, kde jich bude nejvíc!“ a utíkala napřed. Zanedlouho uslyšeli radostné kvílení:

„Našla jsem! Podívejte se, kolik praváků!“

Vovka se podíval na houby a odfrknul:

„To nejsou praváci.“

„Jak to, že ne, jak vypadají praváci?“

„Tahle houba se jmenuje ryzec,“ Vovka jeden utrhnul. „Vidíš, teče z něho mléko. Je nejedlý a hořký.“

Veronika olízla mléko a hned začala plivat. Plivala celou cestu až k borovému háji. Tatínek i Vovka vešli do lesa, ale Veronika zůstala jen na kraji. Po pravdě řečeno, sbírat houby ji přestalo bavit. Některé jsou nejedlé, jiné zas jedovaté. Teď byly zajímavější lesní jahody. Na okraji lesa jich bylo plno. Veronika se najedla až k prasknutí a posadila se, aby si odpočinula ...

Vovka nasbíral skoro plný košík, dokud neuslyšel sestřin nářek:

„Áááá, pomóóc! Někdo mě napadnul!“

Vovka ani nepřemýšlel a utíkal jí hned na pomoc. Cožpak sestřičku napadnul vlk nebo liška? Zároveň s ním se na okraji lesa vyřítit tatínek.

„Zachraňte mě! Pomóóc!“ Veronika seděla na velkém klouzku a šíleně ječela.

„Uklidni se,“ řekl tatínek a odlepil ji od lepkavé houby. „Vidíš, našla jsi klouzka! Je nádherný. A jak velký!“

Vovka i tatínek přinesli domů dva plné košíky a Veronika dvě houby: klouzka, na který se přilepila, a muchomůrku, protože ji tvrdohlavě utrhla na zpáteční cestě.

Doma houby vysypali na lavičku a rozdělili je na hromádky: čechratky osmažit, ryzce naložit do soli, klouzky podusit a bělohávky a kozáky usušit. Tatínek chtěl houby pověsit na bílou šňůru, která byla upevněna mezi dvěma břízami, ale maminka řekla:

„Budeme je sušit podle starého ježčího receptu. Dejte je na mě!“

Tatínek se jí pokoušel přemluvit, ale marně:

„Tak to dělala už moje babička.“

Maminka přinesla z domu židličku a posadila se na sluníčku. Vovka i Veronika jí začali napichovat houby na bodliny. Maminka nejprve vypadala jako stromeček s ozdobami, pak jako pařez plný hub. Někteří sousedé ji ani nepoznali.

„Těm se ale daří,“ řekl závistivě pan Křeček, který procházel okolo. „Houby jim rostou přímo u domu!“

A když maminka pozdravila paní Zajícovou, ta se lekla a utekla.

Maminka tak seděla až do večera, dokud se slunce neschovalo za břízy.

„Musíš už být unavená,“ řekl Vovka, když mamince houby sundával.

„Není to snadné,“ podotkla maminka. „Ale takhle se houby nejlíp usuší...“

Když maminka vešla do domu, všechno od ní tak zavonělo, až se tatínek neudržel a dal jí pusy. A Veronika složila básničku:

Naše máma, to je máma,
ta má hřibů plnou spíž.
Že je naše Hřibomáma,
to už i ty dobře víš.

JAK SE VOVKA NAUČIL PLAVAT

Vovkovi a Veronice rodiče přísně zakázali, aby sami chodili k Odlehlému potoku.
„My ježci neumíme plavat, proto se držte od vody dál...“

Jednou jim Žabák nabídl: „Jestli chcete, můžu vás to naučit. Je to úplně jednoduché. Nejprve předníma nohama: raz, dva a pak zadníma: raz, dva, potom znovu předníma: raz, dva.“

„Jsem pro,“ zaradoval se Vovka.

„Já taky,“ zajásala Veronika.

„Já teda ne,“ řekla maminka. „Potok je rychlý a hluboký.“

„Náš močál je mělký. Je to jako v talířku s polévkou,“ poznamenal Žabák.
„Mimochodem, co bude na oběd?“

Žabák snědl tři sklenice kompotu a odskákal k potoku, kde měly žáby po večerech zkoušky zpěvu. Začal tam chodit hlavně od té doby, co se tam objevila sympatická žabka Marina. Žabák jí byl očarováný a snažil se, aby ostatní příbuzné trumfнул ve skocích do vody, v plavání i ve zpívání.

„Musíme se naučit plavat,“ řekl Vovka sestře, když zůstali sami.

„Proč?“ zeptala se Veronika.

„Vzpomínáš si, co říkal tatínek o lišce?“

Sestra přikývla. Tatínek říkal, že pokud se stočíme do klubíčka, tak se nemusíme bát žádného nepřítele, dokonce ani lišky. Jenže lišky jsou velmi mazané. Pokud je nedaleko potok nebo řeka, tak kutálejí ježka jako míč, až ho shodí do vody. Ježek se ve vodě rozevře a pak...

Dál už Veronika začínala fňukat a nechtěla poslouchat.

„Takže, když se naučíme plavat, jednoduše lišce uplaveme a bude po problému,“ řekl Vovka.

Veronika se podívala na staršího bratra s nadšením.

„Dobře!“ zaječela. „Ale mám strach. Co když se to dozví maminka s tatínkem?“

„Nedozví,“ řekl Vovka. „A kdyby jo, tak na nás budou hrdí!“

Další den se ježci vydali k Odlehlému potoku. Veronika se po celou dobu ohlížela, jestli je nevidí někdo známý. Naštěstí cestou nikoho nepotkali.

Na břehu je čekal Žabák společně s menší žabkou Marinou. Žabka byla docela obyčejná, měla jen smaragdově zelené oči, které nebyly tak vykulené.

„To je Vov-kva a Veroni-kva, moji žáci,“ pochlubil se před ní Žabák. „Založil jsem jedinou školu plavání pro ježky na světě. Existuje sto třicet stylů plavání. Třeba žabí, psí, býčí, delfíní, tučňáčí...“

„A já mám plavat jak?“ zeptal se Vovka.

„Ty budeš plavat speciálně vymyšleným stylem. Zapamatuj si první pravidlo. Hlavní je se nadechnout a zadržet dech. Prázdná lahev se nepotopí, protože je v ní vzduch. Tak si představ, že jsi lahev nebo míč nebo balónek.

Ted' druhé pravidlo: neotvírat ve vodě pusy.

Třetí pravidlo je snadné: pádľuj všema nohama: raz, dva, raz, dva...“

Žabák začal pádľovat nohama, aby ukázal techniku plavání a kdoví proč se u toho otáčel na Marinu.

„Takto se plave husí styl, takto kačení, takto koní...“

Vovkovi se nechtělo čekat, dokud Žabák předvede všech sto třicet sedm stylů. A tak se to rozhodnul zkusit sám.

Močál byl opravdu mělký. Ježek odvážně vlezl do vody, nadechnul se a začal pádľovat nohama, jak ukazoval Žabák. Představit si, že je lahev, se mu nepodařilo. Ale zato si hned dovedl představit, že je modrý nafukovací balónek a vznáší se v nebi. Vovka nepostřehl, že je na konci močálu. Strhnul ho rychlý proud a odnesl ho. Ježek dokonce samou radostí zamhouřil oči, a když je otevřel, uviděl, že břeh je daleko, a že Veronika máchá nohama a křičí na něho ...

Najednou mu došel dech. Co má v takové situaci dělat, mu Žabák neřekl. Vovka se polekal. Začal plácet nohama ve vodě a nakonec, když už nemohl, zavolal:

„Pomóóc, topím se...“

To se mu dostala voda do pusy a on se začal potápět ke dnu.

V tu chvíli naštěstí Žabák ukončil svoji lekci, a když neviděl Vovku v jezírku, začal křičet a zoufale ječet:

„Kvá, pomóóc! Vovka se utopil!“

Veronika si utírala slzy a pištěla:

„Vovko, vrať se! Tatínek s maminkou se budou zlobit! Vovko!“

Bobr Boris, který nedaleko stavěl novou hráz, uslyšel křik. Skočil do potoka, vytáhnul Vovku z vody a dal mu umělé dýchání.

„Kde to jsem?“ zeptal se Vovka, když otevřel oči. Ještě nikdy nebyl v bobřím domečku.

„Ty jsi mi plavec,“ mumlal si pod vousy bobr, když si ždímal mokré tričko. „Kdo to kdy viděl, aby se ježek potápěl?“

„Ale neříkejte to mamince,“ prosil Vovka. „Už by mně nikdy nedovolila jít plavat.“

Ostatně i tak se rodiče všechno dozvěděli. Křik a kvákání Žabáka bylo slyšet na celý les. Jako poděkování za záchranu tonoucího dala maminka bobrovi kobereček do jeho domečku a tatínek zase láhev speciálního likéru na revma. Děti a trenér byli potrestáni. Všichni tři nesměli celý týden jíst sladkosti. Vovka a Veronika měli zákaz marmelády a Žabák much a marmelády.

OŘECHY

Někdy je rok silný na houby, někdy na lesní plody a někdy na ořechy. Tento rok je ořechový. Ořechů bylo tolik, že Vovka nevěděl, kam se podívat dřív a malinké Veronice se z toho až zatočila hlava.

„Ořechy ještě nejsou zralé,“ řekla maminka. „Ještě je brzy.“

„Jak brzy?“ odfrknul Vovka. „Dívej, kolik jich tam visí. A veverky všechno posbírají.“

„Všechno neseberou, vždyť ještě ani nezačaly.“

„Ale začaly. Včera jsem je viděl v lískovém lese.“

Jednou ráno vzal Vovka košík, udici a vypravil se do lískového lesa. Veronika šla samozřejmě za ním.

„Na co máš tu udici?“ zeptala se.

„Uvidíš,“ odpověděl Vovka.

Cestou se k nim připlétl tlustý Křečkoun.

„Proč máte tu udici?“ hloupě se chichotal. „Chystáte se snad chytat v lese ryby?“

Konečně dorazili na místo. Ořechů tam bylo opravdu mraky. Křečkoun i Veronika mohli skákat, jak chtěli, ale nedosáhli ani na jeden oříšek.

Vovka rozmotal udici, vybral nejvíc obsypanou lísku a nahodil vlasec až na korunu stromu. Háček se zachytil. Ježek potáhnul za vlasec a přitáhl větev k zemi. Líska ale začala být nezvykle pružná.

„No co koukáte?“ zakřičel Vovka.

„Tahejte!“

Veronika a Křečkoun mu přispěchali na pomoc. Větev se postupně skláněla k zemi. Ořechy měli už téměř nad hlavou.

„My s Křečkounem to budeme držet a ty Veroniko, trhej!“

Zatímco Vovka s Křečkounem drželi větev, Veronika rychle sbírala oříšky.

„Uf, uf,“ oddychoval Vovka. Měl už úplně nateklé tlapky. „Je jich tam ještě hodně?“

„Mooc,“ pištěla nadšeně Veronika.

Vtom Křečkouna napadlo, že by ho mohli obalamutit. Přímo před nosem mu viselo pět velkých ořechů. „Taky si jich pár natrhám,“ pomyslel si, natáhnul se na ořechy a upustil větev.

Líska se vymrštila a Vovka společně s ořechy vyletěl vzhůru a zůstal viset na špičce stromu, vysoko nad zemí.

„Ty mouro!“ zakřičel na Křečkouna.

„Teď utíkej a někoho přivolej.“

Křečkoun tedy utíkal. Nikomu však nic neřekl, protože šel na ořechy bez dovolení.

Vovka stále čekal a zoufale nadával. Veronika seděla dole a plakala. Běžela by pro pomoc, ale bála se, že zabloudí.

Najednou se vedle Vovky objevil známý Fíla. Fíla byl bratr veverek.

„Ahoj! Ty ses rozhodl, lézt po stromech?“ zeptal se ho uštěpačně.

„Hmmm,“ zabručel Vovka. Nejradši by Fílu praštil, ale musel se držet. „Dělám gymnastiku.“

„Nepovídej!“ řekl Fíla a utekl. Vovka visel z posledních sil a přemýšlel:

„Jen počkej Křečkoune! Já ti zavařím...“

Vtom se vrátil Fíla, ale tentokrát už nebyl sám. Přihopkaly s ním jeho čtyři sestry.

„Drž se pevně!“

A veverky začaly skákat, na Vovkovu větev, jedna za druhou. Větev už byla docela nízko. Vovka tak zdárně seskočil na zem.

„Uff!“ vydechl.

Veronika vytáhla z kapsy oříšky a nabídla je veverkám:

„Dejte si!“

„Nejsou ještě zralé. Už jsme je zkoušely.“ prohlásily, ale nepohrdly a vzaly si.

„Přijď k nám na návštěvu. Naučím tě, jak lézt po stromech,“ nabídl Vovkovi Fíla na rozloučenou.

„Zůstaly mi ještě dva oříšky,“ řekla Veronika bratrovi, když šli domů.

„Pro Křečkouna?“

„Ne, jsou pro tatínka a maminku.“

Veronika mamince všechno pověděla, i přesto, že Vovka byl proti.

„Vždyť jsem říkala, že je ještě brzy.“ řekla paní Ježková. „Zralé ořechy padají samy. Prostře se plachta, zatřepe se keřem a ořechy začnou padat.“

„A ty nám dáš plachtu?“ zeptal se Vovka.

Maminka slíbila, že jim jednu starou dá. A ježek se rozhodl, že za týden nebo dva půjdou do lesa ještě jednou. A udělají opravdový ořechopád. Jen Křečkouna už brát nebudou.

BOROVICOVÁ ŽVÝKAČKA

Veverky si hrály na borovici na honěnou. „Ahoj!“ zvolaly, když uviděly Vovku.

„Vylez za námi, nebo lezeš jenom pro ořechy?“

„Nevšímej si jich,“ řekl Fíla, když seběhl dolů za Vovkou. Holky jsou prostě holky. Jen by provokovaly. Jestli chceš, já tě to opravdu naučím. Pokud se nebojíš.

„Ani trošku,“ řekl Vovka.

Veronika přinesla sbírku barevných skleněných sklíčků z lahví. Zatímco si veverky prohlížely její poklad, Fíla vylezl navrch a přinesl nějakou nádobu.

„Víš, co to je?“ zeptal se Vovky.

„Ne.“

„To je borovicová žvýkačka. Podívej, kolik jsem jí nasbíral!“

„Je dobrá?“ zeptal se Vovka.

„Že se ptáš!“

Vovka kousek ochutnal a hned ji vyplivnul.

„Co děláš?“ křičel Fíla. „Sbíral jsem ji celý měsíc, a ty ...“

„Je hořká,“ zamračil se Vovka.

„Ze začátku,“ řekl Fíla. „Když ji chvíli žvýkáš, je velmi chutná! Používáme ji i jako lepidlo. Je hrozně lepivá. Pokud si s ní namažeš tlapky, můžeš lézt, kam jen budeš chtít. Nedávej si toho ale moc, protože by ses pak neodlepil. Museli by tě z borovice sundávat jeřábem.“

Vovka si postupně namazal všechny čtyři tlapky a lezl nahoru. Ze začátku se dost bál, ale borovicová žvýkačka držela výborně. Dostal se na spodní větev, pak na další a potom se před ním objevila díra. Podíval se dolů.

Veverky a Veronika si stále prohlížely sklíčka.

„Hej, hej!“ zakřičel.

Veronika a veverky ho neslyšely, zato ho uslyšela paní Veverková.

„Co jsi to vymyslel?“ obořila se na syna. „Když spadne, kdo za to bude zodpovědný?“

„Nespadnu,“ řekl Vovka. „Jsem šikula.“

Potom se Vovka dostal na druhý strom a pak na třetí. Pomáhal si bodlinkami a téměř držel tempo s veverkami. Jen skákat jako oni neuměl. Za to když hráli šiškovou bitvu Vovka ani jednou neprohrál, protože chytil šišky bodlinkami a přesněji házel.

Fíla mu ukázal několik tajných míst, kam šel na smůlu. Vovka si nasbíral spoustu borovicové žvýkačky do zásoby. Domů se vrátil spokojený, špinavý a celý ulepený. Trochu smůly dal ochutnat sestře. Veronice ale žvýkačka nechutnala. Začala plivat kolem sebe, a nakonec ji někam zahodila.

A pak začaly nepříjemnosti. Vovka si chtěl něco přečíst, přilepil se ke knížce, a tak se roztrhlo několik stránek. Chtěl vyhodit cáry papíru, ale přilepil se ke koši a vysypal na sebe všechny odpadky. Když maminka Vovku uviděla, vzdychla:

„Kde jsi vzal takový hnus?“

Smůlu měl na tlapkách, na břiše i na bodlinkách... Maminka strhávala z Vovky žvýkačku snad dvě hodiny. Nebo spíše Vovku ze žvýkačky. Ježek trpěl, protože vytahování smůly z bodlinek ho hrozně bolelo.

Později se i paní Ježková několikrát přilepila. Ať už ke dřevěné klice, ke kuchyni, nebo k hrnci, ve kterém vařila houbovou polévku. Při večeři bylo vrcholem toho všeho to, když se tatínek pokoušel vstát od stolu a nemohl, protože si sedl na kus žvýkačky, kterou vyhodila Veronika. Maminka mu musela vystříhnout kus nohavice a našít záplatu.

„Víc vaši žvýkačku nechci vidět!“ prohlásila rázně. „Ještě jednou ji přinesete domů, tak vás na ní přilepím a budete sedět doma.“

„Ano, navíc lezení po stromech nepatří k našim ježčím dovednostem,“ moudře podotknul tatínek.

Vovka si ale myslel něco jiného. Zanedlouho vymyslel způsob, jak se neumazat. Vzal si své staré rukavice, namazal je smůlou a vesele v nich šplhal po stromech. A když slezl, schoval je pod starý pařez. Do skrýše, kde si schovával nejcennější věci. Měl tam rukavice, zásobu žvýkačky a dlouhý silný provaz, zkrátka horolezeckou výbavu. Protože se rozhodl, že až bude větší, bude horolezec.

A ještě vymyslel způsob, jak udělat borovicovou žvýkačku sladkou. Když maminka vařila marmeládu, přihodil nenápadně do hrnce kousek smůly. Obzvláště chutná byla žvýkačka jahodová.

Ta marmeláda je vážně trochu nahořklá, stěžovala si maminka.

ŽABÁK NA CESTÁCH

Jednoho dne Žabák přiskákal k domu s hlasitým kvákáním.

„Loď-kva! Našel jsem loďku! Kva!“

Vovka, Veronika, tatínek i maminka přispěchali k potoku. U břehu se pohupoval velký černý gumák. Byl místy potrhaný a na dně šplouchala voda.

„Tak KVAK jak?“ zeptal se Žabák. „Je to opravdu skvělá loď-kva, že?“

Tatínek rozhodil rukama:

„A co s ní budeš dělat?“

„Chystám se na cestu kolem světa,“ hrdě prohlásil Žabák. „Zanedlouho bude podzim a já nechci přezimovat v bažině. Poplavu do teplých moří na jihu, a když začne jaro, vrátím se do rodného kraje.“

Žabák nemohl samým vzrušením ani postát. Skákal sem a tam a tam a sem, jakoby se hned chystal vyplout na své loďce do jižních moří.

Z vody se vynořil bobr Boris, pozorně si gumák prohlédl a poškrábal se za uchem:

„Jednou jsem viděl opravdovou jachtu s plachtou. Bez plachet bys daleko nedoplul...“

„Kromě toho,“ podotknul tatínek. „Je třeba zalepit smůlou dírky. Jinak se ten starý gumák brzy potopí ke dnu.“

Žabák najednou zesmutněl a přestal skákat. Vovkovi ho bylo líto:

„Jejda tak mu pomůžeme. Poprosím veverky, přinesou smůlu a maminka ušije plachtu...“

„Jako kdybych neměla nic jiného na práci,“ řekla maminka. Trochu se však zamyslela a souhlasila. „Dobře, dám mu staré šaty. To bude na plachtu stačit a dokonce vystačí i na vlajku.“

„Pirátskou s lebkou,“ rázem ožil Žabák.

„Žádná lebka nebude. Šaty jsou s modrými proužky.“

Ještě ten den maminka šaty rozstříhla. Vystačilo jí na plachtu, vlajku, a dokonce i na tričko pro kapitána.

Tou dobou si cestovatel připravoval potraviny: sušil mouchy na měsíc plavby. Pan Ježek mu připravil příruční lékárničku s bylinkami pro případ mořské nemoci. A paní Ježková mu ušila teplou nepromokavou deku.

„Dvě,“ poprosil Žabák.

„Na co potřebuješ dvě? Pluješ přeci do jižních moří!“

„Nepluju, ale plujeme,“ vysvětlil Žabák. „Marina souhlasila, že popluje se mnou klidně i na konec světa.“

Novinka o Žabákově cestě obletěla celý les. A všichni hned chtěli pomáhat v přípravách na expedici.

Vovka poprosil Fílu a jeho sestry veverky, aby přinesli smůlu, utěsnili dírky a namazali smůlou dno.

Bobr ořezal ze silné dubové větve parádní stěžeň, na kterou pověsili plachtu z maminčiných šatů.

Paní Zajíčková přinesla dvě dřevěné lžíce, kdyby nefoukal vítr a potřebovali by vesla.

Dokonce i šetrivý pan Křeček se překonal a přinesl starou vidličku se dvěma zlomenými zuby.

„To je na co?“ podivil se Vovka.

„To je výborná věc! Harpuna na lov žraloků!“ vysvětlil pan Křeček.

Příprava na cestu trvala celý týden. Nastal den plavby. Gumák zářil novoučkými ozdobenými boky a pohupoval se u břehu. Žabka Marina si vyslechla poslední rady: jak

zalátat plachty, kdyby se roztrhly při bouři, a jak dát správně obklad, pokud by Žabák dostal úžeh...

„Prostě na něho dávej pozor,“ povzdechla si paní Ježková. „Je takový popleta.“

Kapitán v novém námořnickém tričku skákal na břehu a mával všem, kteří ho přišli vyprovodit. Nakonec se ho Marině podařilo dostat na palubu. A Veronika při této příležitosti přednesla svoji básničku:

Ljoša je náš kapitán,
lod' má jako sám pan král.
Odjíždí na zkušenou,
vrat' se zas. Na shledanou!

Mezitím jejich žabí sbor zazpíval písničku: Na shledanou má bažino! Kvákali tak procítěně, až některým vyhrkly slzy. Vtom Žabák vytáhnul z vody kotvu, která byla udělaná z Vovkovy třpytky na ryby, a loďka odplula. Všichni mávali tak dlouho, dokud se neschovala za zatáčkou.

„Nevěděl jsem, že se jmenuje Ljoša,“ řekl tatínek, když se vrátili domů.

„Ani já ne“ přiznala maminka. „Vždyť s námi byl skoro celé léto. Jak jsme všichni nevnímavý k těm, kteří žijí vedle nás.“

Veronika si vzpomněla, jak je chtěl Žabák naučit plavat. A všichni souhlasili s tím, že byl velmi milý a sympatický.

Vovka mlčel. Styděl se to přiznat, ale Žabákovi záviděl. Taky chtěl vyrazit na nějakou cestu, aby ho všichni doprovodili a mávali mu. A aby o něm říkali, že je velmi milý a sympatický.

Ten den Vovka nemohl dlouho usnout. Rozhodl se, že příští rok se určitě vydá na cesty. Možná na loďce, autem nebo dokonce horkovzdušným balónem... To ještě zatím promyšlené neměl, ale byl přesvědčený, že se tak stane.

JAK VOVKA PORAZIL VLKA

V jednom nepřilíš temném lese žili veverky, zajáci, mývalové, ježci a dokonce i jeden jezevec, kterého nikdo nikdy neviděl. Nevyskytovali se tam ani vlci, ani lišky. Dospělí říkali, že dříve na takových místech žili, ale potom neznámo proč odešli.

„Ach jo, škoda,“ řekl zajíc Seňka. „Kdyby se tady objevil vlk, ukázal bych mu.“

Seňka dělal karate a někdy ježkovi Vovkovi předváděl různé chvaty. Na to si vybíral ztrouchnivělé topoly a suché smrky a potom do nich silou mlátil zadními nohama, až dřevo s rámusem padalo na zem.

„Teď vidíš, proč je dobré mít silné nohy,“ řekl Seňka. V lese běhal nejrychleji ze všech. Dokonce ani jeho tři starší sestry ho nemohly dohnat.

O Seňkovi se díky tomu povídaly různé historky: jak utekl psovi hajného nebo jak vyskočil na cestu a přeskákal pod koly nákladáku.

Vovka na kamarádovi obdivoval jeho sílu, rychlost a statečnost. Sám by se k tomu nikdy neodvážil.

Jednou straka přiletěla s novinou, že se v okolí objevil vlk. Strace v lese nikdo moc nevěřil, ale všichni se náhle znepokojili. Vyučování ve škole bylo dočasně zrušeno. Veverky seskakovaly ze stromů, jen když to bylo nutné. Paní Zajíčková zakázala dětem vycházet z domu. A křečci si zatloukli zadní vchod a dali na dveře ještě jeden zámek, i přesto, že už tam měli tři.

Vovka a Veronika také nesměli ven.

„Jen k brance a ani o krok dál!“ řekl přísně tatínek.

Jednoho krásného dne Vovka uslyšel povědomé hvízdání. Před domem stál zajíc Seňka.

„Vždyť máš taky zákaz,“ podivil se Vovka.

„Vypařil jsem se zadním vchodem! Přece nebudu kvůli nějakému vlkovi trčet celé dny doma a dívat se, jak si sestry hrají. Pojďme na houpačky!“

Rodiče nebyli doma.

„Dobře,“ řekl ježek. „Ale jen na chvíli.“

Byli už skoro u houpaček, když se zezadu ozval šramot. Vovka se otočil a ...

Do té doby viděl Vovka vlka jen na obrázku. Opravdový vlk byl několikrát větší. Měl velké zuby a oči mu svítily jako bludičky.

Vovka hned pochopil, že domů běžet nemůže. Měl krátké nohy a vlk by ho dohnal za dvě vteřiny. Mohl se stočit do klubička, jak ho učil tatínek, ale pak ho napadlo něco jiného. Ne nadarmo ho veverky učily šplhat po stromech. Vrhнул se k nejbližší bříze a s pomocí bodlinek se vyškrábal na tlustou větev.

Ostatně vlka ježek nijak zvlášť nezajímal. Vlč zaskřípal zuby a vrhnul se na zajíce. I kdyby Seňka běžel ze všech sil, bylo jasné, že ho vlk dohoní. Seňka začal běhat

dokola, což dělával vždycky, aby se jeho pronásledovateli zatočila hlava. Ale vlk nezůstával pozadu. Ježek pochopil, že musí něco udělat.

„Vyskoč na strom!“ zakřičel.

Seňka uslyšel kamarádovu radu, skočil vysoko a zůstal viset na větvi sousední břízy.

Vlk se překvapivě podíval na visícího ježka a zajíce.

„Jen vis!“ řekl pohrdavě Seňkovi. A už nic víc neřekl. Mluvit s kořistí byl pod jeho úroveň.

Vlk si lehl pod Seňkovu břízu a dokonce zavřel oči, jakoby tím chtěl říct: jak bys mi mohl zmizet.

„Seňko, přitáhni se!“ radil mu Vovka.

„Nemůžu,“ zasténal zajíc. „Mám slabé přední nohy. Dlouho se neudržím.“

Vovka začal usilovně přemýšlet. Najednou mu bleskl hlavou spásný nápad. Musí přelézt na vedlejší strom a pomoci Seňkovi dostat se na větev.

Větev jeho břízy dosahovala až k té, na které visel nešťastný Seňka. Nebylo to vysoko, s veverkami Vovka šplhal i výš.

„Drž se,“ pošeptal kamarádovi a začal se přemísťovat na sousední břízu. Už mu chyběl jen kousek, když vtom mu pod tlapkou prasknula větvíčka a Vovka spadl dolů...

Později Seňka popisoval ježkův hrdinský čin takto:

„Jakmile byl nad vlkem, skočil mu odvážně přímo na hřbet!“

Vovka ale pocíťoval úplně něco jiného. Cítil, že dopadnul na něco měkkého a chlupatého. Tato měkká a chlupatá věc najednou vyskočila, zavyla a vyběhla rychlostí blesku.

Vlk, který měl ve svém hřbetu zabodnutých všech sto patnáct Vovkových bodlinek, zavyl z plna hrdla a začal utíkat. Vovka chtěl seskočit, ale jeho bodliny uvízly ve vlkově srsti. Vypadalo to, jakoby byl Vovka kovboj, který si osedlal divokého koně.

Občas se vlk snažil drzého ježka z hřbetu setřást, ale nedařilo se mu to. Není známo, jak dlouho by to uhánění trvalo, kdyby u potoka nenarazili na nízkou větev vrby. Vlk proskočil pod větví a Vovka se ze všech sil rozpřáhnul a přilepil se k ní. Větev se ohnula a vystřelila Vovku nazpátek. Vlk se ani neohlédl, přeskočil přes potok a zmizel. A ježek co nejrychleji vyrazil domů.

Tatínek ani maminka doma nebyli. Vovka se chtěl domluvit se Seňkou, že o tom nikomu neřeknou. Ale jak se zdálo, mnozí v lese vlkovo uhánění viděli a jiní slyšeli jeho vytí.

Ten den se Vovka stal hrdinou. Na ježka, který si osedlal vlka, se chodili dívat i ze sousedních lesíků. Přišel dokonce i Jezevec. Známy povaleč, který nevycházel z domu častěji než jednou za rok.

Doma hrdinu čekal pořádný výprask. Vovka začal vysvětlovat, že to nebylo naschvál, ale nikdo mu nevěřil.

„Nejhorší je to lhaní,“ rozhořčil se pan Ježek.

„To je všechno Seňkův vliv,“ dodala maminka.

„No tak fajn,“ pomyslel si Vovka. „I když pravdě nikdo nevěří, stejně budu hrdina ...“

Další den dorazila Straka se zprávou, že se vlci rozhodli odtud zmizet. Slyšela, jak jeden vlk říkal druhému, že v jednom nepřilíš temném lese žijí šílení ježci. Lezou na stromy a skáčou z nich na vlky.

Straka tvrdila, že sama ten rozhovor slyšela. Samozřejmě jejímu žvanění nikdo moc nevěřil. Ale vlci se od té doby už více neukázali.

ÚKLID

Když přestalo padat listí, paní Ježková se rozhodla zorganizovat velký podzimní úklid. Pustila se do mytí oken a tatínkovi, Vovkovi a Veronice dala za úkol uklidit okolo domu:

„Podívejte se, zajíci si svůj pozemek uklidili. U křečků byste nenašli ani jednu suchou větvičku, ani lístek. A u nás?“

„My máme polámané hrábě.“ řekl tatínek. „Už od loňska.“

„Popros sousedy,“ řekla maminka.

Pan Křeček dal tatínkovi hrábě, ale předtím jim spočítal všechny zuby.

„Hrábě jsou nové,“ řekl pan Křeček „Jedna násada a sedm zubů.“

Tatínek začal hrabat spadané listí a shrnoval ho na jednu velkou hromadu. Jelikož byl trochu nepozorný, neustále si při tom stoupal na hrábě. Když ho hrábě potřetí praštily do čela, řekl: „A dost!“

Ne že by se mu nechtělo, ale bál se, aby je nezlomil. Vtom Vovku něco napadlo:

„Jsou to jejich hrábě,“ řekl.

„Máme smeták?“

„Máme,“ podivila se Veronika. „A proč?“

„Posadíme se na smeták, smotáme se do klubička a vystrčíme bodliny. Budeme tak shrabovat nepořádek lépe než hrábě.“

Tatínkovi se nápad zalíbil. Úklid trval dvakrát tak rychleji. Sice nové hrábě z prachu kýčaly a seskakovaly z násady, ale dokonale hrabaly a nazpátek utíkaly samy.

Listí byla nakonec celá kupa a ježci se rozhodli udělat si večerní táborák. Pan Ježek zanesl panu Křečkovi hrábě a Vovka utíkal domů pro zápalky. Maminka v domě právě douklízela a dala mu ještě vynést koš se smetím.

Tatínek už chtěl zapálit táborák, když vtom uviděl ve smetí útržky nějakých papírů a staré noviny.

„Odkud to je?“ zeptal se.

„Dala mi to maminka,“ řekl Vovka.

Tatínek se hrozně rozzlobil a utíkal do domu. Zdá se, že maminka utírala okna novinami z tatínkovy sbírky.

„Kde jsi to vzala?“ křiknul tatínek a rozhořčeně máchal cáry papíru.

„No jasně,“ řekla maminka. „Já vyhazuju odpad z domu, a oni do domu.“

„To není odpad, ale moje knihovna“ řekl tatínek.

„Prosím tě, promiň,“ řekla maminka. „Válely se ti na stole a já jsem neměla čím utřít okna...“

„Ty nevíš, že píšu lékařskou knihu Lesní Lékárna? V novinách teď vychází mnoho různých lidových receptů.“

Naštěstí se všechny zmačkané lístky nepoškodily. A tatínek se uklidnil. Zato příběhla Veronika s pláčem. Zdá se, že maminka vyhodila do smetí její červené sklíčko z láhve. Veronika měla šest vzácných lahvových sklíček. Tři zelené, dvě bílé a jedno červené... A maminka vyhodila to červené, které bylo nejcennější.

„No dobře,“ řekla maminka. „Už nebudu uklízet vůbec. Shnijte si tady klidně ve špíně.“

Bylo jasné, že se urazila. Všichni ji začali přesvědčovat a uklidňovat.

„Jestli chceš,“ řekl Vovka, „klidně můžeš vyhodit všechny moje hračky.“

„A všechny moje sklíčka,“ dodala Veronika.

„A všechny moje rukopisy,“ povzdechl si tatínek. „Ty jsi pro nás důležitější.“

Maminka se pousmála a poslala je umýt si tlapky. Děti si musely ještě umýt i břicho a jak se patří, se učesat.

„Museli jste se tak umazat?“ řekla maminka.

„To proto, že jsme byli hrábě!“ prohlásila hrdě Veronika.

ZIMNÍ SPÁNEK

Každým dnem bylo v lese chladněji. A nakonec napadl sníh.

„Tak,“ řekl tatínek. „Je čas se připravit k zimnímu spánku.“

„Co to je zimní spánek?“ zeptala se Veronika.

„Nic zvláštního,“ řekl tatínek. „Znamená to, že zanedlouho ulehne
a probudíme se na jaře.“

„Všechna zvířátka se chystají k zimnímu spánku?“

„Všechna. I veverka, mývalové a dokonce i jezevec...“

„Ale zajíci ne,“ řekl Vovka. „Seňka mi vyprávěl, jak minulou zimu slavili Štědrý
den.“

Veronika, kterou i normálně uspávali stěží, se začala vztekat.

„Já taky nechci. Chci taky slavit Štědrý den!“

Maminka se vyčítavě podívala na Vovku a řekla:

„Každá rodina to má nastaveno jinak. U nás ježků je zvykem spát. Přes zimu
chodí v lese jen hladoví vlci a toulavý medvěd.“

„Kdo to je toulavý medvěd?“ zajímala se Veronika.

„Někdy se scházejí medvědi, kteří nechtějí spát. Proto se přes zimu toulají lesem
hladoví, zlostí kymácí stromy a napadají všechny kolemjdoucí ...“

Maminka chtěla Veroniku vystrašit, ale to se jí nepodařilo.

„To mi je jedno,“ prohlásila Veronika. „Už nejsem malá. Už mám skoro půl
roku.“

„Tak si představ, že když se probudíš, budeš hned o půl roku starší! Zavřeš oči,
otevřeš je a budeš mít skoro rok!“ řekl tatínek.

Veronika se zamyslela a mlčela.

Po celý další den ježci zateplovali dům. Tatínek zadělával mechem skuliny
a maminka zalepovala bílou páskou okna, aby v noře nefoukalo a nikdo se ve spánku
nenachladil.

Po obědě se šla rodina loučit se sousedy. Všichni se připravovali na zimní spánek.
Mývalové obkládali dveře tlustou dubovou kůrou...

„Tak na jaře!“ řekl tatínek, tak jak bylo v lese zvykem.

„Dobrou zimu!“ odpověděli mývalové.

Pan Veverka ještě přinášel do dutiny stromu poslední zásoby ořechů. A paní Veverková už ukládala děti ke spánku. Nečekaně se v otvoru dutiny objevil Fílův čumáček.

„Tak ahoj, Vovko!“ zakřičel.

„Tak na jaře!“ odpověděl, jak se patří, Vovka.

U zajíců se zdrželi nejdéle ze všech. Paní Zajíčková si stěžovala na Seňku, že všude běhá. A pelichá, všude, kam se nachomýtně.

„Pak za ním musím sbírat chlupy ve všech keřích,“ stěžovala si. „To ne, aby pelichal doma.“

„To je jasné,“ chápavě přikývla paní Ježková. Zaječí chloupky jsou v lese považovány za nejlepší. Dělají se z nich ty nejměkčí polštáře. A nejteplejší rukavice.

Zatímco si dospělí povídali, Seňkovy starší sestry si hrály s malou Veronikou:

„Kdybychom měly takovou sestřičku místo toho ušáka! A kde se vůbec pořád toulá?“

Ježci už se chystali odejít, když se Seňka objevil.

„Bude mi bez tebe smutno,“ řekl Vovkovi a zašeptal. „Chci na Štědrý den skočit do města podívat se na vánoční stromeček. Pokud se mi to podaří, vezmu dárek i pro tebe.“

„Díky,“ řekl Vovka. „Tak na jaro.“

S křečky se už rozloučit nestihli. Dveře měli zamčené a ani z komína se už nekouřilo.

„Ti jsou dobří!“ řekl tatínek. „Šli spát jako první!“

Večer maminka povlékla nová prostěradla a naklepala polštáře. Tatínek každému připravil velkou misku borovicového chvojí.

„A to je na co?“ pobouřila se Veronika. „Nemám ráda chvojí.“

„To je speciální jídlo na zimní spánek,“ vysvětlil tatínek. „Aby se ti v břiše, mezitím co budeš spát, neuhnázdily kdejaké škodlivé mikroby. Jestli to nesníš, tak tě bude bolet břicho, budeš mít zkažené zuby a vypadají ti bodliny... a budeš lysá jako dědeček Mýval.“

Dědeček Mýval byl velmi starý a vypelichala mu srst na hlavě i na hřbetu. Veronika si vzpomněla, jak dědečka potají provokovali:

Lysý děda Mýval,

není, co už býval.

Při té vzpomínce začala jíst chvojí.

Před spaním ještě zašla maminka i tatínek za dětmi do pokoje.

„Hlavně předtím než usnete, myslete na něco hezkého,“ řekl tatínek. „Vždyť se vám o tom bude zdát půl roku!“

„Dobrou noc!“ řekla maminka a dala dětem pusy.

„Tak příští jaro!“ odpověděl Vovka.

„Pro mě za mě, já nechci spát,“ zívla Veronika a za minutu už potichu odfukovala.

Vovka ještě dlouho ležel na posteli a díval se do tmy. Přemýšlel nad tím, jaké prožili skvělé léto a jaký bude úžasný další rok a další a další a dal...

ŠTĚDRÝ DEN

„Brrr!“

„Vovka se probudil, protože mu na nose přistála obrovská kapka. Potom další... Ježek otevřel oči a uviděl vedle postele velkou kaluž.

„Hurá! Jaro!“ zaradoval se Vovka.

Vchodové dveře byly otevřené.

„Tatínek i maminka se už určitě probudili!“ Ježek se vyřítil z domu a vzápětí uvízl v závěži. Rozhlédl se a všude byl sníh.

„To je obleva,“ řekl tatínek, když shazoval rampouchy ze střechy. „Co to je za počasí?!“

„Měl jsi střechu lépe utěsnit,“ vzdychla maminka.

„To není střechou. Myši udělaly díry, kterými natekla voda. Až chytnu nějakou myš...“

„Chytni, tatínku, ale bílou.“ U vchodu se objevila Veronika.

„Proč jsi bosky? Alou, rychle domů!“ řekla přísně maminka. „Musíte ještě spát.“

O spaní však nemohla být ani řeč. Veroničina peřina byla mokrá, i přesto že už byla vyždímaná.

„Nejdřív jsem si myslela, že jsem se počůrala,“ řekla spokojeně u snídaně Veronika.

„Ale jak je vidět, jen taje snůh.“

„Obleva nebývá dlouho.“ Maminka zatopila v kamnech a dala na ně sušit mokrou peřinu i prostěradlo. Tatínek zadělával myší cesty. Vovka s Veronikou vynášeli v miskách vodu ze spíže.

Když byl tatínek hotov, vyšel ven:

„Zajímalo by mě, kolikátého dnes je a jaký je měsíc?“

„Dvacátého třetího prosince,“ vykřikla Straka, která proletěla nad domem.

Strace v lese nikdo nevěřil. Proto, když tatínek uviděl nad domem křečků dým, rozhodl se sousedy navštívit. Vovka šel s ním.

„Dobrý den,“ pozdravil tatínek. „Nevíte, jaký je dnes den?“

„Špatný,“ zamračeně řekl pan Křeček. „Navlhly nám pytle se zrním. Sušíme je, ale marně.“

„A **kolik**-át...?“ zeptal se tatínek.

„Tři,“ přerušil ho pan Křeček.

„Tři, čeho?“ nechápal tatínek.

„Tři pytle.“

Vovka s tatínkem se pořádně nic nedozvěděli, tak šli k zajícům.

„To je paráda, že ses probudil,“ volal na kamaráda už zdálky Seňka. „Budeme spolu slavit Štědrý den.“

Vovka si Seňky hned nevšiml a když ho zpozoroval, nepoznal ho. Po tom co opelichal, měl srst bílou jako snůh.

„Jsem zamaskovaný na jedničku, že?“ zasmál se Seňka, zavolal si Vovku na stranu a pošeptal: „Včera jsem byl ve vesnici na obhlídku, mají tam vánoční strom plný hraček. Skočíme tam dnes v noci, jo?“

Ježek se zamyslel. Nechtěl, aby ho považovali za zbabělce. Ale na druhou stranu...

„Víš co,“ řekl kamarádovi. „Na co potřebujeme cizí stromeček? Cožpak nemáme svých stromečků dost? Nazdobíme ten největší a pověsíme na něj dárky. Stromeček nebude o nic horší než u lidí...“

„To je dobrý nápad,“ řekl Seňka, podrbal se za uchem a dodal. „Jestli nám to ale dospělí dovolí.“

Vovkovi rodiče z toho nebyli nadšení.

„To bychom museli připravit dárky,“ vzdychla maminka.

„No právě,“ podpořil ji tatínek. „Raději posedíme doma, maminka připraví oSTRUŽINOVÝ KOLÁČ, povečeříme a půjdeme na kutě.“

Vovka se naštvál. Veronika se nafoukla a řekla:

„Já chci opravdový Štědrý den. S velkým stromečkem. S dárky. Přece jsem se neprobudila zbytečně?!“

Veronice vyhrkly slzy. A to drásalo tatínkovi srdce.

„A tak můžeme, to je pravda...obleva je jen jednou...“

„Ano, vždyť ani peřiny by nestačily uschnout,“ řekla maminka.

„Hurááá!“ zakřičeli Vovka s Veronikou.

Tatínek se šel domluvit se sousedy. Maminka vytáhla šicí stroj a společně s Veronikou začaly šít dárky. A Vovku poslali s lopatou na Velkou paseku odklízet sních.

Ačkoliv byla obleva, sněhu měl hajný i tak až po pás. Sních byl mokrý a těžký. Zanedlouho se i Vovka úplně zpotil a funěl jako parní lokomotiva. Zajíc Seňka, který se mu rozhodl pomáhat, sklesle bručel:

„Potřebovali bychom traktor. Já vím, kde je...“

„Takto to nestihnete ani do příštího Štědrého dne,“ výsměšně řekl Fíla, když se nakláněl z větve.

„Tak nám ukaž, jak se to má dělat,“ zamračil se Seňka, udělal ze sněhu kouli a hodil ji po Fílovi.

„Tak dobře,“ Fíla chytil kouli, seskočil na zem a začal odklízet. „Dívejte se.“

Za minutu byla ze sněhu velká sněhová hrouda. Vovka i Seňka přispěchali Fílovi na pomoc. K večeru byl sních na pasece odhrnut. A po krajích stáli tři ohromní sněhuláci, kteří byli třikrát větší než zajíci. Sněhuláci byli opravdoví s mrkvemi místo nosu. Paní Zajíčková je na svátek zapůjčila.

Domů se Vovka vrátil unavený, s boulí na čele a s odřenými koleny. Jak se zdá, tak ještě se Seňkou a Fílou stihli sáňkování z kopce. Veronika se nejprve urazila, že ji nepozvali. Když ale tatínek mazal bratra zelenkou, což je vodička na ošetřování, tak se rozveselila a přednesla básničku:

Jednou na Štědrý den,
PRÁSK! Vovka udeřil se jen.

Táta už mu pomáhá,
zelenkou ho natírá.
Teď Vovka celý zelený,
je stromečku podobný.

Další den ráno se objevili bobři. Přinesli desky, sekery a hoblíky. A zanedlouho stál uprostřed paseky dlouhý stůl a dvě lavice.

Po obědě začali zdobit stromeček. Veverky přinesly pytel ořechů a zabalovaly je do stříbrné fólie. Potom nabarvily smrkové šišky a rozvěsily bonbóny, které připravila babička Mývalka. Mimořádný obdiv však způsobila až třpytící se barevná girlanda, kterou přinesl zajíc Seňka.

„Kde jsi ji vzal?“ zajímali se všichni.

„Našel jsem ji,“ řekl Seňka. „Na cestě... Mám ještě jedno překvapení,“ pošeptal do ucha Vovkovi.

Paní Ježková a Veronika přinesly velkou tašku dárků: barevné ponožky, palčáky a kapesníky. A taky je pověsily na stromeček. Takže každý přinesl to, co měl. Obzvlášť se všichni podivili, když lakomý pan Křeček přivezl na saních dva pytle zrní:

„Aby to nepřišlo nazmar, tak jsme se se ženou rozhodli, že bude lepší namlít mouku a nechat ji na koláč!“

Večer se na Velké pasece sešli všichni: zajíci, veverky, bobři, sýkorky. Přiletěly dokonce i vrány ze sousedního lesa. Přišel taky lysý jezevec dědeček Mýval, kterého podpírali jeho vnuci. Nejpozději ze všech dorazila Sova, podívala se na paseku a prohlásila:

„Není to o nic horší než u lidí! A stromeček máte dokonce pěknější!“

Sova žila dva roky ve městě v zoo a věděla, o čem mluví.

Pak všichni usedli ke stolu a začali si povídat o různých věcech. Potom přišel čas na dárky. Maminka vytáhla dárek z pytle a zeptala se:

„Tento dárek je pro koho?“

A tlustý Křečkoun, kterému zavázali oči, řekl něčí jméno.

Někdo dostal pletenou čepičku, někdo zase novou zástěru... Veronika dostala bílou myšku na hraní. A Vovkovi připadl opravdový zavírací nožík, který si už dávno přál. Může si ho vzít i na houby nebo s ním může vyřezávat píšťalky...

„Vovko, pojď sem,“ zavolal Seňka a vytáhl ze sněhu nějakou barevnou trubičku se šňůrkou na konci.

„Co to je?“

„Překvapení,“ řekl zajíc. „Vystřelovací konfeta. Dívej se, co přijde!“

Seňka si vzal do jedné tlapy trubičku a druhou zatáhl za šňůrku:

BUCH! BUCH!

Co to bylo! Někdo si myslel, že je to puška a schoval se do křoví, někdo se schoval pod stůl...

Když panika odezněla a vyjasnilo se, co se stalo, chtěli Seňku vytahat za uši. Ale po Seňkovi nebylo ani stopy. Takový výstřel nečekal a z paseky utekl jako první.

A pak na to všichni zapomněli, protože začaly tance, veselice a hry...

Domů se ježci vrátili až k ránu. Vovkovi bylo kdovíproč smutno.

„Co se stalo?“ zeptala se ho maminka.

„Přemýšlel jsem: co když spím. A všechno se mi to jenom zdá: Štědrý den, stromeček i dárky... A na jaře se probudím a dozvím se, že nic z toho nebylo.“

„Aby sis ověřil, jestli spíš nebo ne, musíš se štípnout,“ řekl tatínek.

„Jestli chceš, můžu tě štípnout já,“ nabídla se Veronika.

Vovka zakroutil hlavou: „A co když se mi to taky zdá?“

Tatínek zapřemýšlel a řekl: „Tak víš, co udělej? Dej si svůj dárek pod polštář. Když tam na jaře bude, znamená to, že se to stalo.“

Další den přišel mráz a bylo po oblevě.

Předtím než šel Vovka spát, si dal nožík pod polštář. A dokud neusnul, přemýšlel jen o tom, jestli ho na jaře najde nebo ne...

5 KOMENTÁŘ K PŘEKLADU

V dané kapitole se budeme zabývat komentářem překládaného díla. Podrobněji se podíváme na překladatelské postupy u jednotlivých složek, které odůvodníme a ukážeme na konkrétních příkladech. Komentář k překladu jsme rozdělili do dvou rovin – do lexikální roviny překladu a do syntaktické roviny překladu.

Jiří levý (1998, 44) uvádí, že: *„Překládání je sdělování. Přesně řečeno, překladatel dešifruje sdělení, které je obsaženo v textu původního autora a přeformulovává je do svého jazyka. Sdělení v překladovém textu obsažené pak dešifrovává čtenář překladu.“*

V překladu, který je předmětem této práce jsme se soustředili právě na adresáta – čtenáře překladu. Kniha je dle oficiálních zdrojů doporučena pro děti předškolního věku a mladšího školního věku. Osobně bychom knihu doporučili dětem předškolního věku a dětem v rané fázi mladšího školního věku. Orientace textu na tak mladého čtenáře byla velmi důležitým ovlivňujícím faktorem při volbě překladatelských postupů. Děti v předškolním věku bývají ve většině případů spíše posluchači, kdy jim knihu předčítá dospělý, který umožňuje dovysvětlit neznámou a novou informaci, proto jsme se nevyhýbali přenosu původních jmen nebo reálií.

5.1 LEXIKÁLNÍ ROVINA PŘEKLADU

5.1.1 Výběr slov

Ve výběru slov jsme brali v potaz především to, kdo danou informaci sděluje. Text je ve velké míře psán přímou řečí zvířat. Většina z nich alegoricky znázorňuje děti, proto jsme se schylovali někdy možná k obecnějším výrazům, aby více odpovídaly věku a mentalitě řečníka, a také aby jim mladí čtenáři porozuměli. Snažili jsme se text co nejvíce přizpůsobit čtenáři, chtěli jsme dosáhnout toho, aby výrazy byly dětem známé z jejich okolí. Cílili jsme k tomu, aby byl text přirozený dětem v českém prostředí, ale aby zároveň korespondoval s originálem, a aby rozvíjel jejich slovní zásobu i znalosti. Najít však balanc mezi těmito rozdílnými přístupy není lehký.

Ve velkém množství případů vybírá překladatel obecnější slova, čímž zároveň ochuzuje lexikální rovinu textu. Překladatel během své práce může dojít ke třem typům stylistického ochuzování slovníku (Levý, 1998, 139):

- Překladatel může použít obecný pojem místo konkrétního přesného označení

V několika případech jsme zvolili tuto variantu generalizace, protože dle našeho názoru byla v daném kontextu vhodnější nebo jsme nenašli v jazyce překladu odpovídající ekvivalent:

взяла на спицах шарфы и варежки , коврики и занавески	pletla šály, rukavice , koberečky a záclonky
своему закадычному другу	svému dobrému kamarádovi
обычная сухая коряга	obyčejná suchá palice
у нас, в лягушатнике	naš močál je
никакой хищник	žádného nepřítele
в бобриной хате	v bobřím domečku
пирог с заячьей капустой	koláče s bylinkami
на крыльце появилась Вероника	objevila se u vchodu Veronika

Na druhou stranu jsme využili i konkretizace a přeložili pomocí ní níže uvedené výrazy:

на верхушке	na špičce stromu
ел все подряд	jedl všechno, co mu přišlo pod jazyk

- Překladatel může použít stylisticky neutrální slova místo citově zabarvených

еще раз притащите	ještě jednou ji přinesete
--------------------------	----------------------------------

Daný výraz byl v textu v přímé řeči paní Ježkové, ve chvíli, kdy byla rozzlobená na děti. Vzhledem k tomu, že text byl cílen na malé děti, má podle nás výraz: přitáhnout nebo přivléci v češtině větší míru hanlivosti, proto jsme se rozhodli vybrat neutrální výraz: přinést.

- Překladatel málo využívá synonyma k obměňování výrazu

V překladu jsme se snažili obměňovat výrazy a používat synonyma:

дырявую кастрюлю	děravý hrnec
на взрослые темы	o dospělých věcech
спорить с ней было бесполезно	hádat se s Veronikou bylo zbytečné

5.1.2 Překlad názvu díla

V této podkapitole se budeme zabírat překladem názvu díla, protože každý překladatel mu věnuje velkou pozornost. Zlata Kufnerová (1994, 149) uvádí: „Je-li titul literárního díla popisem, zkratkou nebo metaforou, má při překladu v jistém ohledu výsadní postavení a je téměř vždy exkluzivní záležitostí.“ Můžeme tvrdit, že náš název *Dobrodružství ježčí rodiny* popisuje dané překládané dílo.

Jiří Levý (1998, 153-159) rozděluje knižní tituly na dva typy:

- V prvním případě se jedná o titul popisný a čistě sdělovací, který udává přímo téma knihy. Udává jej především jmenováním hlavní postavy a také literárním druhem. V moderní literatuře se už častěji objevuje bez uvedení literárního druhu. V daném případě hraje nejdůležitější roli složka sdělovací.
- Druhým případem je název symbolizující, zkratkový, který udává téma, atmosféru i problematiku díla zkratkou nebo typizujícím symbolem. Název by měl co nejméně vypovídat o obsahu.

Dle výše uvedeného rozdělení můžeme název překládaného díla v dané práci zařadit do první skupiny. Název popisuje literární text, uvádí i hlavní postavy – ježčí

rodinu a také naprosto splňuje sdělovací funkci. Jelikož má název tyto specifika, rozhodli jsme se na to brát zřetel při samotném překladatelském řešení.

V originále zní název: *Жили-были ежики*. Výraz *жили-были* je v ruštině typický jako začátek pohádek. V češtině můžeme narazit na odpovídající začátky pohádek jako např.: žili byli, bylo nebylo. V tomto případě jsme se ale rozhodli jít jinou cestou, protože se nejednalo o tradiční pohádku, kterou tyto výrazy mohou asociovat. Proto jsme vybrali opisný překlad a interpretovali ho následovně: *Dobrodružství ježčí rodiny*. Název může potencionálnímu čtenáři evokovat představu o knize a tím mu napovídá o obsahu díla.

5.1.3 Překlad vlastních jmen a názvů

V překládaném díle *Dobrodružství ježčí rodiny* jsme mohli zaznamenat velké množství postav, kterými byli, až na jednu lidskou bytost, lesní zvířata. Každé zvíře patřilo do rodiny a v některých případech neslo jméno podle svého zvířecího druhu.

Pojmenování podle zvířecího druhu bylo jedním z problémů, s nímž jsme se při překladu vlastních jmen potýkali. V ruštině totiž existují výrazy pro mnoho zvířat více než jen v jednom rodě, zatímco v češtině jsme tyto ekvivalenty nenašli, proto jsme je museli v překladu kompenzovat jinými možnostmi. Christiane Nordová (2003, 184) uvádí, že neexistují žádná přesně daná pravidla pro překlad vlastních jmen.

Nyní se budeme zabývat jmény, které jsou odvozeny od názvu zvířecího druhu a tím zároveň charakterizují danou postavu. Tuto charakteristiku bylo naším cílem zachovat. Jelikož v češtině odpovídající názvy neexistují, snažili jsme se nahradit tyto ztráty následujícím způsobem:

мама Ежика	paní Ježková
Хомиха	paní Křečková
Зайчиха	paní Zajícová
бабушка Енотиха	babička Mývalka
Хомуля	Křečkoun

Všechna výše uvedená vlastní jména mají v originále – v ruštině existující výrazy jak v ženském, tak v mužském rodě, zatímco v češtině jen v rodě mužském. U prvních

třech jmen jsme vyjádřili ženský rod pomocí oslovení paní a k podstatnému jménu, které charakterizuje zvířecí druh, jsme připojili koncovku - ová a vytvořili tak příjmení, jež je v českém prostředí běžné. Ve čtvrtém případě jsme existujícímu českému výrazu mýval přidali koncovku – ka a sestavili jsme tak nové vlastní jméno Mývalka, které nepůsobí v českém prostředí nijak zvláště ani cize. V posledním příkladu je ruský výraz v mužském rodě, ale díky své koncovce nese jisté citové zabarvení a působí jako zdomácnělé. Pro ruský výraz хомяк existuje v češtině ekvivalent křeček, není již ale tak obvyklá žádná zdobnělina. Při překladu jsme přišli na dvě možné varianty, které v češtině zní téměř přirozeně. První volbou bylo jméno Křečík, které však dle našeho jazykového citění je kladně citově zabarvené, zatímco druhé jméno Křečkoun přesně vystihuje charakteristiku postavy malého lakomého křečka.

K již zmíněným jménům náleží ve většině případů párová dvojice. Při překladu těchto jmen jsme doplnili oslovení pan, k těm, v jejichž párové dvojici bylo doplněno oslovení paní, aby byla jména v textu jednoznačná, a vlastní jméno jsme přeložili existujícím českým ekvivalentem. Např.: папа Ёж – pan Ježek.

Jméno Белка – Veverka je v obou jazycích ženského rodu. V originále je však Белка použito v zastoupení mužské postavy папа Белка a ženská postava je pojmenována Бельчиха. Problém jsme opět vyřešili oslovením pan/ paní a příjmením – pan Veverka/paní Veverková.

Další vlastní jména jsme přeložili odpovídajícími českými jmény.

Барсук	Jezevec
Сорока	Straka
Лягух	Žabák

Zbylá jména jsme přeložili transkripcí. Některá z nich jsou známá i v českém kontextu, jiná jsme zařadili do překladu proto, abychom jimi text ozvláštnili, a abychom zachovali část rysů originálu.

Вовка	Vovka
Сенька	Seňka
Зина	Zina

Зоя	Zoja
Зая	Zaja
Марина	Marina
Лёша	Ljoša

S pojmenováním zvířecích druhů jsme se už seznámili. Nyní uvedeme příklad věty, v níž jsme překládali název druhu zvířat, který v češtině nemá přímý ekvivalent.

И тут рядом с Вовкой появился знакомый бельчонок Филя.	Najednou se vedle Vovky objevil známý Fíla. Fíla byl bratr veverek.
---	--

V textu se objevil i název vesnice.

– Ты дорогу на Петуховку не знаешь? – спросил он.	„Neznáš náhodou cestu do Kohoutovic ?“ zeptal se.
--	--

Петуховка je název ruské vesnice. Vybírali jsme mezi dvěma překladatelskými řešeními. Prvním řešením byla generalizace, kdy jsme zamýšleli přeložit větu následovně: „Neznáš náhodou cestu do **vesnice**?“ zeptal se. Zvolili jsme však druhou variantu, kdy jsme se snažili najít podobný výraz v češtině. *Петух* = *kohout*, proto jsme překládaný výraz přeložili jako **Kohoutovice**. Do pohádkového, zvířecího prostředí je více vhodný a splňuje stejnou funkci jako v originálu.

5.1.4 Překlad termínů

I přesto, že se nejedná o odborný text, ale o text umělecké literatury, můžeme v něm najít několik termínů. Daný text, jak už jsme se dozvěděli v předešlých kapitolách, má za úkol rozvíjet čtenáři znalosti. Autor proto zmínil několik především biologických termínů, které obsahově zapadají do kontextu.

Při překladu termínů je důležité vědět, zda v jazyku překladu existuje odpovídající termín, či nikoli (Vychodilová, 2013, 66). V našem textu se objevují

termíny, které mají v češtině ekvivalent, proto jsme je přeložili substitucí. Jedná se o termíny hub a hmyzu. Dále si uvedeme podrobnější příklady:

маслѣнок	klouzek
мухомор	muchomůrka
свинушка	čechratka
рыжик	ryzec
подберѣзовик	kozák
бронзовик	zlatohlávek
стрекозы	vážky

Ruskému termínu *белый гриб* odpovídá český termín *hřib smrkový*. V originále se však vyskytuje jen jako *белые*, proto jsme termín přeložili tak, aby měl v překladu stejné postavení v běžné mluvě – *pravák*. Termín jsme generalizovali, protože praváků existuje několik druhů. V českém kontextu je název houby pravák zaužívaný a velmi častý.

5.1.5 Překlad reálií

V podkapitole Specifika překladu dětské literatury jsme již problematiku překladů reálií zmínili. V překládané autorské pohádce jsme se s několika z nich setkali. Při procesu překládání jsme využili jak naturalizace, což je záměna výchozích reálií s reáliemi cílového jazyka, tak exotizace, což je převedení výchozích reálií do cílového jazyka (Vychodilová, 2013, 61). Snažili jsme se vyvážit přenos výchozích reálií se záměnou, tak aby zůstal text stále čtivý, ale aby zároveň poskytoval čtenáři novou informaci a exotičnost.

Pokud budeme reálie třídit podle již výše zmíněné teorie švédského translatologa Klingberga, zařadíme reálie: *окрошка, щи, квас* do skupiny jídlo a potraviny a reálie: *Новый год, новоселье* do skupiny zvyky a obyčeje.

Jako první se zaměříme na skupinu: jídlo a potraviny. Jedná se o dvě ruské polévky, o kterých nemusí mít čtenář ani ponětí. Obě jsou však dohledatelné v českých internetových zdrojích, dokonce i s receptem na jejich přípravu, proto jsme se rozhodli

jednu polévku – окрошку, přenést do překladu pomocí transkripce s doplňujícím vysvětlením.

- *Тогда-то мама Ежиха и решила сделать **окрошку**. Она нарезала луку, огурцов, укропу, петрушки и другой ерунды. Залила это **квасом** и поставила на летней веранде.*
- *A tak se maminka rozhodla, že udělá **studenou polévku, okrošku**. Nakrájela cibuli, okurky, kopr, petržel a další suroviny. Zalila to **kvasem** a položila na terasu.*

Dalším odůvodněním tohoto postupu byla několikrát zmíněná v textu informace o dané polévce, která nesla v pohádce významovou stopu. Pokud bychom danou reálii naturalizovali, zbavili bychom text o další informace, protože v české kuchyni se podobná polévka neobjevuje. V textu je zmíněno, že se jedná o studenou polévku, do které se přilévá kvas. Což je druhá námi uvedená reálie ze skupiny jídlo a potraviny, kterou jsme přeložili opět pomocí transkripce.

Druhou ruskou polévkou je *щу*. Zde jsme se rozhodli vybrat variantu naturalizace a reálii zjednodušeně popsat. Přiznáváme, že jsme se dopustili generalizace, ale dle našeho úsudku by byla v opačném případě autorská pohádka už cizími názvy přeplněna a mohla by ztrácet na čtivosti. Dalším důvodem byl adekvátní existující popis, který vyvolává u čtenáře překladu stejné asociace jako u čtenáře originálu. V tomto případě byla reálie v textu zmíněna jen jednou a neměla žádné významové postavení.

- *А мама использовала на кухне, чтобы не прокисали **щу** и молоко.*
- *Maminka ho využila v kuchyni, aby nezкисло mléko nebo **zelná polévka**.*

Dále se zaměříme na druhou skupinu: zvyky a obyčeje.

- **Новый год**
- **Штедры́й ден**

Svátek Новый год jsme zaměnili českým svátkem Štědrým dnem. S ohledem na to, že předmětem práce byl překlad dětské literatury, jsme se rozhodli reálii naturalizovat a zasadit ji tak do českého prostředí. Vysvětlení nebo opis nebyl zde vhodný, protože by jeho rozsah byl velmi obsáhlý a složitý. Byla tak autorem nazvána celá kapitola, kde byla reálie ještě několikrát zmíněna. V této kapitole byla také uvedena spojitost s dárky

a se zdobením vánočního stromku. Pro výraz Štědrý den jsme se rozhodli proto, že jsou mu již zmíněné tradice nejbližší a je českému čtenáři velmi dobře známý. Polehčující okolností při překládání byl nezmíněný datum daného ruského svátku.

- *И вот однажды мама сообщила, что их пригласили на **новоселье**.*
- *Jednou jim maminka oznámila, že jsou přece jen pozvaní na **kolaudaci***

Pro překlad výše uvedené reálie jsme vybrali opět záměnu za českou reálii. Na první pohled se zdá, že se jedná o totožné svátky/oslavy. V ruském kontextu má podle nás však svátek větší důležitost a je spojen s více tradicemi. Zároveň slovo kolaudace nemusí být samozřejmou součástí slovní zásoby dětí, proto jsme ho použili se záměrem, že jejich slovní zásobu obohatí.

5.1.6 Hra se slovy

Autorova snaha hry se slovy se vydařila a text je díky nim zajímavější, lákavější a více čtivý. Autor se přesně vcítil do dětského světa a přiblížil se jak řeči hlavních hrdinů, tak chápání dětí. Využil každé možnosti, jak text ozvláštnit a my jsme se snažili jeho autorský styl zanechat i v překladu. Ruština i čeština patří do stejné skupiny slovanských jazyků, některé slova jsou si podobná, proto bylo snadnější hru se slovy napodobit. U jiných výrazů jsme museli hru se slovy kompenzovat jiným způsobem. Níže uvedeme několik konkrétních případů.

Autor se nevyhýbal ani tvoření nových originálních slov. Tak jako knižní hrdinové dělali originální věci, tak museli být i originálně pojmenovány. Jedna kapitola nese název *Шушина-машина*. Jedná se o novou hračku, kdy šiška ze stromu na provázku nahrazuje autíčko. Při překladu jsme se nechali inspirovat původním názvem a chtěli jsme zachovat obě skrytá slova – šiška a auto. Dalším originálním slovem byl v textu *орехопад*. Dané slovo nám asociuje *водопад*, které má v češtině ekvivalent vodopád, proto jsme se ani zde nebránili podobnému výrazu ořechopád.

Шишина-машина	Šiškauto
И устроят настоящий орехопад.	A udělají opravdový ořechopád.
Играли в шишки.	Hráli šiškovou bitvu.

Následující výzvou byla pro autora řeč žabáka. Velmi často do jeho projevu zapojoval citoslovce „kva“, které je pro toto zvíře typické. Dané výrazy jsme se snažili přeložit podobně nebo jsme citoslovce „kva“ přidali k jiné části slova či věty.

– Это Вов- ква и Верони- ква , мои ученики, – похвастался перед ней Лягух.	„To je Vov- kva a Veroni- kva , moji žáci,“ pochlubil se před ní Žabák.
– Ква -рабль! Я нашел ква -рабль!	„Lod’- kva ! Našel jsem lod’ku! Kva !“
– Ну и ква -квасу немножко попил.	„A taky jsem si dal trošku kva -kvasu.“
– Ну, квак ? – спросил Лягух.	„Tak KVAK jak?“ zeptal se Žabák.

5.2 SYNTAKTICKÁ ROVINA PŘEKladu

5.2.1 Slovosled v českém a ruském jazyce

V této podkapitole budeme rozebírat přeložený text z pohledu syntaktické roviny.

Český jazyk stejně jako ruský, jak už jsme zmínili, patří do skupiny slovanských jazyků, ve kterých je ve většině případů tzv. volný slovosled, zatímco západoevropské jazyky mají slovosled gramatický. Pokud mluvíme o volném slovosledu, nemůžeme tvrdit, že neexistují žádná pravidla skládání slov ve větě (Křížková, 1953, 280). Touto problematikou, jak můžeme vidět, se zabývají specialisté už několik desítek let.

Pravidla uspořádání slov ve větě uvádí například Flídrová (2013, 106-107):

1. Syntaktická struktura věty
2. Aktuální větné členění

3. Stylistické zabarvení výpovědi.

Velký vliv má na slovosled i intonace, kterou musí překladatel například při překladu dialogů nějakým způsobem naznačit. Jedná se o tzv. větný důraz, který se objevuje v mluveném projevu v intonačním zdůraznění jakéhokoliv komponentu. Všechna pravidla i ovlivňující faktory vystupují společně, proto je nemůžeme posuzovat samostatně (Straková, 1994, 85; Flídrová, 2013, 107).

Překládaný text byl psán ve velké míře formou dialogů, proto můžeme níže uvést příklady, kdy byl tradiční slovosled kvůli větnému důrazu v dialogu pozměněn:

Терпеть ее не могу!

V dané větě je infinitiv postaven na prvním místě, protože je na něho v dialogu kladen důraz. V češtině je v takovém případě běžnější postavit infinitiv na konec věty (Křížková, 1953, 283). Do češtiny bychom tento výraz přeložili jako: *Nemůžu ji vystát.*

Гимнастикой занимаюсь.

V tomto případě, by byla v aktuálním větném členění postavena věta následovně: *(Я) занимаюсь гимнастикой*, protože v češtině i v ruštině je slovosled sestaven dle myšlenkového sledu, kdy v obou jazycích postupujeme od toho co je známé, až k novému východisku a jádru výpovědi. Opět se však setkáváme s mluvenou podobou textu, kdy byl zdůrazněn větný člen: *гимнастикой*, mluvčí chtěl jako první říci to nejdůležitější. Slovo *гимнастикой* tak bylo postaveno na první pozici ve větě a tím byl slovosled porušen. Na rozdíl od češtiny stojí v ruštině jádro výpovědi na první pozici mnohem častěji a to nejen v mluvené, ale i v psané podobě (Křížková, 1953, 295). Do češtiny byla tato věta přeložena dle klasického aktuálního větného členění: *Dělám gymnastiku.*

Dále uvedeme několik příkladů, kdy se slovosled v ruštině a češtině lišil:

От возбуждения Лягух не мог стоять на месте.

Žabák nemohl samým vzrušením ani postát.

V češtině bychom mohli větu napsat i následovně: *Samým vzrušením nemohl Žabák ani postát.* Opět můžeme tvrdit, že v ruštině je častěji nová, důraznější informace stavěna na začátek věty. Pokud budeme mluvit o druhé variantě, kdy je v češtině tato

informace také na začátku věty, musíme se zaměřit na pozici infinitivu. V obou jazycích je velmi častá pozice infinitivu hned za přísudkem. V ruštině je však mnohem silnější tendence seřazovat vedle sebe členy, které k sobě patří. Proto v tomto případě stojí infinitiv v ruštině těsně při svém řídicím členu, zatímco v češtině mohou být mezi nimi i další větné členy jako v uvedeném příkladu z textu (Křížková, 1953, 283-284).

Вероника обо всем рассказала маме.

Veronika mamince všechno pověděla.

Na tomto příkladu můžeme vidět srovnání postavení předmětu v dativu v ruštině i v češtině. Stejná pravidla platí pro postavení předmětu v akuzativu i pro zájmenný předmět. V ruštině se opět objevují tendence sepnout části patřící k sobě, jedná se o členění podle významové sounáležitosti. Předmět stojí u slovesa, které rozvíjí. Nejčastěji však stojí za slovesem, jak v hovorové řeči, tak i ve spisovných projevech. Zatímco v češtině je silnější snaha po symetrickém členění věty (Křížková, 1953, 292).

5.2.2 Překlad přechodníků

V ruských textech se přechodníky objevují v mnohem častěji než v českých. Díky nim jsou věty stručnější, kratší a zároveň výstižné. V češtině už trend přechodníků ustal a v současné době je spíše ojedinělý.

Jak už jsme uvedli výše, v dané diplomové práci byl předmětem text dětské literatury. Aby byl text pro děti lehce pochopitelný a čtivý, volil autor ne tak složité větné kompozice a přechodníkům se spíše vyhýbal. V textu jich můžeme najít jen několik. Např.

Так вот, увидев на столе чернила, Вероника, решила, что это черничный компот и одним глотком выпила весь пузырек.

Když Veronika uviděla na stole inkoust, myslela si, že je to borůvkový kompot a jedním hltém vypila celou lahvičku.

Jedná se o trpný přechodník minulý. Existuje několik způsobů překladu přechodníků z ruštiny do češtiny. Prvním z nich je překlad přechodníku jmennou

konstrukcí. Druhým způsobem je překlad přechodníku hlavní větou. Jako další se nabízí způsob překladu přechodníku vedlejší větou a poslední možností je překlad přechodníku přechodníkem (Vychodilová, 2013,46).

V tomto případě jsme zvolili překlad pomocí vedlejší věty časové.

Jak z komentáře k překladu vyplývá, potýkali jsme se s několika zajímavými i problémovými momenty, které by překladatel jiného stylu textu mohl řešit pomocí jiných překladatelských postupů. Také například překlad zmíněných reálií by v jiném textu nehrál tak důležitou roli. My jsme se však zabývali překladem pro děti, proto jsme uvedli právě ty výrazy, které měly dle našeho uvážení největší důležitost nebo byly zajímavé právě svým specifickým již uvedeného žánru literatury.

ZÁVĚR

Prvotním cílem této diplomové práce bylo vytvořit adekvátní překlad dětské literatury, knihy Andreja Usačova *Žili-byli jožiki*, přeloženo jako *Dobrodružství ježčí rodiny*. Součástí práce byl i následný komentář k překladu a teoretická část, kde se nám podařilo stručně zmapovat základní informace o dětské literatuře.

Před samotným překladem jsme provedli průzkum toho, jaké jsou současné nabízené tituly dětské prózy v českém i ruském prostředí. Pečlivě jsme vybrali autora i dílo, tak aby mělo potenciál uspět u současných mladých čtenářů, či posluchačů. Jelikož jsme základní překladatelské postupy už znali, zaměřili jsme se na specifika dětské literatury a specifika jejího překladu. Po zjištění nových informací o dané problematice jsme se pustili do překladu. Andrej Usačov má opravdu velmi osobitý styl, v jeho díle si může čtenář povšimnout propracovaných autorských postupů, hry se slovy nebo dokonalých zvukomalebných a melodických veršů. Snažili jsme se jeho tendence co nejvíce zobrazit i do překladu. Přiznáváme však, že v některých úsecích jsme byli nuceni se dopustit několika generalizací a zjednodušení. Naopak, tam kde se naskytl prostor, jsme se snažili co nejvíce ztráty vykompenzovat. Všechna složitější řešení jsme současně zaznamenávali v komentáři k překladu, kde jsme uvedli příklady i námi vybrané transformace. V této praktické části, která byla nejdůležitější podstatou naší diplomové práce, jsme v podkapitolách podrobně uvedli výběr slov, který, jak už jsme zmínili, byl velmi osobitý. Dále jsme uvedli překlad všech lexikálních záležitostí, jakými byli překlad názvu díla, vlastních jmen a názvů, kterých bylo ve výchozím textu mnoho. V textu se objevily i termíny, i přesto, že se jednalo o text umělecké literatury a také několik reálií. Při překladu reálií jsme se mohli opírat o informace získané při tvorbě teoretické části. Poslední podkapitolou z lexikálního hlediska byla hra se slovy. Následně jsme zařadili podkapitolu o syntaktické rovině textu, podrobněji jsme uvedli a názorně ukázali rozdíly i shody ve slovosledu v českém a ruském jazyce. Do závěru praktické části jsme zařadili podkapitolu překladu přechodníků.

Po vytvoření překladu, jsme provedli ještě několikrát korekturu textu a nespočet oprav, tak abychom s textem mohli pracovat dále. Během tvorby překladu jsme si nastínili přípravu pro komentář k překladu. Prvním krokem při psaní teoretické části bylo získání materiálu k námi vybranému tématu. Čerpali jsme z mnoha zdrojů, jak českých, tak zahraničních, abychom získali co nejobektivnější pohled na věc. O teorii

dětské literatury byly k dispozici jen publikace spíše staršího vydání. Odvažujeme se říci, že toto téma nepatří v současnosti k těm nejoblíbenějším. V případě, že jsme použili starší zdroje, jsme si byli vždy jisti, že se daná informace nezměnila a je stále platná a aktuální i nyní. Definovali jsme dětskou literaturu a uvedli jsme její nejpoužívanější ontogenetické dělení. Věnovali jsme se také žánrům dětské literatury a soustředili jsme se na žánr, který byl našemu výchozím textu nejbliže – pohádku. Podrobně jsme popsali několik druhů pohádek, jakými byly například autorská pohádka, lidová, literární, novelistická, zvířecí, kouzelná, naučná, alegorická, imaginativní, antipohádka, fantastické příběhy a další. Dále jsme uvedli stručný vývoj dětské literatury od antiky až po současnost. Důkladněji jsme se věnovali i specifikům dětské literatury a obtížím při jejím překladu. Jelikož je příjemcem našeho překladu dítě, bylo třeba brát na tento fakt zřetel.

Součástí teoretické práce bylo i nastínění našeho druhotného cíle, použití překladu do zrcadlového cizojazyčného textu. Uvedli jsme několik vědců podložených argumentů, proč a jakým způsobem pomáhá dětská literatura při výuce ruštiny jako cizího jazyka již od úrovně A1. Jelikož je v ruském jazyce velmi důležitá intonace, doporučujeme při potencionálním využití tohoto textu jako druhotného cíle doplnit přízvuky do originálu, aby se čtenář více zdokonalil ve výslovnosti, která byla také zmiňovaná jako argument.

V poslední řadě teoretické části práce jsme se věnovali osobě Andreja Usačova. Uvedli jsme ve zkratce jeho život, profesi i tvorbu. Následně jsme analyzovali výchozí text jak z informačního, tak z obsahového i lexikálního hlediska.

Po vytvoření teoretické části jsme zkompletovali všechny poznámky a vytvořili komentář k překladu.

Za největší pozitivum této práce považujeme vytvořený překlad, ke kterému jsme přistupovali s citem a s ohledem na to, že čtenářem nebo posluchačem bude nejpravděpodobněji dětský čtenář. Vytvořit takový překlad pro nás bylo velkou výzvou, ale také skvělým zjištěním, že jsme byli schopni pracovat s tolika zdroji a informacemi, analyzovat je, a že jsme dokázali přeložit celé dílo jako utříbený celek.

РЕЗЮМЕ

Настоящая дипломная работа посвящена теме перевода детской литературы. Детская литература имеет важное значение в жизни каждого человека. Она развивает творческую фантазию ребенка, помогает расширить кругозор, способствует улучшению знания языка (грамматики и лексики). Переводы детской литературы расширяют предложение книг на рынке. Они очень популярны прежде всего для читателей-подростков. Они помогают ребенку или подростку осознавать новые реалии и легче воспринимать новую информацию.

По статистике, под влиянием современных технологий дети стали читать меньше. Печатную литературу дети читают только в школе, а в обычной жизни пользуются интернетом на компьютере или смартфоне.

Главная цель дипломной работы – предложить чешским детям новую книгу, написанную русским автором. Это позволит расширить предложение детских книг на рынке и познакомить маленького читателя из Чехии с русской литературой, так как, к сожалению, современные русские книги для детей почти не публикуют в Чехии.

Проведя анализ русских книжных сайтов и опросив некоторых россиян, мы выбрали книгу Андрея Усачева. Он является одним из самых популярных детских писателей в России. Андрей Усачев родился 5-ого июля в 1958 году в Москве. Он не только детский писатель, но еще и сценарист, поэт, драматург и радиоведущий. Он также является членом Союза писателей России. Несколько его произведений, по предложению Министерства образования и науки, вошли в учебники для школьников. Он написал большое количество книг, поэтому нам было очень сложно выбрать самую подходящую для перевода книгу. Его произведения переводятся на многие иностранные языки, однако перевода на чешский язык мы пока не нашли. Мы выбрали книгу “Жили-были ежики”. Нам очень понравился сюжет книги, и мы предположили, что она в будущем может стать популярной в Чешской Республике. В ней автор описывает жизнь животных, в основном ежей. У них очень много друзей – белки, барсуки, хомяки, лягушки, сороки и другие. В этой книге Андрей Усачев очень интересно описывает природу и поведение животных, аллегорически представляющих детей. На примере

поступков животных дети понимают, что хорошо, а что плохо. Благодаря авторскому стилю и юмору писателя эти истории одновременно поучительные и забавные. Такая манера повествования привлекает маленьких читателей. Текст дополнен остроумными детскими стихами.

Наша дипломная работа разделена на две части – теоретическую и практическую – и состоит из пяти глав. В каждой главе есть несколько параграфов, раскрывающих тему. В конце данной дипломной работы читатель может найти заключение, резюме на русском языке и библиографию. В приложениях находится оригинал переводимого текста и авторские иллюстрации Анаит Гардян.

Дипломная работа начинается с предисловия.

С первой главы, разделенной на пять параграфов, начинается теоретическая часть дипломной работы. Здесь мы классифицируем детскую литературу и делим ее на три группы: для дошкольников до шести лет, для учеников младшей школы от шести до одиннадцати лет и для детей старшего школьного возраста с одиннадцати до четырнадцати лет. Некоторые книги сложно отнести к той или иной группе, так как они подходят для детей разных возрастных категорий. По официальным данным, книга Андрея Усачева предназначена для детей дошкольного и младшего школьного возраста. По нашему мнению, книга больше подходит детям дошкольного возраста и детям раннего этапа младшего школьного возраста.

В следующем параграфе мы обсуждаем жанры детской литературы. Мы разбираемся, какие жанры характерны для каждой группы детских читателей. В этой части особое внимание мы уделяем сказке, потому что этот жанр ближе переводимой книге. Здесь мы формулируем термин “сказка”, указываем разновидности сказок. Один из аспектов классификации – исторический, на его основе мы можем выделить три группы сказок: фольклорную (или народную), литературную и авторскую. Далее мы выделили несколько видов сказки, опираясь на проблемно-тематический аспект, например, сказка о животных, новеллистическая сказка, волшебная сказка, анекдотическая сказка и другие. Также мы объяснили разницу между фольклорными и современными сказками

и проблему определения данного понятия, потому что каждый лингвист предлагает свой вариант. На этом этапе мы определили жанр переводимой книги.

В следующем параграфе мы рассматриваем историю развития детской литературы. Современная политическая ситуация, религиозные взгляды и положение ребенка в обществе влияет на развитие детской литературы. Мы анализируем, как меняются жанры от античности до наших дней, указываем, какие жанры характерны для разных эпох. В современных текстах происходит смешение жанров. Таким образом, возникают, например, детективные исторические романы или исторические комиксы. Важным фактором для дальнейшего развития является желание родителей всесторонне развивать ребенка. Чаще стали появляться серии книг, которые могут заинтересовать читателя продолжением истории.

В следующем параграфе мы говорим о специфике детской литературы. Надо принять во внимание, что главный читатель этих текстов – ребёнок. У него нет таких способностей, кругозора и жизненного опыта, как у взрослых. Детскому писателю и переводчику необходимо понимать внутренний мир ребенка и продумывать все до мельчайших деталей. У детской литературы два адресата – ребенок и взрослый. Ребенок может быть только слушателем. Книга “Жили-были ежики” уже существует в формате аудиокниги. Также мы выделяем литературу интенциональную, которая создавалась для детей и литературу неинтенциональную, которая изначально предназначалась для взрослых, но постепенно ею заинтересовались дети.

В последнем параграфе первой главы мы обсуждаем роль детской литературы в обучении русскому языку как иностранному. Эту проблему мы указали в предисловии как вторичную цель нашей дипломной работы. Мы предлагаем оформить переведенный нами текст как зеркальную билингвистическую книгу. В Чешской Республике можно найти английско-чешские, французско-чешские, немецко-чешские и даже русско-чешские сказки, оформленные таким образом. Мы полагаем, что сказки о животных могут стать материалом для создания зеркальных билингвистических книг. В данной главе мы приводим мнения и аргументы ученых о том, как детская литература может помогать в обучении языку как иностранному. Использовать детские литературные тексты в обучении иностранному языку возможно уже с начального уровня.

Детские литературные тексты – наглядные, сжатые и несложные. Их можно использовать для занятий в классе и для домашних заданий. Они могут помочь в произношении и в разговорной практике. В поэтических текстах студенты могут найти огромный потенциал для обучения звуковому аспекту языка. В переводимом нами тексте тоже есть несколько смешных и звучных стихов. Для использования их на уроках русского языка мы рекомендуем добавить в оригинал ударения, чтобы чешским студентам стало легче читать и произносить слова правильно.

Во второй главе мы обсуждаем тему и специфику переводов детской литературы. В этой части мы представили пять основных аспектов, которые необходимо учитывать при переводе детской литературы. Это психологический, образовательный, культурный, когнитивный и академический аспекты. Переводчику надо заранее узнать, кто будет адресатом текста – ребенок или подросток. На этом этапе становится актуальным вопрос, насколько точно переводить специфические реалии и термины: оставить их такими же как в оригинале или заменить на близкие по значению. Например, шведский лингвист Гёте Клингберг разделил реалии на несколько групп: имена, названия эндемиков, учреждения и здания, меры, ритуалы и обычаи, еда и продукты, игры, языковые особенности, мифология и фольклор, литературные и исторические реалии. Здесь мы приводим несколько различных лингвистических и переводческих мнений и аргументов о данной проблеме.

Третья глава посвящена автору книги Андрею Усачеву и анализу текста оригинала. В первом параграфе данной главы мы обсуждаем автора. Как мы уже сказали выше, Андрей Усачев является одним из самых популярных детских писателей в России. Его книги переводятся на английский, французский, немецкий, голландский, китайский, корейский, вьетнамский, тайский, молдавский, сербский, польский и украинский языки. Он публикует свои стихи с 1985 года. Андрей Усачев уже получил очень много всероссийских и международных наград. Одной из самых известных его книг стала книга “Умная собачка Соня” и продолжение этой книги “Знаменитая собачка Соня” или “Дневник умной собачки Сони”. Популярны и другие его книги, например, “Лето в Дедморозовке”, “Малуся и рогопед”, “Школа снеговиков”, “Чудеса в Дедморозовке”, “Олимпийская Деревня Дедморозовка” и переведенная нами книга “Жили-были ежики”. Андрей Усачев говорит, что не смотрит на будущее детской литературы

в России пессимистически, потому что на место старых писателей приходят новые, не менее талантливые.

Во втором параграфе третьей главы мы подробно анализируем текст оригинала. Книга “Жили-были ежики” была написана в 2007 году, и Андрей Усачев за нее получил главный приз международного литературного фестиваля “Ветер перемен”. Текст в книге дополняют красочные иллюстрации армянской художницы, проживающей в Москве, Анаит Гардян. В книге для маленьких детей иллюстрации имеют очень важное значение, потому что на детей они влияют более естественно и эффективно, чем сам текст. Книга рассказывает о жизни ёжиков – Вовки, Вероники и их родителей. С ними происходят различные забавные, поучительные и трогательные истории. У главных героев сказки много увлечений. Они ходят за грибами и малиной, играют в футбол, учатся плавать и при этом узнают много новых вещей. Они понимают, что такое дружба и как надо себя вести в определенных ситуациях. Опираясь на классификацию жанров, мы отнесли книгу к авторской сказке. Кроме того, это сказка о животных, потому что здесь животные аллегорически представляют характеры людей, их отношение и поведение. Этот жанр напоминает басню. Текст представлен в формате диалогов. Автор описывает истории глазами главного героя – ежика Вовки, поэтому книга написана от лица маленького ребенка.

С четвертой главы начинается практическая часть. В этой главе вы можете найти наш перевод книги “Жили-были ежики”. Мы постарались сделать его интересным и качественным.

В восьми параграфах пятой главы мы подробно описываем ситуации, сложные для перевода и интересные моменты, с которыми мы столкнулись в процессе работы. При переводе мы сосредоточились на восприятии читателя – маленького ребенка. Это повлияло на выбор переводческих методов.

В первом параграфе пятой главы мы сделаем выбор слов. Здесь надо было учитывать, что рассказчиками являются животные, представляющие маленьких детей, и что читатели – тоже дети. Автор выбирал интересные слова и использовал игру слов. Нам нужно было создать адекватный текст на чешском языке. Переводчик в процессе работы может совершить несколько ошибок. Например, часто использовать генерализацию и таким образом лишать текст более точной

информации. В данной главе мы признаем, что в некоторых случаях тоже применяли генерализацию, но только при необходимости. С другой стороны, во многих случаях мы восполнили потери при переводе других частей текста. В этом параграфе, как и во всех последующих, мы приводим примеры из собственного перевода.

Тема второго параграфа – название произведения. Об этой проблеме каждый переводчик размышляет долгое время. Всегда необходимо выяснить, как оригинальное название произведения соотносится с самим текстом. Мы пришли к выводу, что название книги Андрея Усачева в полной мере отражает тему и содержание произведения. Далее мы пояснили, каким образом перевели название сказки “Жили были ёжики”, а также представили тему начинающих выражений в сказках.

В третьем параграфе мы говорим о переводе имен и названий. В книге “Жили-были ежики” большое количество персонажей, в основном это животные. Их имена соотносятся с названиями рода животных: папа Еж, мама Ежиха. В русском языке существует несколько родов для описания животных, но в чешском языке мы не нашли этому эквивалент. Чтобы передать характер исходного текста, некоторые имена мы переводили при помощи транскрипции. В конце третьего параграфа мы привели примеры перевода названий деревни и имен животных.

В четвертом параграфе мы обсуждаем проблему перевода терминов. Термины характерны для научного стиля текста, однако они встречались и в нашем художественном тексте. Причиной этому может быть образовательная функция данного текста. В книге Андрей Усачев использует биологические термины. При переводе надо узнать, существует ли в другом языке адекватный аналог. Во всех случаях перевода терминов мы нашли этот адекватный эквивалент. Только в одном примере мы использовали генерализацию, потому что данное выражение на чешском языке чаще употребляется и более характерно для разговорной речи.

В пятом параграфе поднимается вопрос перевода реалий. О реалиях мы уже писали в теоретической части и в части специфики перевода детской литературы. Благодаря этим теоретическим основам мы смогли лучше понять переводческие

приемы. В нашем тексте встречались реалии из групп: “еда и продукты” и “ритуалы и обычаи”. Здесь было очень трудно выбрать между натурализацией или экзотизацией реалий. Мы попробовали соблюсти баланс и одни реалии перевели с помощью натурализации, а другие – с помощью экзотизации. В примере, когда мы использовали экзотизацию, мы перенесли русские реалии на чешский язык при помощи транскрипции и сделали дополнительное пояснение. В примере, когда мы использовали натурализацию, мы перенесли русские реалии в чешский текст простым описанием при помощи генерализации. Мы выбрали этот прием, потому что в другом случае текст бы был перегружен чужой неестественной информацией. Реалии из группы “ритуалы и обычаи” мы перевели с помощью натурализации и русские реалии заменили чешскими.

В шестом параграфе мы обсуждали тему игры слов. Как мы уже написали выше, автор оригинального текста очень тщательно работал с игрой слов. Таким образом, возникли новые слова, интересные детям. Некоторые русские выражения из текста подобны чешским, потому что оба языка принадлежат группе славянских языков. С переводом игры слов возникло меньше всего проблем.

Седьмой параграф посвящен синтаксису. Здесь мы занимались проблемой порядка слов в чешском и русском языках. Оба языка славянские, и в них свободный порядок слов, однако есть некоторые исключения и различия. Большое влияние на порядок слов в данном тексте оказывает интонация, потому что книга написана в разговорном стиле в форме диалогов. Также мы обсуждали проблему позиции инфинитива в предложении, так как в этом вопросе есть разница между чешским и русским языками. Мы сосредоточились и на позиции дополнения в предложении, так как она отличается в чешском и русском языках.

В последнем, восьмом, параграфе пятой главы мы обсудили проблему перевода деепричастий. Деепричастия характерны для русского языка, однако в чешском языке они употребляются не часто. Мы предложили несколько способов перевода деепричастий на чешский язык и подкрепили их примерами.

Далее читатель может найти заключение с выводами о проведенном исследовании.

Основной целью нашей дипломной работы было создать адекватный перевод детского литературного текста. Мы осмелимся сказать, что справились с задачей. Нашу второстепенную цель мы тоже подробно обсудили.

Мы пользовались печатными книгами и интернет-источниками. Мы искали также зарубежные источники, чтобы в теоретической части представить наиболее объективную информацию.

В начале работы мы выбрали подходящий текст. Так как мы уже знали основы переводческой работы, мы искали информацию о особенностях и специфике перевода детской литературы. В процессе перевода мы фиксировали проблемные и интересные моменты. Когда перевод был готов, мы несколько раз перечитали и отредактировали текст, чтобы работать с ним дальше. Затем мы перешли к работе над теоретической частью: собрали и объединили всю найденную информацию. После этого мы проанализировали заметки, оставленные при переводе, и написали пятую главу данной дипломной работы – комментарий к переводу.

Самой объемной и важной частью данной дипломной работы мы считаем созданный нами перевод. Мы переводили текст с чувством уважения к оригиналу и авторскому стилю Андрея Усачева, а также с пониманием внутреннего мира ребенка. Создать такой перевод для нас, с одной стороны, было сложным вызовом. С другой стороны, замечательной находкой, что мы можем работать с таким количеством информации, делать качественный анализ и переводить произведение как целостную единицу.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

KNIŽNÍ ZDROJE

DANIELOVÁ, Vendula. *Specifika překladu dětské literatury: Na překladu vybraných překladů chorvatských a českých literárních děl*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce PhDr. Jaroslav Otčenášek, Ph.D.

FLÍDROVÁ, Helena a Stanislav ŽAŽA. *Sintaxis ruského jazyka v srovnání s českým*. Brno: Tribun EU, 2013. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-263-0355-8.

GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Literatura pro děti*. 2. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989.

GENČIOVÁ, Miroslava. *Literatura pro děti a mládež: ve srovnávacím žánrovém pohledu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.

HOMOLOVÁ, Kateřina. *Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství: sborník textů z ... ročníku odborného semináře pořádaného ... Městskou knihovnou v Přerově a Muzeem Komenského v Přerově*. V Přerově: Městská knihovna v Přerově ve spolupráci s Muzeem Komenského v Přerově, [2012]-. ISBN 978-80-87190-25-8.

CHALOUPKA, Otakar a NEZKUSIL Vladimír. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III*. Praha: Albatros, 1979.

KŘÍŽKOVÁ, Helena. *Kniha o překládání: Problémy českého a ruského slovosledu*. Praha: Nakladatelství Československo-sovětského institutu, 1953.

KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština: Co s titulem literárního díla*. Praha: H & H, 1994. ISBN 80-85787-14-8.

KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština: Jak se překládaly a překládají pohádky*. Praha: H & H, 1994. ISBN 80-85787-14-8.

LEVÝ, Jiří, HAUSENBLAS, Karel, ed. *Umění překladu*. Vyd. 3., upr. a rozš. verze 2. Praha: I. Železný, 1998. ISBN 80-237-3539-x.

MALENOVÁ, Eva. *Ruská prozaická autorská pohádka 20. století (vývojové a žánrové proměny)* [online]. 2009 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/mhm0g/disertace_Malenova.pdf

NAVRÁTILOVÁ, Hana. *Literatura pro děti: Distanční studijní podpora*. Zlín, 2018.

NODELMAN, Perry. *International Companion Encyclopedia of Children's Literature edited by Peter Hunt: 11 Picture books an illustration*. 2nd Edition. New York: Taylor & Francis e-Library, 2004. ISBN 0-415-29054-6.

NORD, Christiane. *Proper Names in Translations for Children: Some Translation Problems Connected with Proper Names* [online]. 2003 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://www.erudit.org/fr/revues/meta/2003-v48-n1-2-meta550/006966ar.pdf>

PASCUA, Isabel. *Translation and Intercultural Education: Interculturalizing translation* [online]. 24. 9. 2003, [cit. 2020-03-17]. DOI: <https://doi.org/10.7202/006974>adresse copiéeune erreur s'est produite. Dostupné z: <https://www.erudit.org/fr/revues/meta/2003-v48-n1-2-meta550/006974ar.pdf>

PROPP, Vladimir Jakovlevič. *Morfologie pohádky a jiné studie*. Vyd. tohoto souboru 2. Jinočany, 2008. ISBN 987-80-7319-085-9.

РЕБКО. *Особенности перевода детской литературы* [online]. Минск: Минск: БГУ, 2017 [cit. 2020-03-17]. ISBN 978-985-500-282-7. Dostupné z: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/165188/1/%d0%a0%d0%b5%d0%b1%d0%ba%d0%be_%d0%90._%d0%92.%20%d0%9e%d0%a1%d0%9e%d0%91%d0%95%d0%9d%d0%9d%d0%9e%d0%a1%d0%a2%d0%98%20%d0%9f%d0%95%d0%a0%d0%95%d0%92%d0%9e%d0%94%d0%90%20%d0%94%d0%95%d0%a2%d0%a1%d0%9a%d0%9e%d0%99%20%d0%9b%d0%98%d0%a2%d0%95%d0%a0%d0%90%d0%a2%d0%a3%d0%a0%d0%ab.PDF

ROZBOUDOVÁ, Lenka a Jelena Anatol'jevna VASIL'JEVA. *Volšebnyj svet detskoj literatury: detskaja literatura v kontekste mirovoj kul'tury i obučenija RKI = Kouzelný svět dětské literatury : dětská literatura v kontextu světové kultury a výuky ruštiny jako cizího jazyka*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2019. ISBN 978-80-7603-088-6.

STRAKOVÁ, V. *Překládání a čeština: Slovosled a překládání*. Jinočany, 1994. ISBN 80-857-8714-8.

TOMAN, Jaroslav. *Současná česká literatura pro děti a mládež: (tvorba devadesátých let 20. století)*. Brno: CERM, 2000. ITEM. ISBN 80-720-4170-3.

URBANOVÁ, Svatava. *Historický vývoj žánrů literatury pro mládež: vybrané texty*. Ostrava: Pedagogická fakulta, 1990. ISBN 80-704-2027-8.

USAČOV, Andrej. *Žili-byli jožiki*. Bimbo, 2007. ISBN 978-5-4451-0573-2.

VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie*. 2. vydání. Praha: Československý spisovatel, 1984.

VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Vvedenije v teoriju perevoda dlja rusistov*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3417-9.

XENI, Elena. *Issues of Concern in the Study of Children's Literature Translation* [online]. [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: http://keimena.ece.uth.gr/main/t13/Xeni_final_text_English.pdf

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. Nejkrásnější citáty z Medvídka Pú. www.citaty.net [online]. 2017, 27. 6. 2017 [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <https://citaty.net/sbirky/800/nejkrasnejsi-citaty-z-medvidka-pu/>

2. Биография Андрея Усачёва: Андрей Алексеевич Усачёв. [Http://www.poemsonalltimes.ru/](http://www.poemsonalltimes.ru/) [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <http://www.poemsonalltimes.ru/detskie-stixi/andrej-usachyov/biografiya-andreya-usachyova>

3. Андрей Усачев: Учеба и карьера. [Https://www.litres.ru/](https://www.litres.ru/) [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://www.litres.ru/andrey-usachev/ob-avtore/>

4. Андрей Усачев: Литература. [Https://24smi.org/](https://24smi.org/) [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://24smi.org/celebrity/23996-andrei-usachev.html>

5. Андрей Усачев: Награды и достижения. <https://www.litres.ru/> [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://www.litres.ru/andrey-usachev/ob-avtore/>
6. Интервью с Андреем Усачёвым. <http://www.poemsonalltimes.ru/> [online]. 11. 5. 2016 [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <http://www.poemsonalltimes.ru/detskie-stixi/andrej-usachyov/intervyu-s-andreem-usachyovym>
7. Андрей Усачев: Жили-были ежики: Аннотация к книге "Жили-были ежики." www.labyrinth.ru/ [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.labyrinth.ru/books/130745/>
8. ЛИТВИНОВ. Особенности перевода детской литературы. [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: http://socialtranslation.ru/article.php?article_id=724
9. Перевод детской литературы [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: https://alltranslations.ru/perevod_detskoy_literaturi.html
10. Жили были ёжики. www.knigavuhe.org [online]. 19. 12. 2016 [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://knigavuhe.org/book/usachjov-andrej-zhili-byli-jozhiki/>
11. Гардян Анаит. www.booksplim.ru [online]. 11.10.2013 [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://booksplim.ru/hudozhnik/gardyan-anait.html>

ZDROJE OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Жили-были ежики. In: *www.litres.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.litres.ru/andrey-usachev/zhili-byli-ezhiki-20067255/>

Obrázek 2: Жили-были ёжики: В одном не-очень-дремучем лесу. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 3: Жили-были ёжики: Новые соседи. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 4: Жили-были ёжики: В одном не-очень-дремучем лесу. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 5: Жили-были ёжики: Новые соседи. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 6: Жили-были ёжики: Шишина-машина. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 7: Жили-были ёжики: Как Ежик Вовка играл в футбол. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 8: Жили-были ёжики: Как Ежик Вовка играл в футбол. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 9: Жили-были ёжики: Как Вероника сочинила стишок. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 10: Жили-были ёжики: Жуки. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 11: Жили-были ёжики: Как в доме появился лягух. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 12: Жили-были ёжики: Орехи. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 13: Жили-были ёжики: Лягух-путешественник. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 14: Жили-были ёжики: Лягух-путешественник. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 15: Жили-были ёжики: Уборка. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 16: Жили-были ёжики: Спячка. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

Obrázek 17: Жили-были ёжики: Новый год. In: *www.deti123.ru* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://deti123.ru/skazka/zili-byli-eziki>

ПŘÍLOHY

ПŘÍЛОHA Č. 1: ORIGINÁLNÍ TEXT PŘEKLÁDANÉ KNIHY

Жили-были ежики

Андрей Усачев

В ОДНОМ НЕ-ОЧЕНЬ-ДРЕМУЧЕМ ЛЕСУ

В одном не-очень-дремучем лесу жили ёжики: папа Ёж, мама Ежиха и ежата, Вовка и Вероника.

Папа Ёж был доктором. Он делал больным уколы и перевязки, собирал лекарственные травы и корешки, из которых делал разные целебные порошки, мази и настойки.

Мама работала портнихой. Она шила трусики для зайцев, платья для белок, костюмы для енотов. А в свободное время вязала на спицах шарфы и варежки, коврики и занавески.

Ёжику Вовке исполнилось уже три года. И он закончил первый класс лесной школы. А его сестренка Вероника была еще совсем маленькой. Но характер у нее был жутко вредный. Она вечно увязывалась за братом, всюду совала свой черный носик и, если что было не по ней, пищала тоненьким голоском.

Из-за сестры Вовке часто приходилось оставаться дома.

– Ты остаешься за старшего, – говорила мама, отправляясь по делам. – Смотри, чтобы Вероника не лазила на шкаф, не качалась на люстре и не трогала папины лекарства.

– Хорошо, – вздыхал Вовка, думая о том, что погода на улице самая что ни на есть отличная, что зайцы сейчас играют в футбол, а белки в прятки. – И зачем только мама родила эту писклю?

Однажды, когда родителей не было дома, Вероника забралась в большую банку с лекарственным малиновым вареньем и съела все варенье до самого доньшка. Как оно в нее влезло, было совершенно непонятно. Но обратно Вероника выбраться не смогла и принялась отчаянно вопить.

Вовка попробовал вытащить сестру из банки – ничего не получилось.

– Вот и сиди там, пока родители не придут, – злорадно сказал Вовка. – Теперь уж ты точно никуда не денешься. А я пойду-погуляю.

Тут Вероника подняла такой крик, что Вовка заткнул уши.

– Ладно, – сказал он. – Не вопи. Возьму тебя с собой.

Вовка выкатил из дома банку с сестрой и задумался, куда бы им пойти.

Ежиная нора находилась на склоне пригорка. И – то ли ветер подул, то ли Вероника решила выбраться самостоятельно – банка вдруг качнулась и покатилась вниз.

– Ай! Спасите! – запищала Вероника. Вовка бросился ее догонять, но банка катилась все быстрее и быстрее... пока не налетела на большой валун:

– Дзынь!

Когда Вовка скатился вниз, среди рассыпавшихся осколков стояла Вероника, довольная и невозмутимая:

– Ты проиграл, – сказала она. – Я катилась быстрее!

Когда родители узнали о случившемся, они кинулись обнимать Веронику, а Вовку отругали за разбитую банку и послали убирать стекла, чтобы никто не поранился.

Вовка был, конечно, рад, что все обошлось, но все-таки ему было обидно:

«Это несправедливо», – думал он, собирая осколки.

На следующий день Вовка рассказал об этом своему закадычному другу зайцу Сеньке. Сенька почесал лапой за ухом:

– Да, младшая сестра не подарок, – согласился он.

Сенька был из многодетной семьи, и у него было множество братьев и сестер.

– Но тебе еще повезло, – сказал опытный Сенька. – Знаешь, что хуже, чем младшая сестра? Старшие сестры.

Тут заяц приподнял одно ухо, прошептал: – Тсс! Если что, ты меня не видел! – и исчез в кустах.

На поляне появились три Сенькиных сестры-близняшки: Зина, Зоя и Зая.

– Ты Сеньку не видел?

Вовка помотал головой.

– Если встретишь, передай ему, чтобы домой не возвращался! – сказала одна.

– Мы ему все усы повыдергаем, – пригрозила вторая.

– И уши оторвем, – добавила третья.

Когда сестры ушли, Сенька выглянул из кустов.

– Чего это они? – удивился Ёжик.

– А я их куклам усы пририсовал, – сказал Сенька. – Придется теперь в овраге ночевать. А ты говоришь, «младшая сестра»!

НОВЫЕ СОСЕДИ

По одну сторону от ежиного дома жили зайцы, по другую – семейство белок, с третьей стороны обитали еноты, а с четвертой – была барсучья нора, которая стояла пустая.

Барсук любил тишину и уединение. И когда население в лесу увеличилось, ушел в глубь чащи, подальше от всех.

И вот однажды папа Ёж сообщил, что у них появились новые соседи – хомяки.

Хомяки переехали не сразу. Сначала появился глава семейства Хома. Он долго и придирчиво осматривал барсучью нору. Потом принялся за ремонт. А потом стали перевозить вещи. Вещей у хомяков оказалось такое количество, что переезжали они целый месяц.

– И куда им столько? – удивлялась мама Ежиха.

– В хозяйстве все пригодится, – важно заявлял Хома, глядя, как бобры перетаскивают то какое-нибудь старое ржавое ведро, то дырявую кастрюлю.

Вообще-то, Вовка любил соседей. Но эти ему не очень понравились. Во-первых, они заняли нору, в которую Вовка часто лазил и играл в «Пещеру разбойников».

Во-вторых, хомяки оказались ужасно жадными. Маленький толстый Хомуля всегда ходил с леденцами. И если видел Вовку или Веронику, то сразу прятал леденец за спину.

А в-третьих, Хомиха никогда не приглашала их к себе в дом и ничем не угощала. Хотя Вовка сгорал от любопытства: что там у них внутри? Он ни разу не видел, как живут хомяки.

И вот однажды мама сообщила, что их пригласили на новоселье. Вовку заставили умыться, а Веронике завязали новый бант.

Мама приготовила подарок – цветные васильковые занавески. А папа взял бутылку целебной рябиновой настойки.

Вовка очень удивился, когда кроме них никого на новоселье не оказалось:

– А зайцы что, не придут? И бобров тоже не будет?

– Мы решили их не звать, – сказала Хомиха. – Уж больно они шумные!

Хомяки не любили шума. Вовка думал, что будут петь песни и танцевать, но вместо этого они сидели за столом и ели. Правда, пироги Хомиха приготовила очень вкусные. Но когда пироги кончились, делать стало совсем нечего. И Вовка предложил Хомуле поиграть в прятки.

В барсучьей норе было восемь или десять комнат, однако спрятаться оказалось нелегко: все было заставлено мебелью, мешками, тюками, сумками и чемоданами. Вовка водил первым и сразу же нашел и Веронику и Хомулю. Вероника всегда пряталась в одно и то же место – маме под юбку. А Хомуля, даже прячась, громко чмокал своим леденцом.

Следующим водил Хомуля. Вовка забрался в шкаф, спрятался между мешков и затих. Толстый Хомуля долго искал его, а потом побежал жаловаться папе, что не может найти Ёжика.

Наконец, Вовке надоело – он вылез и пошел сдаваться.

– Ты где был? – спросил его Хомуля.

– В шкафу, – сказал Вовка.

– Я так и знал! – вздохнул Хома.

– Ничего вы не знали, неправда, – сказал Вовка.

– Покажи, в каком шкафу ты сидел?

Вовка показал.

– Так я и знал, – снова вздохнул Хома. – Ты поцарапал полировку.

Действительно, на стенке шкафа виднелась небольшая царапинка.

– Там было очень мало места, – сказал Вовка. Но хозяин был очень расстроен. Он несколько раз возвращался к шкафу, тяжело вздыхал и качал головой.

– От этих переездов столько убытков, – сказал он. – Бобры замочили мешок с зерном – раз. Хомуля потерял формочки – два. А теперь и шкаф поцарапан – три.

При этом он так посмотрел на Ёжика, как будто это Вовка подмочил мешок и потерял хомулины формочки.

– А ты не расстраивайся, – сказала Вероника Хомуле. – У меня много. Я тебе дам свои.

– Какие жадные, – не удержался Вовка, когда они возвращались из гостей.

– Нельзя так говорить, – сказала мама. – Они наши соседи.

– А если б они не были нашими соседями, так можно говорить? – спросила Вероника.

– Жадный – нехорошее слово, – объяснил папа. – Надо говорить: экономные, или хозяйственные.

– Ну, тогда, – вздохнул Вовка, – они **ОЧЕНЬ** хозяйственные.

ШИШИНА-МАШИНА

Однажды ёжики пошли на прогулку. Папа Ёж взял под ручку маму, мама взяла за ручку Веронику, а Вероника взяла за ручку зонтик на случай дождя и отрывания еловых шишек...

Один Вовка ничего не взял и сновал взад-вперед по дороге, не зная, чем бы ему заняться.

И тут им встретились хомяки: папа Хома выгуливал сынулю Хомулю. В одной руке у Хомули был ярко-красный леденец на палочке, а в другой – воздушный шарик.

Пока родители разговаривали с Хомой на разные взрослые темы, Вовка надумал стащить нарядный Хомулин шарик. Он уже почти перекусил нитку. И вдруг шарик как **БАБАХНЕТ!**

– Ложись! – закричал Хома, решив, что в них стреляют. И вместе с Хомулей повалился на землю. Папа Еж с мамой Ежихой и Вероникой нырнули в кусты. А Вовка так и остался стоять на дороге с лопнутым шариком на голове.

Наконец, все поняли, что произошло. Что тут началось! Мама при всех стала ругать Вовку. Папа помогал Хоме отряхивать новый вельветовый пиджак. А толстый Хомуля заливался слезами и требовал другой шарик.

Лучше всех повела себя Вероника. Она зонтиком сорвала большую сосновую шишку и протянула Хомуле:

– На, возьми!

– Не нужны мне шишки, – топал ногами Хомуля. – Я хочу шарик!

– Это не шишка, – сказала Вероника. – А Шишина-машина. Можешь привязать к ней нитку и катать за собой сколько хочешь.

Мама Ежиха, в сумке у которой – на всякий случай – лежало все что угодно, достала суровую нитку и привязала ее к Шишине-машине.

Хомуля был в восторге: Шишина-машина ехала за ним и пылила как настоящая.

А Вовка сделал из разорванного шарика большую воздушную хлопушку: надувал маленькие пузырьки и хлопал их об иголки.

КАК ЁЖИК ВОВКА ИГРАЛ В ФУТБОЛ

На Большой Спортивной поляне играли в футбол. Команда бобров против команды зайцев. Вовку взяли вратарём. Потому что зайцы плохо стоят на воротах, и когда на них летит мяч – удирают с поля. А Вовка мяча не боялся, и даже наоборот – бросался на мяч и на нападающих. И тут – раз! Мяч лопнул! На трибунах засвистели. Мяч заклеили сосновой смолой, и игра продолжилась. Но бобры снова прорвались к воротам. Ежик Вовка смело бросился под ноги нападающему и – бабах! – опять продырявил головой мячик. А, кроме того, проткнул нападающего.

И тут все напали на Вовку:

– Уходи отсюда! Ты нам весь футбол проколол!

И выгнали Ёжика, а вместо него поставили на ворота зайца.

Вовка от обиды чуть не заплакал. Разве он виноват, что у него острые иголки? Разве он плохо бросался на мяч?

И Вовка побрел куда глаза глядят, подальше от Спортивной Поляны. Он брел и брел, и вдруг услышал: трах-тахтах, трах-тахтах...

Ёжик осторожно выглянул из-за кустов и увидел мотоциклиста. Он был весь грязный и зачем-то лягал мотоцикл...

– Дяденька, что вы тут делаете? – спросил Вовка с любопытством.

– Да вот, заблудился, въехал в болото, и мотоцикл заглох, – мотоциклист плюнул, бросил грязный шлем на землю и вытер со лба пот.

– Ты дорогу на Петуховку не знаешь? – спросил он.

– Знаю, – сказал Вовка. – Она вон там...

Мотоциклист обрадовался и стал выталкивать мотоцикл на сухое место. Вовка ему помогал изо всех сил. Пользы от него было конечно немного. Но пыхтел он очень громко.

Наконец они вывезли мотоцикл на дорогу. Мотоциклист снова стал лягать мотоцикл.

Тому это, видимо, надоело, и он завелся: трах-тахтах-тахтах...

– Спасибо, – сказал мотоциклист. – Ты мне очень помог. Как тебя зовут-то?

– Вовка!

– Надо же, – удивился мотоциклист. – И меня тоже Вовка. Я в поселке трактористом работаю. Так что приходи в гости!

И тут Вовка спросил:

– Скажите, а вы шлем оставили насовсем? Если он вам не нужен, я возьму его себе.

– Ах, шлем! – вспомнил мотоциклист Володя. – А зачем он тебе?

– Я в футбол играю! – сказал Вовка. – И мне без шлема никак нельзя. У меня мячики дырятся.

– Я тоже в футбол играю, – сказал Володя. – Ну, раз такое дело – забирай. Дарю. У меня еще один есть!

И он с ревом укатил по дороге. А Вовка подобрал шлем и побежал на Спортивную поляну. Новый вратарь оказался совсем никудышным. И зайцы проигрывали со счетом: 10-3.

Когда счет стал 11-3, Вовка не выдержал и стал проситься:

– Больше проколов не будет! – пообещал он. – У меня настоящий футбольный шлем.

Посоветовавшись, зайцы поставили Вовку на ворота. И ёжик доказал, что он отличный вратарь: он отчаянно бросался на мяч и не пропустил ни одного гола. Матч закончился со счетом 13-11 в пользу зайцев. Зайцы бросились качать Вовку. Сначала они качали Вовку, а потом и Вовку, и шлем, так как ёжик выскочил из него... «Настоящий футбольный шлем» был ему великоват.

Дома он попросил маму, чтобы она пришила ему специальные завязки-подтяжки. Он даже ужинать отказался без шлема. И собирался лечь в нем спать. Но тут мама рассердилась и сказала, что если Вовка не снимет его, то она сама

отнесет шлем в поселок и отдаст мотоциклисту Володе. Вовка вздохнул и согласился. Потому что без шлема настоящего футбола не бывает!

ЧЕРНИКА

Неподалёку от ежиной норы было небольшое Лосиное болотце. Лосиным его называли, потому что в нем много лет назад утонул Лось. Так рассказывали взрослые. Может быть, они так говорили, чтобы дети не ходили одни на болото.

Вовка несколько раз удирал туда со своим приятелем зайцем Сенькой, чтобы попрыгать на кочках. Кочки начинали ходить под ними: вниз – вверх, вниз – вверх, хлюп – шлёп, хлюп – шлёп...

Сердце то выпрыгивало из груди, то уходило в пятки. Было весело и страшно.

Вообще, Сенька был отчаянным зайцем. Он зигзагами носился по всему болоту и однажды под страшным секретом сообщил Вовке, что видел торчащие из мха лосиные рога.

Вовка верил приятелю. Как-то ему даже показалось, что он тоже увидел лосиные рога, но это оказалась обычная сухая коряга.

На Лосином болотце росли не только кочки. В середине лета там появлялась черника, а осенью – брусника и клюква. И ёжики всей семьей ходили туда за ягодой.

В этом году черника поспела раньше обычного. Папа достал из кладовки резиновые сапоги, чтобы не промокли ноги. А мама приготовила посуду: папе – большой бидон, себе – стеклянную банку на веревочке, а Вовке и Веронике дали по кружке.

Вероника, которую в первый раз взяли за ягодами, всю дорогу возмущалась, что ей дали маленькую кружку, а Вовке – большую. Хотя она соберет больше. Но, увидев первый черничный куст, Вероника напрочь забыла о своей кружке и стала запихивать ягоды в рот.

К вечеру папа набрал полный бидон, мама – банку, Вовка – большую кружку, а Вероника так набила живот, что еле дошла до дома. Она до такой степени измазюкалась черникой, что мордочка у нее стала синей, а язык – черным.

– Ну, что, собрала больше всех? – ехидно спросил Вовка.

В ответ Вероника показала брату язык.

И тут Вовка решил разыграть ее:

– Запомни, – сказал он. – Тот, кто показывает другим язык, превращается в Старуху-Чернуху, а язык у него становится черным и отваливается.

Старухой-Чернухой в лесу иногда пугали непослушных детей. Вероника взглянула на себя в зеркало и в ужасе завопила:

– Мама! Я превратилась в Старуху-Чернуху! У меня язык отваливается!

На крик прибежали папа и мама. Они успокоили Веронику, а Вовку отругали, чтобы он не пугал сестру.

Но маленькой Веронике эта игра понравилась. И еще несколько дней, пока язык не отмылся, она выскакивала из кустов с криком:

– У-у! Я – Старуха-Чернуха!

И показывала всем язык.

КАК ВЕРОНИКА СОЧИНИЛА СТИШОК

На этом, однако, история с черникой не закончилась. Однажды на письменном столе у папы Вероника обнаружила пузырек с чернилами. Дело в том, что папа Ёж уже второй год писал книгу «ЛЕСНАЯ АПТЕКА». В ней он описывал целебные растения и травы, которыми можно лечить разные болезни. Давал полезные советы и рецепты. В книге были такие главы: «Наш помощник подорожник», «Занозы, еловые, сосновые и дубовые», «Сколько витаминов в заячьей капусте?» и многое другое.

Так вот, увидев на столе чернила, Вероника, решила, что это черничный компот и одним глотком выпила весь пузырек. После чего жутко завопила.

Тот, кто хоть раз пробовал чернила, знает, что по вкусу они совершенно непохожи на компот.

К счастью папа был дома. Он тут же сделал Веронике промывание желудка, заставил выпить кучу порошков и уложил на диван.

Весь вечер Вероника была тихой и задумчивой. А когда семья стала укладываться спать, вдруг громко произнесла:

Черника – это радость.

Чернила – это гадость...

Но не дают Ежике

Компота из черники!

Мама решила, что у Вероники начался бред. Но папа пришел в восторг:

– Это же настоящие стихи! У нашей дочери прорезался поэтический талант!

И кто бы мог подумать, что чернила...

Он даже собрался начать исследование о влиянии чернил на поэтические способности ежей. Но мама Вовку в обиду не дала и опыты на нем ставить не разрешила.

С этого дня ежика Вероника стала сочинять стихи, а папа аккуратно записывал их в специальный блокнот. Когда в дом приходили гости, он всегда требовал, чтобы Вероника прочла что-нибудь новенькое. Особенно ему нравились два стихотворения:

В одном лесу,
В восьмом часу
Волки ели колбасу!

и

По дороге шел Хомяк...
И – шмяк!

– Это настоящий шедевр! – говорил папа. – Кратко и гениально.

Правда, хомякам этот шедевр не понравился, и они некоторое время даже перестали заходить в гости. Хотя мама готовила очень вкусные пироги с заячьей капустой.

– Ну, и пусть обижаются, – сказал папа. – Они просто ничего не понимают в поэзии!

По правде говоря, Вовке стихи сестры казались глупыми, но так как все вокруг восхищались ими, он решил, что тоже ничего в этом не понимает.

ЖУКИ

Однажды к ежику Вовке прибежал его друг заяц Сенька:

– У тебя нитки есть?

– Есть. А тебе зачем? Снова штаны порвал?

Сенька помотал головой:

– Тащи! Сейчас увидишь.

Вовка взял у мамы со стола катушку с нитками и выбежал на улицу.

– Вот, смотри! Бронзовик! – в лапе у Сеньки был жук. На солнце он сверкал, как настоящий изумруд, или даже кусок зеленого бутылочного стекла.

– Я его ухом сбил, – похвастал Сенька.

Жуки-бронзовики обычно появлялись в июне. Они летали между деревьями, как маленькие самолеты, и громко гудели. Но поймать их было не так просто. Хорошо Сеньке: он и прыгал высоко, и уши у него длинные. А у Вовки и ушки маленькие, и лапы короткие.

– А зачем тебе нитки? – спросил Вовка, любуясь бронзовиком.

– Жука запускать, – Сенька привязал нитку к задней лапке жука и подбросил его вверх.

Бронзовик с громким жужжанием взмыл в воздух и стал носиться кругами.

– Здорово! – сказал Вовка. – Можно, и я тоже.

– Конечно, – Сенька протянул ему катушку. Так по очереди они и пускали жука, пока на полянке не появилась Вероника.

– Я тоже хочу, – заявила она.

– Не видишь, жук устал, – сказал Вовка.

– Ладно, – заяц махнул лапой, – пусть попускает.

– Только нитку держи крепче, – предупредил брат.

Вероника была счастлива. Она бегала по всей поляне и восторженно пищала, пока нитка не запуталась в кустах орешника и не оборвалась.

– Ну, вот, – расстроился Вовка. – Жука упустила.

Вероника тоже была расстроена.

Тут Сеньку позвали домой.

– Ничего, завтра я еще поймаю, – сказал он и убежал.

После обеда Вовка взял полиэтиленовый пакет и отправился в дикий малинник за ягодой. Он спустился в небольшую лощинку и вдруг услышал странное жужжание. В лощине росли белые пахучие кусты, названия которых Вовка не знал. Так вот... все эти кусты были облеплены бронзовиками. Их были сотни, а может, тысячи. Вовка сначала даже замер, не зная, что делать. Но потом решил, что малина никуда не убежит, а вот бронзовики могут улететь. Вовка потрянул первый куст, и десятка два жуков посыпались на землю, как спелая ягода. Пока жуки соображали, что к чему, Вовка собрал их в пакет и потрянул следующий куст...

Через полчаса у него был полный мешок жуков. Никогда в жизни Вовка не был так счастлив. Он представлял, как покажет этот мешок Сеньке, и они поделят бронзовиков пополам. И будут запускать их по одному, по два, целыми эскадрильями, или даже устроят воздушный бой. И тут ему в голову пришла потрясающая мысль: а если нитки привязать ко всем жукам, то можно будет на них взлететь... Сначала поднимется в воздух он, потом даст полетать Сеньке, потом – Веронике... Впрочем, насчет Вероники надо будет еще подумать.

Дома Вовка нашел большую коробку из-под торта. В ней он проткнул несколько дырочек, чтобы жуки не задохнулись. Затем настелил на дно травы, высыпал жуков из мешка и закрыл коробку крышкой. А сверху, на всякий случай, положил тапочек.

– У тебя под кроватью кто-то скребется, – заявила Вероника, когда они легли спать.

– Тебе кажется, – сказал Вовка.

– Ничего не кажется. А вдруг это мышка? – Вероника давно мечтала, чтобы у нее была домашняя мышка, причем, белая. – Сейчас я встану и посмотрю!

– Это не мышь, – сказал Вовка, понимая, что от сестры не отвертеться. – Это жуки в коробке. Я нашел сто бронзовиков. Или больше.

– Сто бронзовиков?! – Вероника даже подпрыгнула в кровати. – Дай посмотреть!

– Завтра посмотришь! – сказал Вовка.

– Почему завтра?!

– Если не будешь приставать, завтра я подарю одного жука тебе, – зевнул Вовка. – Завтра!

– Ну, хорошо, – согласилась Вероника.

Вовка так устал за день, что моментально уснул. И ему приснился чудесный сон: будто он летит над лесом на стае жуков, а все ему машут лапами – и папа, и мама, и все остальные...

А Вероника все ворочалась и ворочалась, а жуки все скреблись и скреблись. И чем дольше они скреблись, тем больше ее разбирало любопытство. Наконец, Вероника не выдержала и, убедившись, что брат спит, заглянула в коробку. Полюбовавшись на жуков, она закрыла коробку и со спокойной совестью уснула.

Но то ли она не положила на место тапок, то ли неплотно закрыла крышку...

Папа Еж проснулся среди ночи оттого, что кто-то полз у него по носу. Папа открыл глаза и увидел жука:

– Что за ерунда? – пробормотал папа и смахнул жука лапой. Но тут кто-то стал щекотать ему усами пятку. Папа не выдержал и включил свет...

Жуки ползали по подушке и одеялу, по полу и мебели. А один стал с гудением атаковать лампочку под потолком.

– Какая гадость, – сказала мама, у которой жук застрял в иголках и противно жужжал. Мама стала бить жуков полотенцем и выметать веником за порог. – И откуда они здесь взялись?! Кыш, кыш отсюда!

Проснувшийся от их криков Вовка, сначала ничего не понял, а потом заглянул под кровать, увидел пустую коробку... И чуть не заплакал.

С десятков беглецов ему удалось поймать и засунуть обратно в коробку. На следующее утро он рассказал обо всем Сеньке. Друзья сбегали к белым пахучим кустам. Но жуков там больше не было.

– Ладно, не грусти, – сказал заяц. – Я знаю одно место у ручья. Там весной столько стрекоз – даже не сотни, а тысячи. Так что мы еще с тобой полетаем...

Вовка подумал и согласился.

А жуков еще несколько дней находили в самых разных местах: то в шкафу с бельем, то в папиных ботинках, то в кастрюле с компотом...

Но Вовку они больше не волновали. Он раздавал их всем знакомым и думал: – Подумаешь, жуки! Вот стрекозы... они и красивее, и больше, и летают выше!

КАК В ДОМЕ ПОЯВИЛСЯ ЛЯГУХ

Стояло жаркое-прежаркое лето. В округе пересохли все лужи. Даже Лосиное болотце пересохло. И за водой ежикам приходилось ходить к Дальнему ручью.

Тогда-то мама Ежиха и решила сделать окрошку. Она нарезала луку, огурцов, укропу, петрушки и другой ерунды. Залила это квасом и поставила на летней веранде.

– Дети, обедать! – позвала она. – У нас сегодня окрошка!

– Не хочу окрошку! – заныла Вероника.

– Терпеть ее не могу! – мрачно буркнул Вовка.

– Всем по десять ложек, – сказала мама. Первому она налила папе, который сразу же стал причмокивать и облизываться. Он всегда поддерживал маму. Потом окрошку налили Вовке.

А потом окрошка кончилась и сказала: КВА!

И из кастрюли выглянула ...

– Ух, ты! – сказал Вовка. – Лягушка!

– Ура! – завопила Вероника, обрадовавшись, что можно не есть окрошку.

– А разве окрошку делают с лягушками? – перестал облизываться папа.

– Я не лягушка, а Лягух! – заявила лягушка, выпрыгивая из кастрюли.

– Простите, а что Вы там делали? – вежливо спросила мама.

– Спасался от жары, – сказал Лягух. – Ну и ква-квасу немножко попил.

– Мама, а можно его оставить у нас, – спросила Вероника. – Он без воды погибнет.

– А ты умеешь мух ловить? – спросил Вовка.

– Ага! – сказал Лягух. – Преимущественно я и питаюсь мухами и комарами.

– И подпрыгнув над столом, проглотил муху. Затем – еще одну. Затем – еще...

– Вот видишь, мама! – сказал Вовка.

Мама с папой посоветались и решили оставить Лягуха, потому что в доме от него могла

быть большая польза. Папа иногда ставил его вместо холодного компресса больным. А мама использовала на кухне, чтобы не прокисали щи и молоко. Ну и конечно, в доме сразу пропали все мухи и комары.

Правда, в доме стали исчезать и другие продукты. Потому что, хотя Лягух и питался преимущественно мухами и комарами, но был очень прожорливым и ел все подряд.

Так что маме пришлось закрывать кладовку на ключ.

– Что поделаешь, – вздыхал папа. – Холодильник нам обошелся бы еще дороже!

А Вероника сочинила про Лягуха такой стишок:

У нас живет ручной Лягух.

Он поедает вредных мух.

Он ест и мух, и комаров,

И ест, конечно, будь здоров!

ЗА ГРИБАМИ

Ежик Вовка не любил грибной суп. Но собирать грибы ему нравилось. Любой гриб он мог узнать по запаху. С закрытыми глазами.

В это лето – из-за засухи – грибов долго не было. И вот однажды папа сказал:

– В сосновом бору пошли маслята!

– Кто такие маслята? И куда они пошли? – заинтересовалась Вероника.

– Завтра увидишь, – сказал папа.

На следующий день у мамы было много работы. Поэтому за грибами пошли втроем: папа, Вовка и Вероника. По дороге папа рассказывал, какие бывают грибы и где они растут. Но Вероника его почти не слушала, она шныряла туда-сюда по траве. Ей очень хотелось найти первый гриб. И она его нашла. Это оказался мухомор.

– Смотрите, какой большой! – кричала она.

– Это – мухомор. Он несъедобный! – сказал Вовка.

– Зато он красивый, – уперлась Вероника. – К тому же в доме много мух.

А наш Лягух разленился.

– Тебе говорят, он вредный...

– Сам ты вредный!

Если Вероника начинала спорить, то спорить с ней было бесполезно.

– Ну, хорошо, – вздохнул папа. – Заберем его на обратном пути! Только не вздумай пробовать незнакомые грибы, они могут оказаться ядовитыми.

– А какой гриб – самый лучший? – спросила Вероника.

– Белый, – сказал Вовка. – Я в прошлом году нашел полянку. На ней было пятнадцать белых.

– А я найду полянку, на ней будет еще больше! – и Вероника побежала вперед. Вскоре послышались радостные вопли:

– Нашла! Смотрите, сколько белых!

Вовка посмотрел на грибы и фыркнул:

– Это не белые.

– Как не белые, когда белые?

– Эти грибы называются молоканки, – Вовка сорвал один гриб. – Видишь, молоко идет. Они несъедобные и горькие.

Вероника лизнула молоко и тут же начала плевать. Так она и плевалась всю дорогу до самого соснового бора. Папа и Вовка зашли в сосны, а Вероника осталась на опушке. Честно говоря, грибы ей собирать надоело: то они несъедобные, то ядовитые. То ли дело земляника. Земляники на опушке было много. Вероника наелась до отвала и присела отдохнуть...

Вовка набрал почти полную корзину, когда до него донесся вопль сестры:

– Ай! Спасите! Меня кто-то схватил!

Вовка, не раздумывая, бросился на помощь: а вдруг сестренку схватил волк, или лиса? Одновременно с ним на опушку выскочил папа.

– Спасите! Помогите! – Вероника сидела на большом масленке и отчаянно вопила.

– Успокойся, – сказал папа, отлепив ее от липкого гриба. – Видишь, ты нашла гриб! Отличный масленок. И такой большой!

Домой Вовка и папа притащили две полные корзины. А Вероника принесла два гриба: масленок, к которому она прилипла, и мухомор. Упрямая ежика все-таки подобрала его на обратном пути!

Дома грибы высыпали на лавку и разложили по кучкам: свинушки – жарить, рыжики – солить, маслята – мариновать, а белые и подберезовики – сушить. Папа хотел повесить грибы на бельевую веревку, натянутую между двумя березами. Но мама сказала:

– Будем сушить старым ежиным способом. Надевайте грибы на меня!

Папа попытался ее переубедить, однако Ежиха была непреклонна:

– Так делала еще моя бабушка.

Мама вынесла из дома табуретку и уселась на солнышке. А Вовка и Вероника принялись накалывать ей на иголки грибы. Сначала мама стала похожа на елку с игрушками, а потом – на грибной пенек... Некоторые соседи ее даже не узнавали.

– Везет же этим ежам, – с завистью сказал проходивший мимо Хома. – У них грибы растут возле самого дома!

А когда мама поздоровалась с Зайчихой, та перепугалась и убежала.

Так мама просидела до самого вечера, пока солнце не скрылась за березами.

– Ты, наверное, устала, – сказал Вовка, снимая с нее грибы.

– Это, конечно, нелегко, – вздохнула мама. – Но так грибы лучше сохнут...

Когда мама вошла в дом, от нее так вкусно пахло, что папа не удержался и поцеловал ее. А Вероника сочинила стишок:

Наша мамочка родная -
Очень вкусная, грибная!
Пахнет наша мама
Прямо как Грибама!

КАК ВОВКА УЧИЛСЯ ПЛАВАТЬ

Родители строго-настрого запрещали Вовке и Веронике одним ходить к Дальнему Ручью.

– Мы, ежи, плавать не умеем. Так что держитесь от воды подальше...

– Если хотите, могу вас научить, – предложил однажды Лягух. – Это очень просто. Сначала передними лапами – раз-два, затем задними – раз-два, затем снова передними – раз-два...

– Я согласен, – обрадовался Вовка.

– И я, – пискнула Вероника.

– А я – нет, – сказала мама. – Ручей быстрый и глубокий.

– У нас, в лягушатнике, мелко, как в тарелке с супом, – заметил Лягух. – Кстати, что у нас на обед?

Выпив три кружки компота, Лягух ускакал к ручью, где вечерами у лягушек были спевки. Особенно зачастил он туда после того, как появилась симпатичная лягушечка Марина. Лягух был от нее без ума и старался перещеголять остальных сородичей и в прыжках в воду, и в плавании, и в пении.

– Нам нужно обязательно научиться плавать, – сказал Вовка сестре, когда они остались одни.

– Зачем? – спросила Вероника.

– А ты помнишь, что папа рассказывал о лисе?

Сестра кивнула. Папа говорил, что если свернуться в клубок, никакой хищник, даже лиса им не страшна. Но лисицы очень хитрые: если неподалеку есть ручей или река, они катят ежа как мяч и сталкивают в воду. Еж в воде раскрывается и тогда...

Дальше Вероника начинала хныкать и не хотела слушать.

– Так вот, – сказал Вовка. – Если мы научимся плавать, то просто уплывем от лисы и всё!

Вероника с восхищением посмотрела на старшего брата.

– Здорово! – пискнула она. – Но я боюсь... вдруг папа и мама узнают?

– Не узнают, – сказал Вовка. – А если узнают, то будут гордиться!

На следующий день ежики отправились к Ручью. Вероника все время оглядывалась: не увидит ли их кто-нибудь из знакомых. Но, к счастью, по дороге им никто не встретился.

На берегу их поджидал Лягух в компании небольшой лягушечки Марины. Лягушечка была самая обыкновенная, только глаза у нее были изумрудные и не такие выпуклые.

– Это Вов-ква и Верони-ква, мои ученики, – похвастался перед ней Лягух. – Я организовал единственную в мире школу плавания для ежей. Существует сто тридцать семь способов плавания. По-лягушачьи, по-собачьи, по-бычачьи, по-дельфиньи, по-пингвиньи...

– А мне-то как плавать? – спросил Вовка.

– Ты будешь плавать специально разработанным стилем. Запомни правило первое: главное – набрать в грудь побольше воздуха. Пустая бутыл-ква не тонет, потому что в ней воздух. Так вот, представь, что ты – бутылка, или мяч, или шарик.

Теперь правило второе: рот в воде не открывать.

Третье правило простое: греби всеми лапами – раз-два, раз-два, раз-два...

Лягух стал размахивать лапами, показывая технику плавания и обращаясь почему-то к Марине:

– Вот так плавают по-гусиному, так по-утиному, так по-лошадиному...

Вовке надоело ждать, пока Лягух перечислит все сто тридцать семь способов. И он решил попробовать сам.

Лягушатник и вправду был мелким. Ёжик отважно вошел в воду, набрал воздуха и стал грести лапами, как показывал Лягух. Представить себя бутылкой у него не получилось. Зато он легко представил, будто он – синий воздушный шарик и плывет по небу... Вовка и сам не заметил, как лягушатник кончился. Быстрое течение подхватило его и понесло. Ёжик даже зажмурился от удовольствия, а когда открыл глаза, увидел, что берег далеко, и что Вероника размахивает лапками и что-то кричит ему...

И тут воздух в груди закончился. Что в таких случаях делать, Лягух не объяснил. Вовка перепугался. Он стал бить лапами по воде и, наконец, не выдержав, закричал:

– Спасите, я тону...

Тут вода попала ему в рот, и он пошел ко дну.

К счастью, в этот момент Лягух закончил свою лекцию и, не увидев Ёжика в лягушатнике, стал скакать по берегу и отчаянно вопить:

– Ква-ква-квараул! Вовка утонул!

Вероника, размазывая слезы, пищала:

– Вовка, вернись! Папа с мамой ругаться будут! Вовка!

Крики эти услышал бобер Борис, строивший неподалеку новую плотину. Бобер нырнул в ручей, вытащил Вовку из воды и сделал ему искусственное дыхание.

– Где я? – спросил Вовка, открыв глаза: он никогда не был в бобриной хате.

– Ну, ты пловец, – проворчал в усы бобер, отжимая мокрую тельняшку. – Впервые вижу, чтобы ежи ныряли.

– Только не говорите маме, – попросил Вовка. – А то она мне никогда больше не разрешит плавать.

Впрочем, родители и так обо всем узнали. Крики и кваки Лягуха были слышны на весь лес. Бобру за спасенье утопающего мама подарила коврик для бобровой хатки, а папа – бутылку специальной настойки от ревматизма. А детей и тренера наказали: всех троих оставили на неделю без сладкого. Вовку и Веронику – без варенья, а Лягуха – без мух в варенье.

ОРЕХИ

Бывают года грибные, бывают года ягодные, а бывают и ореховые. Этот год выдался ореховым. Орехов было столько, что у Вовки глаза разбегались в разные стороны, а у маленькой Вероники кружилась голова.

– Время для орехов не пришло, – сказала мама. – Рано еще.

– Какой рано, – фыркнул Вовка – Вон их сколько висит. А то белки всё соберут.

– Всё не соберут. Да они еще и не собирают.

– Еще как собирают. Я сам вчера видел их в орешнике.

Однажды утром Вовка взял корзину, удочку и направился к орешнику. Вероника, естественно, засемила следом.

– А зачем тебе удочка? – спросила она.

– Увидишь, – сказал Вовка.

По дороге за ними увязался толстый Хомуля.

– А зачем вам удочка, – глупо хихикал он. – Или вы в орешнике собираетесь рыбу ловить?

Наконец, они пришли. Орехов, действительно, была пропасть. Но как ни прыгали Хомуля и Вероника – не смогли достать ни одного ореха.

Тогда Вовка размотал удочку, выбрал куст побогаче и, раскрутив леску, закинул ее на вершину. Крючок зацепился. Ежик стал тянуть леску и пригибать куст к земле. Но орешник оказался необыкновенно упругим.

– Чего смотрите? – закричал Вовка. – Давайте тяните!

Вероника и Хомуля бросились ему на помощь. Куст постепенно пригибался к земле. Орехи были уже над самой головой.

– Мы с Хомулей будем держать, а ты Вероника, рви!

Пока Вовка и Хомуля держали ветку, Вероника быстренько собирала орехи.

– Уф-уф, – пыхтел Вовка, лапы у него совсем затекли. – Много там еще?

– Много-много, – восторженно пицала Вероника.

И тут Хомуле пришло в голову, что его могут обмануть. Прямо перед его носом висело пять больших орехов. «Я себе тоже нарву побольше», – подумал он, потянулся за орехами и выпустил ветку.

Орешник выпрямился – и Вовка вместе с орехами взлетел вверх. И повис на верхушке. До земли было высоко.

– Лопух! – закричал он на Хомулю. – Теперь беги, позови кого-нибудь.

Хомуля тут же убежал. Но никому ничего говорить не стал, так как ушел за орехами без спроса.

А Вовка все ждал его и отчаянно ругался. Вероника сидела внизу и ойкала: она бы сбегала за помощью, но боялась заблудиться.

И тут рядом с Вовкой появился знакомый бельчонок Филя.

– Привет! Ты что это, решил по деревьям лазить? – ехидно спросил он.

– Угу, – буркнул Вовка. Ему очень захотелось треснуть бельчонок, но лапы были заняты. – Гимнастикой занимаюсь.

– Ну, ну! – сказал Филя и убежал. А Вовка висел из последних сил и думал:

– Ну, погоди, Хомуля! Я тебе устрою...

И тут снова появился Филя. Но не один. С ним прискакали четыре его сестры.

– Держись крепче!

Белки – одна за другой – стали запрыгивать на Вовкину ветку. Ветка опустилась совсем низко. И Вовка благополучно спрыгнул на землю.

– Уфф! – сказал он.

Вероника достала орехи из кармана и предложила белкам:

– Угощайтесь!

– Они еще не очень спелые. Мы уже пробовали! – заявили те. Однако от угощения не отказались.

– Приходи к нам в гости. Я тебя научу по деревьям лазить, – сказал Филя Вовке на прощанье.

– У меня еще два ореха осталось, – сказала брату Вероника, когда они подошли к дому.

– Для Хомули?

– Не для Хомули, а для папы и мамы.

Вероника обо всем рассказала маме, хотя Вовка был против.

– Я же говорила, что еще рано, – сказала Ежиха. – Спелые орехи сами падают. Расстелешь простынку, трянешь куст – орехи и посыплются.

– А ты нам дашь простынку? – спросил Вовка.

Мама пообещала дать старую простыню. И ежик решил, что через неделю-другую они пойдут в орешник еще раз. И устроят настоящий орехопад. Только вот Хомулю он с собой ни за что не возьмет.

СОСНОВАЯ ЖВАЧКА

Белки играли в салки на сосне.

– Привет! – закричали они, увидев Вовку. – Лезь к нам, или ты только за орехами лазаешь?

– Не обращай на них внимания, – сказал, спустившись к Вовке, Филя. – Девчонки они и есть девчонки. Им бы только дразниться! А если хочешь, я тебя и вправду научу. Если ты не боишься.

– Ни капельки, – сказал Вовка.

Вероника принесла с собой коллекцию цветных бутылочных стеклышек. Пока белочки-девочки рассматривали ее сокровища, Филя слазил наверх и притащил какую-то банку.

– Знаешь, что это? – спросил он у Вовки.

– Нет.

– Это сосновая жвачка. Видел, сколько я собрал!

– А она вкусная? – спросил Вовка.

– Еще бы!

Вовка засунул кусочек в рот. И тут же выплюнул.

– Ты что делаешь? – закричал Филя. – Я ее целый месяц собирал, а ты...

– Она горькая, – поморщился Вовка.

– Это поначалу, – сказал бельчонок. – А потом ее пожуеть, и она, знаешь, какой вкусной становится! А еще мы используем ее как клей. Она ужасно липкая. Если намазать ей лапы, можно забраться куда угодно. Только мажь немного, а то прилипнешь и не отлипнешь. Придется тебя подъемным краном с сосны снимать.

Вовка по очереди намазал все четыре лапы и полез наверх. Сначала ему было очень страшно. Но сосновая жвачка отлично держала. И он добрался до нижней ветки, потом до другой, а потом вдруг оказался перед дуплом. Ёжик посмотрел вниз.

Белочки и Вероника все еще разглядывали стеклышки.

– Эй, эге-гей! – закричал он.

Вероника и белки его не услышали. Зато услышала Бельчиха.

– Что это ты выдумал? – напустилась она на сына. – А если он упадет, кто за него отвечать будет?

– Не упаду, – сказал Вовка. – Я ловкий.

Потом Вовка забрался на другое дерево. Потом на третье. Он помогал себе иголками и почти не отставал от белок. Только прыгать, как они, ежик не умел. Но когда они играли в шишки, Вовка ни разу не проиграл, потому что ловил шишки иголками, и кидался точнее.

Филя показал ему несколько потайных мест, где он собирал смолу. И Вовка набрал себе большой запас сосновой жвачки. В общем, домой он вернулся довольный, грязный и липкий. Немного смолы Вовка дал попробовать сестре. Но

Веронике жвачка не понравилась. Она стала плевать и, в конце концов, забросила ее куда-то.

А потом начались неприятности. Вовка хотел почитать – и приклеился к книжке, да так что несколько страниц порвались. Он собрался выбросить клочки бумаги, но прилип к мусорному ведру и высыпал на себя весь мусор. Увидев Вовку, мама ахнула:

– И где ты набрался этой гадости?

Смола была на лапах, на животе, на иголках... Часа, наверное, два мама отдирала жвачку от Вовки. Или Вовку от жвачки. Ёжик терпел, хотя было очень больно, когда мама вытаскивала смолу из иголок.

После этого Ежиха и сама несколько раз приклеивалась: то к дверной ручке, то к буфету, то к кастрюле, в которой варила грибной суп. А в довершение всего папа, поужинав, попытался встать из-за стола и не смог, так как сел на комок жвачки, брошенный Вероникой. Пришлось маме ножницами вырезать ему кусок штанины и поставить заплату.

– Чтобы я больше не видела вашей жвачки! – решительно заявила она. – Еще раз притащите, я вас на нее прилеплю, и будете сидеть дома.

– Да и вообще, не ежиное это дело – по деревьям лазить, – мудро заметил папа.

Но Вовка думал иначе. И вскоре придумал способ, как не испачкаться. Он взял свои старые перчатки, намазал смолой и отлично лазил в них по деревьям. А когда слезал, то прятал их под старый пенек, в тайник, где держал самые ценные вещи. Туда Ёжик убирал и перчатки, и запас жвачки, и длинную крепкую веревку – в общем, все альпинистское снаряжение. Потому что решил, что когда подрастет, обязательно станет скалолазом.

А еще он придумал способ, как сделать сосновую жвачку сладкой. Когда мама варила варенье, он незаметно бросал кусок смолы в кастрюлю. Особенно вкусной получалась земляничная жвачка.

Правда, варенье, жаловалась мама, немного горчило.

ЛЯГУХ-ПУТЕШЕСТВЕННИК

Однажды Лягух прискакал к дому с громким кваканьем:

– Ква-рабль! Я нашел ква-рабль!

И Вовка, и Вероника, и папа с мамой поспешили к ручью. У берега покачивалась большая черная калоша. Калоша была местами рваная, и на дне плескалась вода.

– Ну, квак? – спросил Лягух. – Правда, отличный ква-рабль?

Папа развел лапами:

– Ну, и что ты собираешься с ним делать?

– Я собираюсь в кругосветное путешествие, – гордо заявил Лягух. – Скоро осень, и мне неохота зимовать в болоте. Я уплыву в теплые южные моря, а когда наступит весна, вернусь в родные края...

От возбуждения Лягух не мог стоять на месте. Он скакал туда-сюда, сюда-туда, как будто прямо сейчас собирался запрыгнуть на свой корабль и уплыть в южные моря.

Из воды вынырнул бобёр Борис, внимательно осмотрел калошу и почесал затылок:

– Однажды я видел настоящую яхту. На ней были паруса. Без парусов далеко не уплывешь...

– Кроме того, – заметил папа, – нужно засмолить дырки. Иначе эта старая калоша быстро пойдет ко дну.

Лягух как-то сразу погрустнел и перестал скакать. Вовке стало жалко его:

– А давайте ему поможем. Я попрошу белок, они принесут смолы. А мама сошьет паруса...

– Других дел у меня нет, – сказала мама. Но, немного подумав, согласилась.

– Ладно, отдам ему старое платье. Его и на паруса хватит, и даже на флаг останется.

– Пиратский, с черепом, – мгновенно оживился Лягух.

– Никаких черепов. Платье у меня в голубую полоску.

В тот же день мама раскроила платье. Материи хватило и на парус, и на флаг, и даже на тельняшку для капитана.

А сам путешественник тем временем занимался заготовкой провианта: сушил мух на месяц плавания. Папа Ёж собрал для него походную аптечку с лекарственными травами на случай морской болезни. А мама сшила теплое непромокаемое одеяло.

– Два, – попросил Лягух.

– Зачем два? Ты же в южные моря плывешь!

– Не плыву, а плывем, – объяснил маме Лягух. – Марина согласилась плыть со мной... хоть на край света.

Слух о Лягухе-путешественнике облетел лес. И всем сразу захотелось принять участие в снаряжении экспедиции.

По просьбе Вовки бельчонок Филя и его сестры притащили смолы, законопатили дырки и просмолили дно.

Из крепкой дубовой ветки бобер выстругал отличную мачту, на которую поставили паруса из маминого платья.

Зайчиха принесла две деревянных ложки – на случай если не будет ветра, и потребуются весла.

Даже экономный Хома расщедрился и приволок старую вилку с двумя сломанными зубцами.

– А это зачем? – удивился Вовка.

– Отличная вещь! Гарпун для охоты на акул! – пояснил Хома.

Подготовка к путешествию заняла целую неделю. И вот настал день отплытия. Калоша, блестя новенькими подкрашенными боками, покачивалась у берега. Лягушечка Марина выслушивала последние советы: как штопать паруса, если их порвет буря, и как правильно ставить компресс, если Лягуха хватит солнечный удар...

– И вообще, береги его, – вздохнула мама Ежиха. – Он такой бестолковый.

А сам капитан в новой тельняшке прыгал по берегу, пожимая лапы всем пришедшим его проводить. Наконец, Марине удалось затащить путешественника на борт. И Вероника в честь торжества прочитала свой стишок:

У капитана Лёши
Корабль из калоши.
До свиданья, капитан,
Возвращайся снова к нам!

Затем сводный хор лягушек исполнил песню «Прощай, родимое болото!» Квакали они так проникновенно, что у многих на глазах выступили слезы. И вот Лягух вытащил из воды якорь, сделанный из Вовкиной блесны. И калоша поплыла. И все махали ей вслед, пока она не скрылась за поворотом.

– А я и не знал, что его зовут Лёша, – сказал папа, когда они вернулись домой.

– Я тоже, – созналась мама. – А ведь он прожил с нами почти все лето. Как мы все-таки бываем невнимательны к тем, кто рядом с нами.

Вероника вспомнила, как Лягух хотел научить их плавать. И все согласились, что он был очень милый и славный.

Вовка молчал. Стыдно признаться, но он завидовал Лягуху. И ему тоже хотелось отправиться в какое-нибудь путешествие, чтобы все его провожали и махали ему вслед. И чтобы о нем сказали, что он очень милый и славный.

В тот день Ёжик долго не мог заснуть. Он решил, что в следующем году обязательно отправится в путь. Может быть, на лодке, или на машине, или даже на воздушном шаре...

Этого он пока не решил. Но твердо знал, что так оно и будет.

КАК ВОВКА ПОБЕДИЛ ВОЛКА

В не-очень-дремучем лесу жили белки, зайцы, еноты, ежи и даже один барсук, которого никто никогда не видел. Но ни волки, ни лисы там не водились. Взрослые говорили, что раньше они жили в этих местах, а потом почему-то ушли.

– Эх, жаль, – говорил заяц Сенька. – Если бы здесь появился волк, я бы ему показал!

Сенька занимался каратэ и иногда демонстрировал ежику Вовке разные приёмчики и ударчики. Для этого он выбирал трухлявые осины и сухие елки, а затем с силой бил задними лапами. Случалось, что дерево с шумом падало на землю.

– Вот для чего нужны сильные ноги, – говорил Сенька. Он и бегал быстрее всех в лесу. Даже три старшие сестры не могли за ним угнаться.

Сенька то и дело попадал в разные истории: то он удирал от собаки лесника, то, выскочив на шоссе, проскакивал под колесами грузовика.

Вовка восхищался силой, быстротой и смелостью приятеля. Сам на такое он никогда бы не решился.

И вот однажды сорока принесла новость: в окрестностях появился волк. Сороке никто в лесу особенно не верил, но все вдруг забеспокоились. Занятия в лесной школе временно отменили. Белки только в крайнем случае спускались

с деревьев. Зайчиха запретила детям выходить из дому. А Хомяки забили черный вход и поставили на дверь еще один замок, хотя их и так было три.

Вовку и Веронику тоже перестали пускать на улицу.

– До калитки и ни на шаг дальше! – строго сказал папа.

В один прекрасный день Вовка услышал знакомый свист. И перед домом появился заяц Сенька.

– Тебя же заперли, – удивился Вовка.

– А я удрал. Через черный вход! Что же из-за этого волка я буду целыми днями торчать дома и смотреть, как сестры играют в фантики? Пошли на качели!

Родителей дома не было.

– Хорошо, – сказал ёжик. – Только ненадолго.

Они уже почти дошли до качелей, когда сзади послышался шорох. Вовка оглянулся и...

До этого он видел волка лишь на картинке. Настоящий волк оказался во много раз больше. И зубы у него были больше. А глаза горели, как болотные огни.

Вовка сразу понял, что домой ему не убежать. Ноги у ежика были коротенькие. И волк догнал бы его в две секунды. Можно было свернуться клубком, как его учил папа. Но у Вовки мелькнула другая мысль. Не зря белки учили его лазить по деревьям. Он бросился к ближайшей березе и, помогая себе иголками, вскарабкался на толстую ветку.

Впрочем, волка Ёжик не особенно интересовал. Он щелкнул зубами и бросился на зайца. Как ни быстро бегал Сенька, а было понятно, что волк его догонит. Сенька стал нарезать круги, он так часто делал, чтобы у преследователя закружилась голова. Но хищник не отставал. Ёжик понимал, что надо что-то делать.

– Прыгай на дерево! – крикнул он.

Сенька услышал совет друга и, высоко подпрыгнув, повис на ветке соседней березы.

Волк с удивлением посмотрел на висящих ежа и зайца.

– Ну, виси, висун! – презрительно сказал он Сеньке. И больше ничего не произнес. Разговаривать с добычей он считал ниже своего достоинства.

Волк улегся под Сенькиной березой и даже прикрыл глаза, словно говоря: ну, куда ты от меня денешься.

– Сенька, подтягивайся! – посоветовал Вовка.

– Не могу, – простонал заяц. – У меня передние лапы слабые. Я долго не выдержу.

Вовка стал лихорадочно думать. И тут в его голове мелькнула спасительная идея – нужно перелезть на соседнее дерево и помочь Сеньке забраться на ветку.

Ветка его березы как раз доставала до той, на которой висел несчастный Сенька. Высота была небольшая – с белками Вовка и повыше лазил.

– Держись, – сказал он другу и потихоньку стал перебираться на соседнюю березу. До цели оставалось совсем немного, как вдруг сучок под лапой хрустнул и Вовка полетел вниз...

Потом Сенька так описывал подвиг ёжика:

– Он оказался над волком – и смело прыгнул ему прямо на спину!

Но Вовка чувствовал совсем другое. Он почувствовал, что приземлился на что-то мягкое и лохматое. И это мягкое и лохматое вдруг вскочило, завыло и помчалось со страшной скоростью.

Волк, в спину которого вонзилось все сто пятнадцать Вовкиных иголок, завыл во весь голос и бросился бежать. Вовка хотел соскочить, но иглы плотно застряли в шерсти хищника. Со стороны это выглядело, как будто Вовка – ковбой, оседлавший дикую лошадь.

Временами волк пытался стряхнуть нахального ежа со спины, но ничего не выходило. Неизвестно, сколько бы продолжалась эта скачка, если бы у ручья они не налетели на низкую ветку ивы. Волк проскочил под веткой, а Вовка со всего размаха впился в нее. Ветка изогнулась и выстрелила Вовкой назад. Волк, даже не оглянувшись, перемахнул через ручей и исчез. А Ёжик поскорей рванул домой.

Папы и мамы дома не было. Вовка хотел договориться с Сенькой, чтобы тот никому ничего не рассказывал. Но оказывается, многие в лесу видели эту скачку, а остальные слышали волчий вой.

В тот же день Вовка стал героической личностью. Поглядеть на ежа, оседлавшего волка, приходили из соседних рощ. Пришел даже Барсук, который слыл домоседом и выходил из дома не чаще, чем раз в год.

Правда, дома герою устроили хорошую взбучку. Вовка стал объяснять, что он не нарочно. Но ему не поверили.

– Самое худшее – это когда говорят неправду, – огорчился папа Ёж.

– Это все Сенькино влияние, – сказала мама.

«Ну, и ладно, – подумал Вовка. – Раз правде никто не верит, пусть я буду героем...»

А через день Сорока принесла новую весть: волки решили убраться из этих мест. Она слышала, как один волк рассказывал другому, что в не-очень-дремучем лесу поселились сумасшедшие ежи, которые забираются на деревья и прыгают на волков.

Сорока утверждала, что сама слышала этот разговор. Конечно, сорочьей болтовне никто особенно не верил. Но волки с той поры больше не появлялись.

УБОРКА

Когда закончился листопад, мама Ежиха решила устроить большую осеннюю уборку. Она стала мыть окна. А папе, Вовке и Веронике дала задание убирать возле дома:

– Посмотрите, зайцы убрали свою территорию. У хомяков ни сухого сучка, ни листика не найдешь. А у нас?

– А у нас грабли сломаны, – сказал папа. – Еще с прошлого года.

– Попроси у соседей, – сказал мама.

Хома дал папе грабли. Но перед этим пересчитал все зубья.

– Грабли новые, – сказал Хома. – Одна ручка и семь зубьев.

Папа стал сгребать палые листья, а потом сносил в одну большую кучу. Но так как он был немного рассеянным, то все время наступал на грабли. Когда грабли в третий раз дали папе по лбу, он сказал:

– Все!

Не то чтобы ему было больно, просто он боялся сломать зубья. И тут Вовке пришла в голову мысль.

– Да ну их, эти грабли, – сказал он. – У нас швабра есть?

– Есть, – удивилась Вероника. – А зачем?

– Мы с тобой сядем на швабру, свернемся клубком, выставим иголки – и будем собирать мусор получше граблей.

Папе эта идея понравилась. Уборка пошла в два раза быстрее. Правда, новые грабли иногда чихали от пыли и соскакивали с палки, но работали чисто и обратно бежали сами.

Листьев получилась целая гора. И ежи решили устроить большой вечерний костер. Папа отнес Хоме грабли, а Вовка побежал в дом за спичками. Мама как раз закончила уборку в доме и дала ему вынести еще мешок мусора.

Папа хотел уже зажечь костер, как вдруг увидел в мусоре обрывки каких-то бумаг и старые газеты.

– Откуда это взялось? – спросил он.

– Мама дала, – сказал Вовка.

Папа ужасно рассердился и побежал в дом. Оказывается, мама вытирала окна газетами из папиной подшивки.

– Ты откуда это взяла? – воскликнул папа, возмущенно размахивая бумажными клочками.

– Ну, вот, – сказала мама. – Я мусор из дома, а они в дом.

– Это не мусор, – сказал папа. – А моя библиотека.

– Извини, пожалуйста, – сказала мама. – Они валялись у тебя на столе. А мне нечем было протирать окна...

– Но ты же знаешь, что я пишу медицинскую книгу "Лесная Аптека". А в газетах сейчас печатают много разных народных рецептов.

К счастью, хотя и помятые, все листки уцелели. И папа успокоился. Зато прибежала с воплем Вероника. Оказывается, мама выбросила в мусор ее красное бутылочное стекло. У Вероники было шесть драгоценных бутылочных стеклышек. Три зеленых, два белых, и одно красное... И вот мама выбросила красное. Самое ценное.

– Ну, хорошо, – сказала мама. – Тогда я совсем убираться не буду. Зарастайте грязью по уши.

Было видно, что мама обиделась. Тут все стали уговаривать маму. Успокаивать ее.

– Если хочешь, – сказал Вовка, – можешь выбросить хоть все мои игрушки.

– И все мои стеклышки, – подхватила Вероника.

– И все мои рукописи, – вздохнул папа. – Ты нам дороже.

Мама улыбнулась и велела всем мыть лапы. А детям пришлось еще вымыть живот и как следует причесаться.

– Надо же было так перепачкаться, – сказала мама.

– Это потому что мы были граблями! – гордо сказала Вероника.

СПЯЧКА

С каждым днем в лесу становилось все холоднее. И, наконец, выпал снег.

– Все, – сказал папа. – Пора готовиться к зимней спячке.

– Что такое зимняя спячка? – спросила Вероника.

– Ничего особенного, – сказал папа. – Это значит, что скоро мы ляжем спать и проснемся только весной.

– А все звери ложатся в спячку?

– Все. И белки, и еноты, и даже барсук...

– А зайцы не ложатся, – сказал Вовка. – Мне Сенька рассказывал, как они прошлой зимой Новый год праздновали.

Вероника, которую и в обычное время с трудом укладывали спать, стала возмущаться:

– И я тоже не хочу. Я тоже хочу Новый год встречать!

Мама укоризненно посмотрела на Вовку и сказала:

– В каждой семье свои порядки. У нас, ежей, принято спать. Зимой в лесу только волки голодные ходят, да медведь-шатун...

– А кто такой медведь-шатун? – поинтересовалась Вероника.

– Иногда встречаются медведи, которые не хотят спать. Поэтому зимой они бродят по лесу голодные, от злости шатают деревья и набрасываются на всех, кто им встретится...

Мама хотела напугать Веронику. Но ничего из этой затеи не вышло.

– Все равно не хочу спать, – объявила Вероника из вредности. – Я уже не маленькая. Мне уже почти полгода.

– А ты представь, что когда проснешься, ты будешь сразу на полгода старше! Закрывает глаза, открывает – и тебе почти год! – сказал папа.

Вероника задумалась и замолчала.

Весь следующий день ежи утепляли дом: папа заделывал мхом щели, а мама белой лентой заклеивала окна, чтобы в нору не дуло, и во сне никто не простудился.

После обеда семейство пошло прощаться с соседями. Все готовились к спячке. Еноты обивали дверь толстой дубовой корой...

– До весны! – сказал папа, как это было принято в лесу.

– Спокойной зимы! – ответили еноты.

Папа Белка перетаскивал в дупло последние запасы орехов. А мама Бельчиха уже укладывала детей спать. Неожиданно в отверстии дупла показалась мордочка Фили:

– Пока, Вовка! – закричал он.

– До весны! – ответил, как полагается, Вовка.

Дольше всех они задержались у зайцев. Мама Зайчиха жаловалась на Сеньку, что он везде бегаёт. И линяет, где попало.

– А потом шерсть за ним по всем кустам собирай, – охала она. – Нет, чтобы дома линять.

– Это верно, – понимающе кивала мама Ежиха. Заячий пух считался лучшим в лесу. Из него получались самые мягкие подушки. И самые теплые варежки.

Пока взрослые разговаривали, старшие Сенькины сестры играли с маленькой Вероникой:

– Вот бы нам такую сестричку вместо этого лопухого! И где его только носит?

Ежи уже собирались уходить, когда появился Сенька.

– Мне без тебя скучновато будет, – сказал он Вовке и шепнул. – Я хочу в Новый год сбежать в город на елку. Если получится, я стащу и для тебя подарок.

– Спасибо, – сказал Вовка. – До весны.

С хомьями попрощаться не удалось. Дверь была заперта. Дым из трубы не шел.

– Молодцы! – сказал папа. – Раньше всех легли спать!

Вечером мама постелила новые простыни и взбила подушки. А папа приготовил всем по большой миске сосновой хвои.

– А это еще зачем? – возмутилась Вероника. – Я не люблю хвою.

– Это специальная еда для спячки, – объяснил папа. – Чтобы пока ты спишь, у тебя в животе не завелись всякие вредные микробы. Если не съешь их, у тебя будет болеть живот, зубы станут гнилыми, а иголки выпадут... и ты станешь лысой, как дедушка Енот.

Дедушка Енот был очень старым, и шерсть на голове и спине у него вылезла. Вероника вспомнила, как они исподтишка дразнили дедушку:

Лысый дедушка Енот –

И затылок, и живот!

Вспомнила... и стала жевать хвою.

Перед сном мама и папа зашли к детям в комнату.

– Главное, перед сном думать о чем-нибудь приятном, – сказал папа. – Ведь о чем подумаете, то вам и будет сниться полгода!

– Спокойной ночи! – сказала мама и поцеловала детей.

– До будущей весны! – ответил Вовка.

– Все равно я не хочу спать, – зевнула Вероника и через минуту тихонько засопела.

А Вовка еще долго лежал в кровати и глядел в темноту. И думал о том, какое было замечательное лето, и какой замечательный будет следующий год, и следующий, и следующий, и сле...

НОВЫЙ ГОД

– Брр!

Вовка проснулся оттого, что на нос ему упала здоровенная капля. Затем еще капля... Ёжик открыл глаза и увидел рядом с кроватью большую лужу.

– Ура! Весна! – обрадовался Вовка.

Входная дверь была открыта. «Наверное, папа и мама уже проснулись!» – Ёжик выскочил из дома и тут же попал с сугроб. Он огляделся: повсюду лежал снег.

– Это оттепель, – сказал папа, сбивая сосульки с крыши. – Ну, что за погода?!

– Надо было крышу лучше конопатить, – вздохнула мама.

– Крыша здесь не при чем. Это мыши проделали ходы. Через них и натекла вода. Ну, поймаю какую-нибудь мышь...

– Поймай, папочка, только беленькую. – На крыльце появилась Вероника.

– Почему босиком? А ну-ка, быстро домой! – строго сказала мама. – Вы еще должны спать.

Но о сне не могло быть и речи. Одеяло у Вероники было мокрое, хоть выжимай.

– Я сначала думала, что описалась, – сообщила за завтраком довольная ежика. – А оказывается, это просто оттепель,

– Оттепель надолго не бывает. – Мама растопила печь и положила на нее сушиться мокрые одеяла и простыни. Папа заделывал мышьиные ходы. А Вовка и Вероника мисками вычерпывали из чулана воду.

Закончив работу, папа вышел из дома:

– Интересно, какое сегодня число и месяц?

– Тридцатое декабря, – крикнула пролетающая над домом Сорока.

Сороке никто в лесу особенно не верил. Поэтому, заметив дым над домом хомяков, папа решил навестить соседей. Вовка пошел с ним.

– Здравствуйте, – поздоровался папа. – Вы не знаете, какой сегодня день?

– Плохой, – мрачно сказал Хома. – У нас мешки с зерном подмочило.

Сушить не пересушить.

– А число какое? – спросил папа.

– Три.

– Три – чего? – не понял папа.

– Три мешка.

Ничего толком не выяснив, Вовка с папой отправились к зайцам.

– Здорово, что ты проснулся, – издали увидев друга, крикнул Сенька. – Будем Новый год вместе справлять.

Вовка не сразу заметил зайца, а когда заметил – не признал: после линьки шкура у него стала белой, как снег.

– Отличная у меня маскировка, да? – засмеялся Сенька и, отозвав Вовку в сторону, шепнул: – Я вчера в поселок на разведку бегал, там такая елка стоит, вся в игрушках. Давай сегодня ночью сгоняем туда?

Ёжик задумался. Ему не хотелось, чтобы его считали трусом. А с другой стороны...

– Знаешь что, – сказал он другу. – Зачем нам чужая елка? Что, у нас своих елок мало? Нарядим самую большую, навесим подарков. И елка будет не хуже, чем у людей...

– Хорошая идея, – сказал Сенька и, почесав за ухом, добавил. – Если только взрослые согласятся.

У родителей Вовкино предложение не вызвало восторга.

– Это же надо подарки готовить, – вздохнула мама.

– Вот-вот, – поддержал ее папа. – Лучше посидим дома, мама приготовит пирог с ежевикой, поужинаем – и на боковую.

Вовка расстроился. Но тут Вероника надулась и заявила:

– А я хочу настоящий Новый год. С большой елкой. С подарками. Зря я, что ли просыпалась?!

На глазах у Вероники навернулись слезы. И папино сердце дрогнуло:

– А может, и правда... раз оттепель...

– Да и одеяла не успеют просохнуть, – сказала мама.

– Ура! – закричали Вовка и Вероника.

Папа ушел договариваться с соседями. Мама достала швейную машинку, и они с Вероникой сели шить подарки. А Вовку с лопатой, как главного зачинщика, послали расчищать Большую поляну.

Несмотря на оттепель, снегу было – леснику по пояс. Снег был мокрый и тяжелый. И вскоре Вовка весь вспотел, и пыхтел, как паровоз. Заяц Сенька, взявшийся ему помогать уныло бормотал:

– Сюда бы трактор! Я знаю, в одном месте есть...

– Так вы и до следующего Нового года не управитесь, – насмешливо сказал бельчонок Филя, свесившись с ветки.

– Может, ты покажешь, как надо, – нахмурился Сенька и, слепив снежок, запустил в Филю.

– Это правильно, – поймав снежок, Филя спрыгнул на землю и стал катать его. – Смотрите...

Через минуту снежок превратился в большой снежный ком. Вовка и Сенька бросились Филе на помощь. К вечеру поляна был очищена от снега. А по краям ее высились огромные – в три заячьих роста – снеговики. Снеговики были настоящие, с морковками вместо носа. Мама Зайчиха выдала их напрокат, на время праздника.

Домой Вовка вернулся усталый, с шишкой на лбу и ободранными коленками. Оказывается, они еще успели с Сенькой и Филей покататься с горки. Вероника сначала обиделась, что ее не позвали. Но когда папа помазал брата зеленкой, развеселилась и сочинила стишок:

Трах! – под самый Новый год

Вовка треснулся об лед.

Папа бедному Ежонку

Притащил скорей зеленку.

И теперь – в зеленке – Ёж

Сам на елочку похож!

На следующий день с утра появились бобры. Они притащили доски, топоры, рубанки. И вскоре посреди поляны стоял длинный стол и две скамьи.

После обеда стали украшать елку. Белки притащили мешок орехов и стали заворачивать их в серебряную фольгу. Затем раскрасили еловые шишки и развесили леденцы, которые сварила бабушка Енотиха. Но особый восторг вызвала блестящая разноцветная гирлянда, которую притащил заяц Сенька.

– Откуда ты ее взял? – заинтересовались все.

– Нашел, – сказал Сенька. – На дороге... – У меня есть еще один сюрприз, – шепнул он на ухо Вовке.

Мама-Ежиха и Вероника принесли большую сумку подарков: разноцветных носков, варежек и носовых платков. Их тоже повесили на елку. В общем, каждый принес, что у него было. Особенно все удивились, когда скуповатый Хома привез на санках два мешка зерна:

– Чем даром пропадать будет, мы с женой решили: уж лучше муки намолотить и на пирог пустить!

Вечером на Большой поляне собрались все: зайцы, белки, бобры, синицы. Прилетели даже две вороны из соседнего леса. Пришел даже лысый дедушка Енот, которого вели под лапы внуки. Позже всех появилась Сова, она осмотрела поляну и заявила:

– Не хуже, чем у людей. А елка даже красивее!

Сова два года жила в городе, в зоопарке, и знала, что говорила.

Потом все сели за стол. И стали говорить разные слова. А потом пришло время подарков. Мама доставала подарок из мешка и спрашивала:

– Этот подарок – кому?

А толстый Хомуля, которому завязали глаза, называл имя.

Кому-то досталась вязаная шапочка, кому – новый фартук... Вероника получила белую игрушечную мышку. А Вовка – настоящий складной ножик, о котором он давно мечтал. С таким можно и за грибами ходить и свистульки вырезать...

– Вовка, иди сюда, – позвал Сенька и достал из снега какую-то разноцветную трубку с веревочкой на конце.

– Что это?

– Сюрприз, – сказал заяц, – Хлопушка. Смотри, что сейчас будет!

Сенька взял трубку в одну лапу, а другой дернул за веревочку:

– БА-БАХ!

Что тут было! Кто-то, решив, что это ружье, бросился в кусты, кто-то забрался под стол...

Когда паника улеглась, и выяснилось, в чем дело, зайцу хотели надрать уши. Но Сеньки и след простыл: не ожидавший такого взрыва, он первым удрал с поляны.

А потом все про это забыли, потому что начались танцы, игры, хороводы...

Домой ежи вернулись лишь под утро. Вовке почему-то было очень грустно.

– Что случилось? – спросила его мама.

– Я подумал, а вдруг я сплю. И мне все это снится: и Новый год, и елка, и подарки... А проснусь весной, и ничего этого не было.

– Чтобы проверить, спишь ты или нет, нужно просто ущипнуть себя, – сказал папа.

– Если хочешь, я могу тебя ущипнуть, – предложила Вероника.

Вовка помотал головой: – А может, и это мне тоже снится?

Папа задумался и сказал: – Знаешь, что сделай. Положи свой подарок под подушку. Если весной, он окажется там, значит, все было на самом деле.

На следующий день ударил мороз. Оттепель закончилась.

Перед тем, как лечь спать, Вовка положил ножик под подушку. И пока не заснул, думал только об одном, найдет он его весной или нет?__

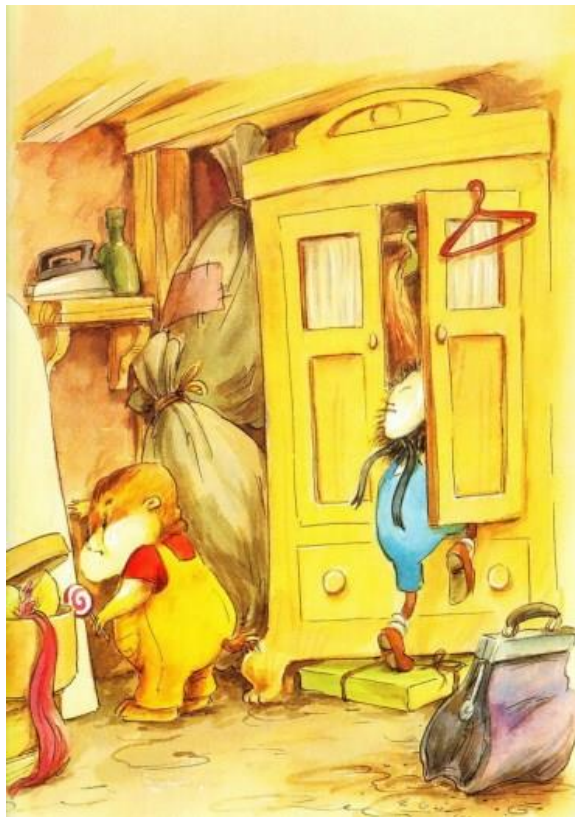
PŘÍLOHA Č. 2: ILUSTRACE Z KNIHY

Obrázek 1: Titulní strana

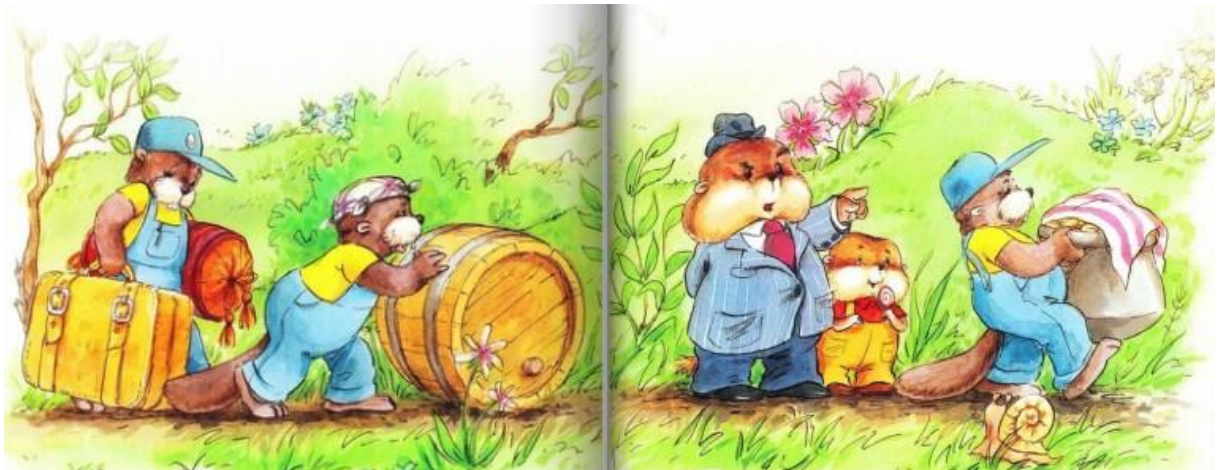
Obrázek 2

Obrázek 3

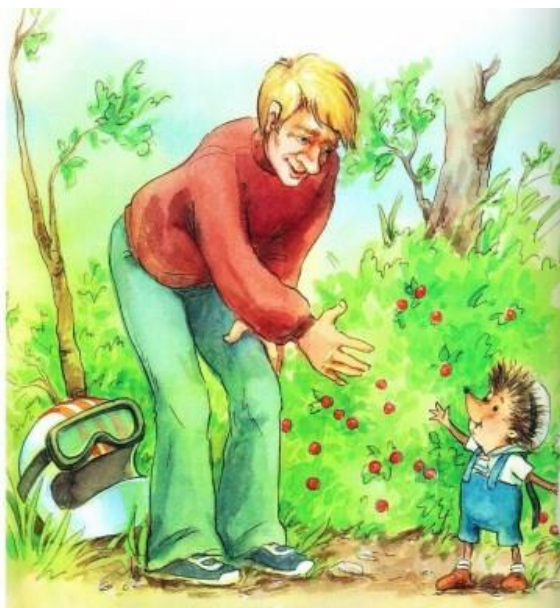
Obrázek 4

Obrázek 5

Obrázek 6

Obrázek 7

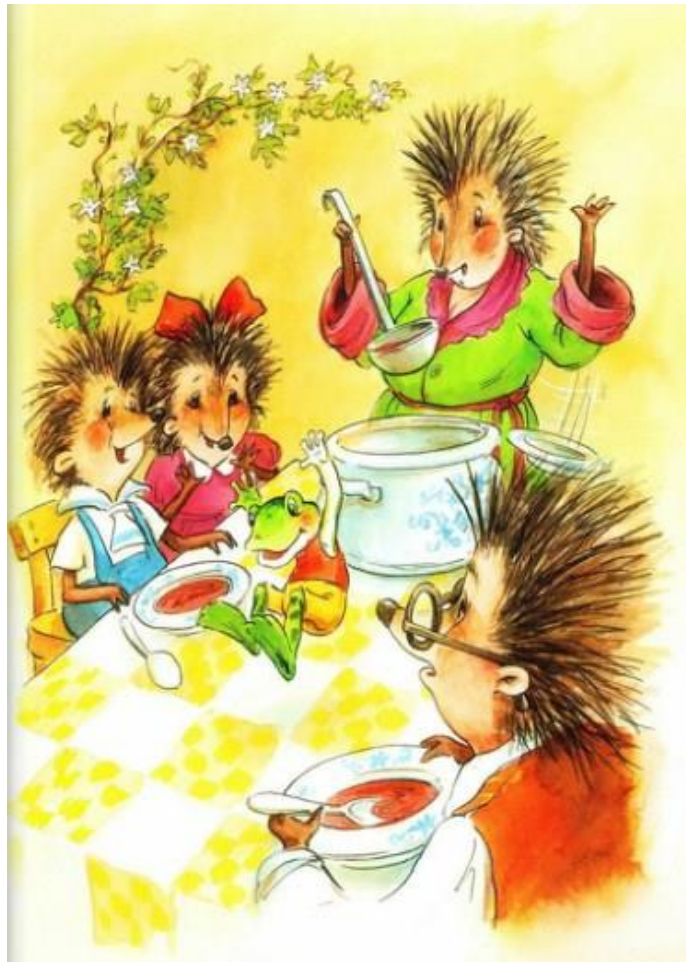
Obrázek 8

Obrázek 9

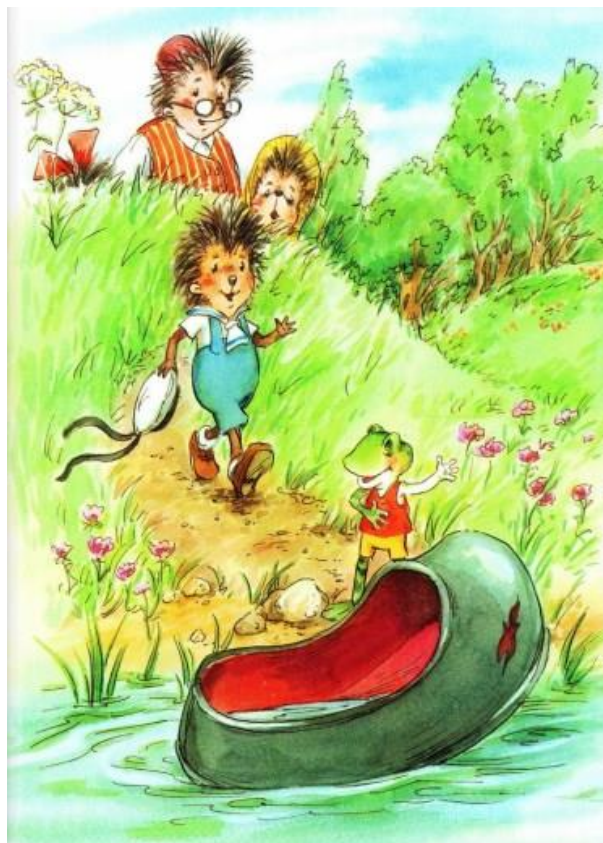
Obrázek 10

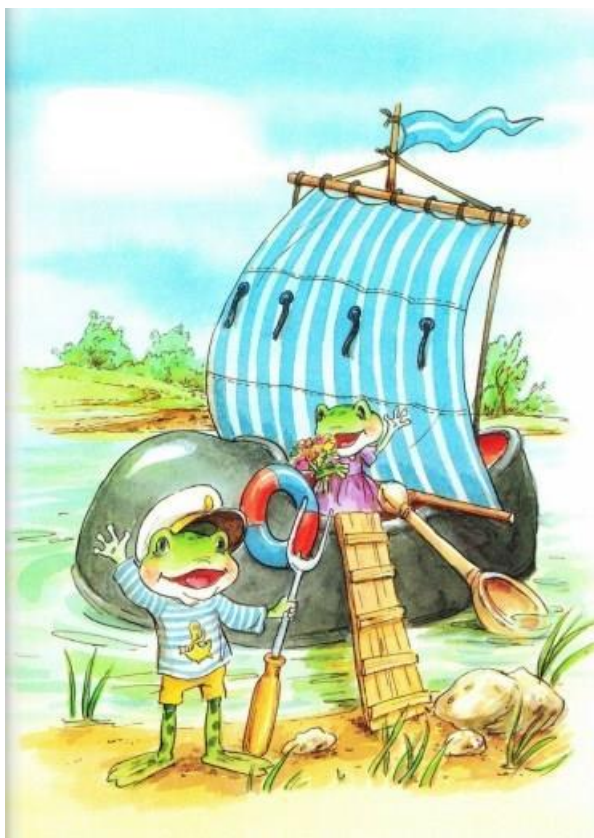
Obrázek 11

Obrázek 12

Obrázek 13

Obrázek 14

Obrázek 15

Obrázek 16

Obrázek 17

ANOTACE

Jméno a příjmení autora:	Bc. Hana Tinková
Název fakulty a katedry:	Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, katedra slavistiky
Název diplomové práce:	Překlad dětské literatury <i>Andrej Usačov – Dobrodružství ježčí rodiny</i>
Vedoucí diplomové práce:	Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.
Počet znaků:	152 877
Počet příloh:	2
Počet titulů použité literatury:	25 (+ 11 internetových)
Klíčová slova:	překlad, dětská literatura, pohádka, zvířecí příběhy, Andrej Usačov, překladatelské postupy, komentář k překladu

Charakteristika práce:

Tato diplomová práce se věnuje překladu dětské literatury. Cílem práce bylo vytvořit adekvátní překlad autorské pohádky, zvířecích příběhů Andreja Usačova – Žili-byli jožiki a navrhnout z daného překladu i tvorbu zrcadlové cizojazyčné knihy. Teoretická část práce je zaměřena na dětskou literaturu, její definici, klasifikaci, žánry, vývoj a specifika. Součástí je i role dětské literatury ve výuce ruštiny jako cizího jazyka. Praktická část nabízí vytvořený překlad a komentář k němu.

ANNOTATION

Name and surname:	Bc. Hana Tinková
Name of the faculty and the department:	Faculty of Arts, Palacký University Olomouc, department of the Slavonic studies
Title of thesis:	Translation of Children's Literature <i>Andrey Usachev – The Adventures of Hedgehog Family</i>
Supervisor:	Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.
Number of characters	152 877
Number of attachmentts:	2
Number of titles of used literature:	25 (+ 11 Internet)
Key words:	translation, children's literature, fairy tale, animal stories, Andrey Usachev, translation procedures, commentary on the translation

Characteristics of the diploma thesis:

The diploma thesis deals with the translation of children's literature. The aim of the work was to create an adequate translation of autohor's fairy tales, animal stories by Andrey Usachev – The Adventures of Hedgehog Family and to propose a creation of mirrored foreign language book. The theoretic part of the work is focused on children's literature, its definition, classification, genres, development and specifics. It also includes the desciprion of role of children's literature in teaching Russian as a foreign language. The practical part contains the created translation and commentary on it.